

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 871

27. PROSINCA 2019. CIJENA 50 DINARA

2020

Sretna Nova godina

SADRŽAJ

6

Izborna utrka za Pantovčak se nastavlja

**U drugom krugu
Milanović
i Grabar-Kitarović**

8

Održana 23. sjednica HNV-a
i sastanak s elektorima

**Prvih godinu dana
četvrtog saziva**

12

Jasna Vojnić, predsjednica
Hrvatskog nacionalnog vijeća

**Izišli smo na
»veliki teren«**

2019

20

Pogled unatrag

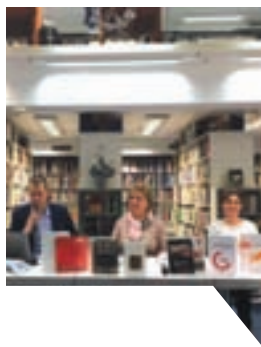
**Kako smo (pre)živjeli
godinu**

29

Znanstveni kolokvij ZKVH-a
u Somboru

**Pogled na obitelj
Marković**

33

Projekt digitalizacije ZKVH-a
predstavljen u Zagrebu

**Otvorena topoteka
Baština Hrvata u Srbiji**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stan-
tić (zamjenik predsjednika), Branimir Kunti-
ć, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav
Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i
Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinirator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Stigli smo do kraja

Stigli smo do kraja. Na sreću (samo) kalendarske godine. A kada se, onako u nizu, poslaže 365 dana obično se podvlači crta. Podvlačimo crtu sami pred sobom, sa svojom obitelji, na poslu... I obično se to svede na to što smo mogli, a nismo, što smo trebali, a nismo i što ćemo zasigurno u novoj godini. I obično se to što smo mogli, a nismo i što ćemo, zaboravi već s prvim danima novog kruga od 365 dana.

Podvlačenje crte u poduzećima, ustanovama, udrugama je mnogo ozbiljnije. Jer nije to samo pogled unatrag već iza tog pogleda ostaje pisani trag, obično naslovljen »izvješće o radu«. Takvo izvješće podastrlo je na izmaku ove godine i Hrvatsko nacionalno vijeće. Zgodno se zaokruženje jednogodišnjeg mandata poklopilo s kalendarskim krajem godine. Što je to obilježilo prvu godinu ovog saziva HNV-a neću na ovom mjestu, jer nekoliko stranica dalje pišemo opširno o tome. I držim da je to važno, jer upravo je HNV u prvim redovima borbe za prava hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. I mora im se priznati da su to u ovoj godini na izmaku radili ustrajno, čak i onda kada je to bilo gotovo nemoguće i krajnje obeshrabrujuće.

Istu takvu ustrajnost tražit će i novih 366 dana. Ako je ustrajnost prava riječ kojom treba iskazati nastojanja da se naprave makar i mali pomaci za zajednicu koja je i ove godine ponijela titulu najomraženije u Srbiji. Na žalost, to najomraženiji narod u Srbiji nije rezutat neke paušalne ocjene već istraživanja koja su, da podsjetim, urađena početkom godine. A (opet na žalost) razlike ne bi bilo ni da se danas postavi isto pitanje. Nagovijestio je to i kraj ove godine. Prvo, sveopća medijska histerija oko jednog predizbornog bilborda za predsjedničke izbore u Hrvatskoj. Pokazao je »slučaj bilbord« kakva je zapravo percepcija Hrvata u Srbiji i da ono što je prihvatljivo za druge (još uvijek) ne važi i za Hrvate u Srbiji. Iskreno, nije me iznenadila prava hajka pokrenuta u pojedinim medijima, ali jeste šutnja onih drugih. Očekivala sam da ću negdje pročitati da je sasvim uobičajeno kampanju voditi tamo gdje su birači i da kao i drugi narodi pravo na to imaju i Hrvati.

Ovaj niz nepriznavanja ili iznalaženja načina da se Hrvatima uskrate prava nastavljen je nečinjenjem lokalne subotičke vlasti da se (konačno) usvoji odluka koja bi pokrenula osnivanje Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra. Čak i kada su ti koraci usuglašeni s višim razinama vlasti (čitaj **Aleksandrom Vučićem**).

Kako bi tek onda prošle i prolaze inicijative koje nemaju takvu potporu, ili preciznije: koje nisu dogovorene u razgovorima i pregovorima na najvišoj razini? I kako će biti u godini pred nama? Nisam baš pretjerano uvjerena da će biti puno drugačije. Ako ni zbog čega drugog, ono zbor izbora koji nas čekaju.

Pa sretna nam bila 2020.

Z. V.

Predsjednički izbori u Hrvatskoj

DSHV zadovoljan brojem izašlih birača

»Zadovoljni smo brojem onih koji su izašli na izbore, naročito u Generalnom konzulatu Republike Hrvatske u Subotici. To je do sada najveći broj izašlih na izbore u Republici Hrvatskoj. U odnosu na prvi krug predsjedničkih izbora 2014. godine broj izašlih na izbore 3,5 puta je veći. Zadovoljni smo što su svi čimbenici unutar hrvatske zajednice koji pridonose aktivnosti i

razvoju sudjelovali u izborima. No, sumarno gledajući, ukupan broj izašlih na izbore je daleko od poželjnog. Na nama je da i dalje radimo na tome da se taj broj poveća. Što se tiče rezultata, pobijedila je opcija za koju se opredijelio DSHV«, kazao je dan nakon izbora predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

Završen projekt Secesijska turistička ruta Subotice i Osijeka

Slijedi adaptacija subotičke Gradske kuće

Subotica Osijek secession tourist route – Secesijska turistička ruta Subotice i Osijeka naziv je IPA projekta Srbije i Hrvatske u kojem su sudjelovali Grad Subotica, Grad Osijek, Turistička organizacija Subotice (TOS), Turistička zajednica Osijeka (TZO) i Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje. Projekt je trajao 30 mjeseci, a završna konferencija održana je prošloga tjedna u Plavoj dvorani Gradske kuće u Subotici.

Većoj valorizaciji secesijskih objekata u Subotici, preko sredstava ovog projekta članica Gradskog vijeća za kulturu **Miroslava Babić** kaže da će pridonijeti izradi strateškog dokumenta valorizacije Gradske kuće, postavljanje turističke signalizacije iz pravca Subotica istok i iz pravca Sombora te izrada projektno-tehničke dokumentacije za sanaciju i adaptaciju Gradske kuće u koju spadaju i potrebne dozvole.

Direktor TOS-a **Aleksandar Medaković** navodi da se putem projekta radilo na promociji secesije kroz tiskane publikacije i brošure te da je organizirana karavana u osam gradova gdje je

predstavljena izložba fotografija secesijskih građevina što je već, kako ističe, urodilo plodom.

»Neke od agencija su već uvrstile ovu turističku rutu u svoju ponudu, ali stvorili smo i zdrave osnove za ono što ćemo raditi u budućnosti a to je adaptacija Gradske kuće, najvrjednijeg bisera secesije«, kaže Medaković.

Suradnja Subotice i Osijeka ovim prekograničnim projektom dobila je novu dimenziju.

»Naš cilj je bio da bogatu secesijsku baštinu, koju oba grada imaju, valoriziramo i da kroz različite aktivnosti stvorimo svojevrsnu turističku rutu koja se može obilaziti tijekom grupnih ili individualnih turista.

»Kroz edukacije i propagandne aktivnosti mi smo apostrofirali ono najznačajnije što imamo u Osijeku i Subotici«, ističe ravnatelj TOO **Saša Uranjak**.

Kaže i da su nadležni u Osijeku u proteklih 30 mjeseci, koliko traje projekt, organizirali putujuću izložbu fotografija najljepših secesijskih zgrada u osam gradova, izradili brošuru i turističku kartu, napravili maketu u Osijeku gdje se mogu vidjeti najznačajnija zdanja te organizirali festival secesije na kojem su se mogli vidjeti tragovi secesije ne samo u arhitekturi, već i u nakitu i odijevanju.

J. D. B.

U DSHV-u priređen oproštaj od veleposlanika RH-a u Beogradu

»Bit ću vam najveći odvjetnik i zagovornik«

je on napravio su iz Beograda i Zagreba pozdravljeni. Rekao bih da je to u ovom trenutku jedini put koji je ispravan.»

Sada već bivši hrvatski veleposlanik u Beogradu poručio je na koncu vrhu i članovima ovdašnje hrvatske zajednice kako na njega, u svemu što će raditi u budućnosti, na svim pozicijama i u aktivnostima u Njemačkoj i bilo gdje drugdje, mogu računati, i kako će biti njihov najveći odvjetnik i zagovornik.

»Ostajemo bez pouzdanog partnera, prijatelja«

Domaćin susreta, predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov, u svom je opro-

Uz poruku za potrebom i važnošću zajedništva, poruku potpore hrvatskog državnog vrha ovdašnjem vodstvu i članovima hrvatske zajednice kao i onu da Demokratski savez Hrvata u Vojvodini ide pravim putem, veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota** oprostio se u četvrtak, 19. prosinca, od članova Predsjedništva DSHV-a, te predstavnika Katoličke Crkve, kulturnih udruga i NIU *Hrvatska riječ*. Oproštajni domjenak u prostorijama stranke priredio mu je predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**.

Zajedništvo Hrvata važnije nego ikada

»Želio bih vam skrenuti pozornost na to da je zajedništvo Hrvata sada, i u Hrvatskoj a i među vama, važnije nego ikada, jer su vremena teška i bremenita. Moja posljednja poruka u Srbiji, nešto što sam gajio ovdje, jest da svatko treba premostiti svoj ego, staviti sve svoje kapacitete za neke više vrijednosti«, poručio je Bakota, koji nakon dvije godine i tri mjeseca obavljanja dužnosti veleposlanika RH-a u Beogradu odlazi na istu, ali u Berlin, prijestolnicu jedne od značajnijih 27 država Europske unije.

Podsjećajući kako je bio svjedokom ovih prostora 90-ih godina i različitih amplituda i situacija u hrvatsko-srpskim odnosima, on je rekao kako svi moramo biti svjesni odgovornosti trenutka te kako se povijest, odnosno situacije naših prethodnika koji su vodili Hrvate u Srbiji i u Hrvatskoj, ponavljaju. Uz poruku da su i sada teška i turobna vremena, i ovdje a i u Europi, i da je potrebno zajedništvo više nego ikada, Bakota je pohvalio politiku DSHV-a i prenio potporu državnog vrha RH-a.

»Želim se zahvaliti Tomislavu za ono za što mislim da ne postoji dovoljna svijest u široj javnosti, a to je što je on napravio u ovom razdoblju – konsolidirao je DSHV, konsolidirao je hrvatsku zajednicu u teškim okolnostima i prilikama koje su možda teže od onih u 90-im godinama. I u Hrvatskoj i ovdje je postojao konsenzus da trebamo podržati politiku DSHV-a, da joj nema druge alternative i da trebamo zajednički raditi. Kompletan državni vrh u RH stoji iza politike DSHV-a, posljednji koraci koje

štajnom govoru istaknuo kako je veleposlanik razumio naše stanje, prilike i potrebe, te kako je svojim znanjem, umijećem i vezama, svojim nagovorima i zagovorima prema službenom Zagrebu nesebično pridonosio da se ovdašnji hrvatski živalj prepozna kao važan.

»Uspjeli smo dograditi naše zajedništvo i unutar naše zajednice sada možemo artikulirati veće stvari, zajedno se boriti za naše ciljeve i tako postizati veće rezultate. Dio toga se ne bi mogao ostvariti bez veleposlanika Bakote. Svojom prisutnošću na brojnim našim manifestacijama svjedočio je da mu je stalo da čuje kakve su prilike kako bi kasnije u svom djelovanju mogao iste ublažiti ili posredovanjem i razriješiti.«

Odlaskom Bakote, kako je rekao Žigmanov, gubimo vrlog čovjeka, pouzdanog partnera, prijatelja, s kojim je bilo lako surađivati. Ističući kako je Njemačka jedna od ključnih država koja kreira politike i spram jugoistočne Europe, predsjednik DSHV-a je poručio veleposlaniku da u razgovorima s njemačkim političkim i državnim predstavnicima ne zaboravi na hrvatsku dijasporu.

I. Petrekanić Sič

Prijamom u svojoj rezidenciji veleposlanik Hrvatske Gordan Bakota oprostio se od svojih kolega, suradnika i prijatelja u Beogradu.

»Kao što me je jedan moj prijatelj učio tijekom ovoga mandata, kraj nije kraj nego je kraj početak. Tako da ovaj naš kraj u Beogradu nije kraj nego recikliranje nekih novih susreta, nekih novih druženja i nekih novih prekrasnih vremena. Tužan što ostavljam ovako drage prijatelje. Teško je naći ovakvo društvo, ovakva druženja, prijateljstva, bilo gdje. Idem u Berlin, mogu samo sanjati i nadati se da ću pronaći ovakve ljude i ovako drage prijatelje, iako je to u mojoj karijeri zaista jedan napredak. Velika hvala na prijateljstvu, druženju. Učinili ste da ove dvije godine budu zaista fantastične«, kazao je Bakota.

Lj. C.

Izborna utrka za Pantovčak se nastavlja

U drugom krugu Milanović i Grabar-Kitarović

Na politički teren predsjedničkih izbora u Hrvatskoj za novi petogodišnji mandat na Pantovčaku »istrčalo« je jedanaest kandidata, a u ovom natjecanju samo će jedan biti pobjednik.

O njemu su glasači u Hrvatskoj i inozemstvu odlučivali najprije 22. prosinca u prvom krugu izbora, a kako nijedan od kandidata u prvom krugu nije osvojio natpolovičnu većinu glasova, slijedi drugi krug izbora 5. siječnja sljedeće godine.

Najviše glasova dobio je **Zoran Milanović**, kandidat Socijal-demokratske partije i još 12 stranaka, a s njim u drugi krug izbora ide aktualna predsjednica **Kolinda Grabar-Kitarović**, kandidatkinja Hrvatske demokratske zajednice i još triju stranaka. Privremeni neslužbeni rezultati izbora za predsjednika Hrvatske 2019. objavljeni u jedan sat iza ponoći imali su 6.525 obrađenih biračkih mjesta od ukupno 6.533 (99,88%). Neobrađeno je još osam biračkih mjesta, u vrijeme zaključenja ovog broja našeg tjednika. Zoran Milanović dobio je 29,57% glasova, Kolinda Grabar-Kitarović 26,65%, **Miroslav Škoro** 24,42%, **Mislav Kolakušić** 5,87%, **Dario Juričan** 4,61%, **Dalija Orešković** 2,89%, **Ivan Pernar** 2,31%, **Katarina Peović** 1,12%, **Dejan Kovač** 0,95%, **Anto Đapić** 0,21% i **Nedjeljko Babić** 0,15%.

Na prvi krug predsjedničkih izbora izašlo je 51,18% upisanih birača. U brojkama to je 1.902.747 birača.

Prema podacima Državnog izbornog povjerenstva Hrvatske, u Srbiji, gdje se glasovalo na dva biračka mjesta, u Subotici i

Beogradu, glasovalo je 719 građana (0,02%), od kojih je najviše glasova pripalo kandidatkinji Grabar-Kitarović (292) i Zoranu Milanoviću (153), a nisu zaostajali ni glasovi za kandidata Škoru (147). U Srbiji je aktivno registriranih ukupno 29.592 birača.

Milanović: »Država nisam ja«

»Hvala onima koji su glasali za mene i onima koji nisu glasali. Idemo u drugi krug, ali ne idemo u rat. Ratovi su gotovi. Idemo u civiliziranu, građansku utakmicu, u kojoj neka pobijedi bolji. Vjerujem da sam taj bolji – ja«, poručio je Zoran Milanović u zagrebačkoj *Tvornici* u završnom govoru u izbornoj noći, prenose hrvatski mediji.

»Hrvatska je dovoljno podijeljena oko nebitnih stvari oko kojih se možemo složiti samo ako razgovaramo. U ova dva tjedna koja su pred nama borit ću se da na izbore nagovorim svakoga kome je hrvatski interes u prvom planu. Da bude-mo dobra, solidarna zajednica građana – svih ljudi koji žive u Hrvatskoj, svih onih koji su različiti, ali jednaki. Želim zemlju jednakih, kazao je Milanović i naglasio kako će njegov zadatak biti da se jednako obraća svima, i onima koji će ga podržati, i onima drugima. U Hrvatskoj nitko ne smije biti drugi i nitko ne smije biti zapostavljen«, poručio je Milanović i naglasio kako će od trenutka kada uz povjerenje hrvatskih građana bude izabran za hrvatskog predsjednika svaka njegova lojalnost prema

Foto: HNV

ičemu drugom osim prema hrvatskom Ustavu prestati.

»Bit ću pravobranitelj i bit ću vjerski zagovaratelj tog Ustava. I to je sve. To je moja država, ali država nisam ja, i to je vjera od koje ne odstupam«, zaključio je svoj govor Milanović.

Grabar-Kitarović: »Godine žestokog rada i borbe«

Nakon većine prebrojanih glasova u prvom krugu, obratila se javnosti i Kolinđada Grabar-Kitarović.

»Ovo je bila bitka 10 na jednu, a imala sam i jakog sukaniddata na svom političkom spektru za razliku od Zorana Milanovića. Moramo se svi okupiti i idemo na pobjedu. Posebno želim zahvaliti HDZ-u i njegovom vodstvu, a i drugima koji su mi pružili potporu. Večeras želim posebno zahvaliti svima mladima, ne samo iz mladeži HDZ-a, već i onima koji su prvoga puta glasali. Vi ste rođeni u miru, demokratskoj slobodnoj državi. Vi ćete preuzeti kormilo države. Moramo gledati u budućnost, ono što će biti važno za 10-20 godina, a ne gledati u prošlost. Pozivam vas da u drugom krugu date glas za bolju Hrvatsku«, kazala je Grabar-Kitarović i dodala: »Bit će to glas za pet godina žestoke borbe i žestokog rada. Svi vi koji ste izašli u prvom krugu pokazali ste da želite birati svoga predsjednika. Zato pozivam sve birače, koji u prvom krugu nisu dali glas meni, da se okupimo zajedno oko mojeg programa. To je glas za još bolju Hrvatsku, za onu Hrvatsku koja je po mjeri svakog čovjeka, za Hrvatsku koja vjeruje u demokraciju, koja želi više a ne manje demokracije i za predsjednicu koja radi među vama, s vama i za vas.«

Škoro: »Napravili smo čudo«

Nakon što je postalo izvjesno da ne ide u drugi krug predsjedničkih izbora, Miroslav Škoro pojavio se na pozornici u svom stožeru i naglasio je da je četvrtina birača uz njega i poručio svojim biračima da ne budu tužni te da je do tog trenutka osvojio 454 tisuće glasova.

»U ovom stožeru se večeras slavi pobjeda slobode izbora onih ljudi koji vjeruju da su u Hrvatskoj promjene moguće.

I nema nas malo, 454 tisuće birača je na današnjim izborima pokazalo da misli drukčije! Četvrtina birača koja je izašla je uz nas, nemojte biti tužni. Mi smo napravili čudo, mi smo napravili povijesni rezultat. Nitko nam nije davao šansu«, rekao je Škoro dodajući da je ovo na neki način bio referendum koji je pokazao da dvije trećine birača nije zadovoljno aktualnom vlašću i izravno najavio i svoj angažman na idućim parlamentarnim izborima.

»Slogan 'Vratit ćemo Hrvatsku narodu' neće umrijeti večeras. Mi ćemo nastavljati vraćati Hrvatsku narodu. Uvjeravam vas, i pazite što vam govorim s ovoga mjesta: na parlamentarnim izborima ćemo vratiti još više, imate moju riječ«, rekao je Škoro.

Priredio: Z. Sarić

Foto: HNV

Marko Tomislav (Bezdan)

Prvi put izlazim na hrvatske izbore. Mislim da je važno dati glas, jer je to važno kako bi i ovdašnji Hrvati bolje mogli ostvarivati svoja manjinska prava uz podršku određene političke vlasti u Hrvatskoj. Politika koja se ostvaruje u Hrvatskoj utječe i na našu manjinsku zajednicu.

Mihajlo Skenderović (Subotica)

Redovito izlazim na hrvatske izbore, svaki izbori u Hrvatskoj se direktno ili indirektno odnose i na položaj naše ovdašnje manjinske zajednice.

Ivica Kopunović (Subotica)

Do sada nisam osjetio dužnost i potrebu da glasam na ovakvim izborima. Glasam prvi put, a mislim sada da je to važno zbog toga, jer je Hrvatska naša matična domovina.

Ivan Filipović (Subotica)

Izlazim redovito na izbore, mislim da je obveza svakog građanina Hrvatske to učiniti.

Nevena Balažević (Zagreb)

Izlazim redovito na izbore. Živim u Hrvatskoj, Subotičanka sam i ovdje sam za blagdan. Općenito sam protiv toga da dijaspora glasa, oni koji nisu porezni obveznici Hrvatske.

Tomislav Sedlak (Subotica)

Redovito izlazim na izbore u inozemstvu, živim u Slovačkoj, ali sada sam ovdje za blagdan. To je naša matična država i trebamo glasati.

Prvih godinu dana četvrtog saziva

Na sjednici Vijeća dana je suglasnost na dva planska dokumenta Novinsko izdavačke ustanove Hrvatska riječ * Usvojena je i Odluka o izmjeni Odluke o donošenju financijskog plana Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2019. godinu, odluka o uključivanju u prekogranični projekt »Dunav nas spaja« i zaključak o načinu financiranja manifestacija »Srijemci Srijemu« i »Šokci i baština« kroz fondaciju Cro-fond

Hrvatsko nacionalno vijeće je na svojoj posljednjoj sjednici u prvoj godini rada u novom sazivu, među ostalim, dalo suglasnost na plan rada i poslovanja NIU Hrvatska riječ za 2020. godinu, usvojen je rebalans financijskog plana HNV-a za 2019., donijeta je Odluka o uključivanju u prekogranični projekt Hrvatska – Srbija »Dunav nas spaja« i usvojen je zaključak prema kojem će manifestacije *Srijemci Srijemu* i *Šokci i baština* preuzeti fondacija *Cro-fond* koja će brinuti o njihovom financiranju. Na sjednici je bilo prisutno 19 od 29 vijećnika.

Nakon sjednice, održane 19. prosinca u Subotici, održan je sastanak s elektorima na kojoj je predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić** predstavila godišnje rezultate rada Vijeća, a vijećnicima i elektorima su se obratili i veleposlanik **Gordan Bakota** koji odlazi na novu dužnost u Berlin te predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**.

Hrvatska riječ – investicijsko ulaganje

Na sjednici Vijeća dana je suglasnost na dva planska dokumenta Novinsko izdavačke ustanove Hrvatska riječ. Dana je suglasnost na drugi revidirani plan za 2019. godinu kao i na plan i program poslovanja za 2020. godinu. Obrazlažući plan i program poslovanja ravnatelj ustanove **Ivan Ušumović** je rekao:

»Ono što je najbitnije u cijelom poslovanju u 2019. godini je da smo premašili planiranih 6 milijuna i 8 stotina tisuća dinara za potrebe osnovne nekretnine i opreme, točnije za uštedu koja se planira potrošiti za izgradnju Hrvatskog doma. Taj iznos sada iznosi 7 milijuna i 490 tisuća dinara. Mi se nadamo da ćemo u pozitivnom dogovoru s gospodinom **Igorom Mirovićem** i pripadajućim pokrajinskim službama isposlovati dogovor i uspjeti taj novac koji smo uštedjeli za tri godine potrošiti za namjene koje smo štedjeli tri godine. To je veliki uspjeh cijele ustanove, i naravno svih uposlenih jer su se mnogo odricali kao i menadžmenta. Planiramo da ćemo zaposliti barem jednu, a nadamo se dvije osobe tehničkog karaktera ukoliko se isposluje dozvola za zapošljavanje pa će se povećati izdaci za bruto isplate za uposlenike, nadalje će se povećati autorski honorari, među ostalim

zbog potrebe za nalaženjem dopisnika zbog izbora nove glavne i odgovorne urednice **Zlate Vasiljević** koja je do sada bila zadužena za izvještavanje iz Sombora. Godina 2020. je izborna na nekoliko nivoa, a nama je cilj da tjednik dajemo na što više adresa, na što više hrvatskih domova. Planira se stoga ostaviti zaradu od prodaje tjednika na 600.000 dinara, jer će se obilaziti udruge, crkve kako bi se njima davao direktno određeni broj novina koje će moći podijeliti kako bi sve aktivnosti HNV-a i aktivnosti zajednice koje Hrvatska riječ prati stigle u što više domova.«

Ušumović je rekao kako će se nastaviti i sa sponzoriranjem manifestacija i edukacijom uposlenika, pojačati prisutnost na društvenim mrežama koja sada ima 2.549 pratitelja i ta brojka raste »a bitna je i aplikacija na mobitelima preko koje će se napraviti društvena mreža hrvatske zajednice s kojom će biti povezane sve udruge i preko koje će biti povezane sve vijesti s društvenih mreža vezanih za hrvatsku zajednicu.«

Jednoglasno su usvojene obje odluke.

Planovi i projekti HNV-a

Usvojena je jednoglasno i odluka o izmjeni odluke o donošenju financijskog plana Hrvatskog nacionalnog vijeća za 2019. godinu. U obrazloženju se navodi kako su razlozi za izmjenu u najvećoj mjeri bili povećani broj programa i potreba u području obrazovanja (podmirivanje troškova obrazovne reforme, izrada novih standarda, programa nastave i učenja, udžbenika i preuzimanje troškova prijevoza djece). Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Lazar Cvijin** je rekao i da se zbog primjene novog zakona o nacionalno-manjinskim vijećima cijeli financijski plan radi na novi način, te su se morala raditi preslagivanja iako je još uvijek ostalo puno nedoumica. Pojasnio je i da su izmjene bile moguće zahvaljujući donacijama Osječko-baranjske županije za potrebe udruga kulture te da su se sredstva za troškove održavanja internet stranice i sajta uspjela dobiti preko projekta.

Usvojena je i odluka o uključivanju u prekogranični projekt Srbija – Hrvatska 2021. godine »Dunav nas spaja« Razvojne agencije Vukovarsko-srijemske županije u svojstvu partnera. Projektom je

predviđeno da Vijeće »održava prekogranične odnose s pripadnicima hrvatskog naroda, surađuje s međunarodnim i regionalnim organizacijama koje se bave pitanjima prava pripadnika nacionalnih manjina, kao i s organizacijama i ustanovama u matičnoj državi te da na temelju uzajamnih interesa surađuje s drugim manjinskim i lokalnim samoupravama, ustanovama i tijelima.

Usvojen je i zaključak o načinu financiranja manifestacija *Srijemci Srijemu i Šokci i baština*. Naime, Odbor za kulturu je na sjednici održanoj 26. studenog predložio Izvršnom odboru i HNV-u da razmotri mogućnost da se osnuju dvije udruge čija bi osnovna aktivnost bila organiziranje, financiranje i apliciranje na natječaje za zajedničke manifestacije. Međutim, na sjednici IO HNV-a, održanoj 11. prosinca, predsjednik tog tijela Lazar Cvijin je obrazložio manjkavosti ovakvog rješenja te je kazao kako se kao racionalnije rješenje pokazalo da organizaciju i pribavljanje financijskih sredstava za dvije zajedničke manifestacije preuzme na sebe i provodi kroz svoje projektne aktivnosti Fondacija za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji *Cro-fond* (koju je HNV osnovao 4. lipnja ove godine). Vijećnici su jednoglasno usvojili zaključak da se ne prihvati prijedlog Odbora za kulturu da se osnuju dvije nove udruge već da se pribavljanje financijskih sredstava osigura kroz projektnu aktivnost *Cro-fonda*.

Javna nabava okončana

Pod točkom razno je predsjednica Jasna Vojnić najavila kako će u siječnju biti usvojeno veliko i sveobuhvatno godišnje izvješće koje su sva tijela Vijeća podnosila, a skraćena verzija je prezentirana u kratkoj formi u knjižici i nakon sjednice prisutnim elektorima.

Također je podsjetila na potpisivanje sporazuma s Vladom Republike Hrvatske o izgradnji Hrvatske kuće, i izvijestila vijećnike da je okončana javna nabava. Tajnica Vijeća **Mirjana Stantić** izvijestila je o okončanju javne nabave za izradu projektno-tehničke dokumentacije za objekt u Preradovićevoj 11 i objekt u Preradovićevoj 13 i Laze Mamužića 22. Procijenjenja vrijednost nabave je bila 9.420.000, a jedini ponuđač je bio *Nortinžinjer* čija je ponuda iznosila 6.254.000 dinara. Po okončanom postup-

ku komisija u sastavu **Ladislav Suknović**, Lazar Cvijin, Mirjana Stantić i **Svetislav Milanković** su 11. prosinca donijeli odluku da se ova ponuda prihvati, a 12. prosinca je potpisan i ugovor prema kojem je predviđen rok od tri mjeseca za izradu dokumentacije.

Sastanak s elektorima

Nakon sjednice održan je sastanak s elektorima tijekom kojeg je predsjednica Vojnić prezentirala što je učinjeno za godinu dana, koji su projekti započeti i najavila kako će ishodi svega započetog tek biti vidljivi. Rekla je i kako se velike stvari mogu učiniti kada Hrvatska »drži leđa Hrvatima u Srbiji« i da je dalji korak nametnuti se i vlastima u Srbiji kao i da se radi na tome da se napravi lista što je to što Hrvatima u Srbiji treba, te je prezentirala učinke rada u prvih godinu dana mandata.

Predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov rekao je kako je HNV postao konstruktivno mjesto koje nije žarište sukoba i da je stvorena jedna pozitivna jezgra koja sinergijski djeluje.

Veleposlanik Republike Hrvatske Gordan Bakota je nakon prezentacije rekao da su sa zebnjom pratili konstituiranje Vijeća, a vidjeli impresivne rezultate nakon jedne godine te je poručio kako parola »Zbijmo redove, vrijeme je« u 2020. godini treba biti ideja vodilja svima. Kazao je i kako su u posljednja dva tjedna predsjednik DSHV-a i predsjednica HNV-a bili na različitim diplomatskim skupovima i da je počela artikulacija interesa Hrvata i u Beogradu:

»Idete pravim putem, stvoren je homogeni tim, radi se koordinirano i sinkronizirano što Hrvatska podupire. Sve što Srbija treba učiniti po pitanju manjinskih prava će biti apsolutni prioritet, nećemo blokirati Srbiju ali ćemo inzistirati da se manjinska prava poštuju«, poručio je Bakota.

Na sve to je odgovorila Jasna Vojnić, koja je rekla kako se iskoraci nisu sami od sebe dešavali. »Imali smo pomoć i posrednika u tome veleposlanika Bakote. Zaista ste bili dio nas i uvijek ste imali vremena saslušati nas i za savjet, puno se još moramo truditi, hvala vam na svemu«, rekla je predsjednica.

J. D.

Elektori o prvih godinu dana rada četvrtog saziva HNV-a

Stanko Krstin, poduzetnik iz Novog Sada

Iz izlaganja predsjednice vidim da se puno radi i drago mi je da se radi, jer iako nisam više član Vijeća i dalje sam član zajednice i u zajednici sam aktivan. Ovo je moja zajednica i ja sam tu. Drago mi je da su nas sve pozvali i drago mi je da sam imao vremena doći. Jedan od poteza za koji smatram da je jako dobar je Kućabana **Jelačića**. Smatram da je to projekt koji treba završiti i da sve udruge koje gravitiraju Novom Sadu i Petrovaradinu dobiju svoj prostor. Udruga *Stanislav Preprek*, čiji sam član, nema svoje prostorije kao i udruga *Jelačić*, i jako bi bilo dobro za razvoj tih udruga, kao i za jedan ured HNV-a, da dobiju tamo svoj prostor za rad, kao i da to bude mjesto za okupljanje. Vidim da se rade i drugi projekti uz veliku pomoć Hrvatske i možda nedovoljnu pomoć Srbije, ali na tome treba raditi. Vjerujem da se i u Beogradu može naći prostor kao i u nekim manjim mjestima gdje naša zajednica ne nailazi na razumijevanje, ali mi živimo ovdje i znamo da još puno treba na tome raditi i ja ću sa svoje strane sudjelovati kao član zajednice.

Stana Sarić, umirovljenica iz Žednika

udžbenike. U Žedniku ima hrvatsko odjeljenje, ali nisam toliko upućena jer nemam djecu za školu. Sinovi su mi u Danskoj, a kći u Novom Žedniku.

Mladen Šimić, Vajska, predsjednik udruge *Antun Sorgg*

vijeće nastaviti s radom još žele i još bolje i ja ću nastaviti sudjelovati u radu u vijeća.

Branko Matin, umirovljenik iz Monoštora

veću podršku za njih, da ostanu tu, da ne odlaze. Stanje je takvo općenito, ali žao mi je što mladi Hrvati odavde odlaze. HNV se trudi i nadam se da će se još više truditi za nas koji ostajemo tu. Vjerujem da bi se moglo više uraditi s edukacijom i kontaktima s ljudima i radom s ljudima. Malo je to u prijašnje vrijeme bilo zapostavljeno, a ipak je to naša krovna organizacija i mi svi prihvatamo raditi i u selu i oko sela i s drugim udrugama, jer je Subotica centar a mi koji smo na marginama HNV i DSHV su ti koji nas okupljaju. Neke stvari bi se mogle još popraviti. Jedini je problem što nas ima sve manje i manje i ako se ovaj trend nastavi, nitko tu neće moći pomoći.

Svakako su korisni susreti za hrvatsku zajednicu, osobito za nas koji smo dalje od Subotice da možemo sudjelovati u radu Hrvatskog nacionalnog vijeća i dati svoj doprinos. Izvješće je bilo sasvim realno i drago mi je da je moja udruga *Antun Sorgg* jedna od onih koja je najviše poentirala, jer smo kupili kuću koja će biti sjedište naše udruge. Očekujemo da će

Prezadovoljan sam i nadamo se još boljem radu i boljoj suradnji između hrvatskih udruga i HNV-a. HNV je napravio puno stvari za nas i za selo i udrugu i uvijek podržava naše projekte i što se tiče stvari u kulturi, obrazovanja neki pomaci se vide. U odnosu na prethodno razdoblje se vide i veliki pomaci, jer je bilo malo stagnacije. Na žalost, mladi ljudi odlaze i očekujem malo

Vijećnici DSHV-a bojkotirali Skupštinu grada Subotice

Grad – odmetnuti dio struktura

»Mi smatramo to i više nego nepouzdanom gestom, nevjerodostojnim da se ne ispunjavaju takva javno dana obećanja najvišim institucijama hrvatske zajednice«, rekao je Tomislav Žigmanov

Na posljednjoj ovogodišnjoj redovitoj sjednici Skupštine grada Subotice, koja je održana 23. prosinca, vijećnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (kojih ima dvoje) nisu sudjelovali, a kao razlog bojkota navode činjenicu da gotovo godinu dana na dnevni red ovoga tijela nije uvrštena Odluka o mreži vrtića i osnovnih škola na teritoriju Grada. Odluka je to koja uz Odluku o mreži srednjih škola koju treba donijeti Autonomna Pokrajina Vojvodina i rješavanje pitanja izmještanja Tehničke i Politehničke škole koči osnivanje Hrvatskog obrazovno-odgojnog centra u Subotici.

Očita diskriminacija

Predsjednik DSHV-a i vijećnik u Skupštini grada Subotice, te zastupnik u Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov** kaže kako je neuvršćavanje Odluke o mreži vrtića i osnovnih škola na dnevni red Skupštine grada gotovo godinu dana više nego očit vid diskriminacije kada su u pitanju inicijative hrvatske zajednice.

Tomislav Žigmanov

Ističe i da je ono što hrvatska zajednica čeka od Grada Subotice normalna tehnička proceduralna odluka o kojoj je bilo riječi i s najvišim predstavnicima Republike, predsjednikom **Aleksandrom Vučićem**, te da eksplicitno stoji i u odluci Međunarodnog mješovitog odbora.

»Ne možemo vjerovati da unutar Srbije ne postoji sustav koji koordinirano radi na ostvarivanju temeljnih odluka koje smo uspostavili s višim instancama vlasti i da Grad Subotica djeluje kao neka vrsta odmetnutog dijela tih struktura.«

Rekao je Žigmanov i da je tajnica Tajništva za društvene djelatnosti Grada Subotice **Jasmina Stevanović** u kolovozu na

sjednici Radne skupine za osnivanje Centra u Hrvatskom nacionalnom vijeću najavila donošenje Odluke već na sljedećoj Skupštini grada, što se, kako on kaže, nije dogodilo, a u međuvremenu je bilo dvije sjednice.

»Mi smatramo to i više nego nepouzdanom gestom, nevjerodostojnim da se ne ispunjavaju takva javno dana obećanja najvišim institucijama hrvatske zajednice.«

SVM ne reagira

Žigmanov je istakao i da za ovu situaciju ne smatra odgovorne samo predstavnike vladajuće Srpske napredne stranke već i njihove koalicijske partnere Savez vojvođanskih Mađara koji nisu pokazali senzibilitet kada je u pitanju ostvarivanje prava nacionalnih manjina.

»Vidjeli smo da oni izgrađuju nove objekte, šire mrežu osnovnih škola, vrtića itd., a paralelno s tim ne dopuštaju, sprječavaju istu takvu legitimnu, legalnu i na zakonima pretpostavljenu inicijativu hrvatske zajednice. To je ono što kod nas dodatno budi nezadovoljstvo, jer moramo znati da u Srbiji postoje jednaka rješenja za sve pripadnike manjinskih zajednica, a ne da neki zbog političkih i koalicijskih odnosa imaju i više nego veliki broj beneficija za razliku od drugih koji takvo što nemaju.«

Žigmanov je rekao i da je DSHV stranka koja aktivno sudjeluje u funkcioniranju vlasti Grada, ali i da ne žele biti dionici procesa kada se isključuju iz donošenja odluka te da je čekanje na jednu odluku gotovo godinu dana granica preko koje nisu mogli prijeći.

J. D. B.

Jasna Vojnić, predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Izišli smo na »veliki teren«

*Od hrvatske Vlade prepoznati smo kao oni prema kojima će se u narednom razdoblju izgrađivati politike institucionalnog i kadrovskog jačanja * Politika prešućivanja i zapriečavanja od strane Srbije na žalost još uvijek postoji u velikoj mjeri * Bilježimo slučajeve da i Grad Subotica i Autonomna Pokrajina Vojvodina obećaju na početku godine staviti u proceduru nešto za što se ne nađe nikakvog načina učiniti do konca godine iako je HNV već nekoliko puta nadopunio po jedan papir*

Intervju vodila: Jasminka Dulić

»Kada Srbija bude razumjela da i ukoliko dođe do ostvarenja svih manjinskih prava, Hrvati u Srbiji nikako ne mogu postati ugroza nego isključivo bogatstvo, sigurna sam da će biti spremna za ulazak u Europsku uniju«, kaže predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**. Drugim riječima, kaže kako, za razliku od aktivnosti u koje je bila uključena Hrvatska koje su bile uspješno i više od predviđenog plana realizirane, aktivnosti koje su u proceduru trebale staviti institucije Srbije su zbog inertnosti/zapriečavanja sustava izostale. O kojim uspjesima i zapriečavanjima, u prvoj godini mandata novog saziva Hrvatskog nacionalnog vijeća se radi, razgovarali smo s predsjednicom Vojnić.

Prošle godine 4. prosinca ste izabrani za predsjednicu Hrvatskog nacionalnog vijeća. Tada ste rekli kako je ova 2019. godina, godina definiranja prioriteta. Na ovogodišnjem susretu s elektorima ste rekli kako su prioriteti poslagani, uspostavljene brojne veze s predstavnicima vlasti u Hrvatskoj koja aktivno i politički i financijski podupire HNV te da će u narednoj godini »ishodi tek biti vidljivi«. O kakvim se ishodima radi?

Da. Obično važi pravilo da se učinak jedne »vlade« ne može realno mjeriti u prvoj godini mandata. Prva godina obično prođe u uspostavljanju sustava, pravila, protokola, uvezivanja i strateškog pozicioniranja da bi se nakon toga mogli pojaviti i vidljivi rezultati. No, međutim u našem slučaju je, moram reći, to išlo prilično dobro i brzo. Od samog početka smo uspostavili redovitu komunikaciju među nama samima – ured Vijeća, ključne institucije, izvršni odbor, dopredsjednici, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, tako da smo vrlo brzo nakon konstituiranja otpočeli s realizacijom zadataka zacrtanih platformom »HRvati ZAjedno« s kojom je istoimena lista odnijela uvjerljivu pobjedu na izbori-

ma. Ono što je bio jedan od strateških zadataka jest da iziđemo »na veliki teren« i dobro se pozicioniramo u Hrvatskoj i Srbiji. Prvi dio je rezultirao da smo od strane Vlade Hrvatske prepoznati kao oni prema kojima će se u narednom razdoblju izgrađivati politike institucionalnog i kadrovskog jačanja, što je premijer **Andrej Plenković** nekoliko puta naglasio u svojim obraćanjima. S druge strane, u Srbiji počeli smo uspostavljati veze i odnose prema lokalnim samoupravama u kojima u značajnijem broju žive Hrvati. Obilazak gradonačelnika i predsjednika općina bio je odličan iskorak kako bi se interesi Hrvata u Srbiji zastupali, a iskustva susreta su bila i više nego pozitivna. No, iako sam rekla da će »ishodi tek biti vidljivi« neistina bi bila reći da njih već nije bilo i u prvoj godini, i to u opsegu koji je iznadprosječan u odnosu spram omjera ljudskih resursa: s Vladom Hrvatske potpisan je sporazum za kadrovsko snaženje i izradu projektne dokumentacije za izgradnju Hrvatske kuće u Subotici; u posjetu hrvatskoj zajednici u Srbiji bili su predstavnici 18 (od ukupno 21) županija iz Hrvatske, te je iskazana spremnost za pomoć Hrvatima u Srbiji od strane gotovo svih županija; obavljena su ispitivanja terena, obilazak svih udruga i sačinjena je lista potreba hrvatske zajednice u Srbiji; osnovana je Fondacija za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji *Cro-fond*; izabran je novi Upravni odbor NIU *Hrvatska riječ*; izrađen je novi sajt HNV-a; Vlada APV je preuzela obvezu izrade projektne dokumentacije za rekonstrukciju Spomen doma **Josipa bana Jelačića** u Petrovaradinu; predstavnici hrvatske zajednice prvi puta su sudjelovali na tjednu europskih regija i gradova u Brüsselu; učinjeni su prvi iskoraci po pitanju projektnog financiranja iz europskih fondova; kupljena je *Šokačka kuća* u Vajskoj; 25 udžbenika je izrađeno i odobreno, prvi razred osnovne škole upisalo je gotovo dvostruko veći broj prvašića u odnosu na prethodnu školsku godinu. No, najznačajniji

ishod je ipak što je HNV postao mjesto okupljanja različitih timova i što se proširila mreža ljudi koji su uključeni u rad Hrvatskog nacionalnog vijeća. Još uvijek mala, ali se vidljivo širi.

HR Tada ste najavili kako bi Hrvatski školski centar mogao biti osnovan kao pravno tijelo već na proljeće 2019. godine, no još uvijek se to nije dogodilo. Kao što je poznato, jedna od prepreka je i ta što Grad Subotica još uvijek nije donio potrebne odluke kako bi se krenulo u osnivanje HŠC-a, a čuli smo na sjednici HNV-a da ni Pokrajina još nije donijela potrebne odluke. O čemu se tu radi, tko blokira osnutak ovog centra?

U izvješću sam navela kako su u 2019. aktivnosti u koje je bila uključena Hrvatska bile uspješno i više od predviđenog plana realizirane, za razliku od aktivnosti koje su u proceduru trebale staviti institucije Srbije, a koje su zbog inertnosti/zaprječavanja sustava izostale. Politika prešućivanja i zaprječavanja od strane Srbije, na žalost, još uvijek postoji u velikoj mjeri. Sudbina Hrvata u Srbiji je iz tog razloga određena da za svaki i minimalan pomak moraju biti izdvojene ogromne količine strpljenja, upornosti i ustrajnosti. Kada Srbija bude razumjela da i ukoliko dođe do ostvarenja svih manjinskih prava, Hrvati u Srbiji nikako ne mogu postati ugroza nego isključivo bogatstvo, sigurna sam da će biti spremna za ulazak u Europsku uniju. Do tada bilježimo slučajeve da i Grad Subotica i Autonomna Pokrajina Vojvodina obećaju na početku godine staviti u proceduru nešto za što se ne nađe nikakvog načina učiniti do konca godine iako je HNV već nekoliko puta nadopunio po jedan papir. Jedino se nadam da će ta procedura biti jednako »brza« kada mađarska zajednica u Subotici na jesen bude otvarala novi vrtić.

HR Stječe se dojam svih ovih godina da državi, to jest njenim tijelima, nije stalo do razvoja obrazovanja na hrvatskom jeziku i da HNV svih ovih godina nije radio na tome – obrazovanja na hrvatskome jeziku ne bi ni bilo. Kako ocjenjujete: mijenja li se odnos vlasti prema obrazovanju na hrvatskom jeziku, je li postao proaktivan ili i dalje sve ovisi o nastojanju HNV-a?

Na žalost, dojam je utemeljen. Naizgled se stvori privid otvorenosti i spremnosti za rješavanje i unaprjeđenje, a onda iza kulisa odigra dobro poznati scenarij diverzije. Kada se otvara negdje nova skupina vrtića i odjel na hrvatskom jeziku, obavezno se odrade predradnje straženja, a našem čovjeku malo nedostaje da se povuče. Primjera je sad već podosta: Bereg, Žednik, Monoštor... ili još bezbolnije: tajnica kaže kako se u njihovoj školi jednostavno ne upisuje nastava na hrvatskom jeziku iako već petnaest godina traje. Ima nekoliko vrsta strategija, ali uglavnom svaka za cilj i ishod ima da se naš čovjek povuče. Što nije teško učiniti, a onda svoj bijes mi međusobno podijelimo napadajući jedni druge... ili još jednostavnije, za pomaknutu agresiju je idealni krivac HNV. Da HNV nije blažio strateške »udarce« države, djece u odjelima bi sada bilo duplo manje. A da je cijela zajednica to na vrijeme razumjela, djece u hrvatskim odjelima bi sad bilo deset puta više.

HR Jedan od primjera nebrige države za obrazovanje na manjinskim jezicima je i proces obrazovne reforme. U Hrvatskoj su, kada je bila kurikularna reforma, kao što ste naveli, postojali savjetnici za obrazovanje na manjinskim jezicima dok se u Srbiji, da tako kažemo, manjine moraju same snalaziti i ulagati vlastita sredstva u taj proces. Što se

sve treba uraditi u tom procesu obrazovne reforme – što bi trebala država raditi po Vama, a ne radi?

Mi realno ne bismo ni trebali znati što sve trebamo uraditi. Da ne idemo dalje od Hrvatske, svaka kurikularna reforma podrazumijeva da je cjelovita – da uređena država skrbi o obrazovanju na svim jezicima paralelno. Kod nas je slučaj takav da ukoliko želiš ostati »u vlaku«, moraš sve sam osigurati. Od izrade standarda do udžbenika. A da je minimum korektnosti, sve to je trebalo biti nadoknađeno financijski od države. No, ogromnom posvećenošću, timovima, ljudima koji su htjeli pomoći hrvatska zajednica ne samo da nije »ispala iz vagona« nego je u mnogo slučajeva bila i lokomotiva kada su u pitanju manjinske zajednice u Srbiji. Često smo drugim zajednicama pružali savjete, a izraditi 25 udžbenika u jednoj godini može ocijeniti samo onaj koji se time pokušao baviti. Samo, to je posao za jednu osobu za cijelu godinu, a mi smo osim toga imali i mnoge druge velike iskorake u području obrazovanja: izrađen je autorski didaktički materijal za Pripremni predškolski program; prvi puta su izrađeni tiskani kontrolni zadatci za 1. i 2. razred osnovne škole; izrađeni su standardi za Hrvatski jezik za kraj 1. ciklusa obrazovanja i standardi za Hrvatski jezik i književnost za kraj srednjeg obrazovanja; prevedene su javne isprave za osnovnu školu; osigurani su pojedini udžbenici za srednje škole; integrirani udžbenik za Hrvatski jezik za 1. razred osnovne škole je dobio ocjenu udžbenika izuzetne kvalitete; učenici u nastavi na hrvatskom jeziku su bili na 13 destinacija u Hrvatskoj, Mađarskoj i Austriji; izrađena je evidencija studenata i pokrenute su aktivnosti potpore; prva skupina od 9 učitelja/nastavnika je završila pohađanje lektorata za Hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i stekla jezičnu stručnost za izvođenje nastave na hrvatskom jeziku; organizirani su seminari u suradnji s AZOO i Pedagoškim zavodom Vojvodine. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Hrvatske je dva puta ove godine izdvojilo sredstva za tehničko opremanje škola i nabavu lektire. Sve ovo isključivo i samo zbog djelatne zauzetosti HNV-a i njegova Odbora za obrazovanje.

HR U institucionalnoj izgradnji hrvatske zajednice, rekli ste, očekujete da veliku ulogu treba odigrati kako Srbija tako i Hrvatska, prije svega kroz osiguranje potrebnih financijskih sredstava. Činjenica je da je Hrvatska uvećala sredstava za udruge, financira kapitalne projekte HNV-a, daje i političku potporu itd. Koliko sredstava je u prošloj godini dala Hrvatska, a koliko Srbija za funkcioniranje manjinske samouprave, odnosno za HNV?

Za cjelokupan rad HNV-a (što uključuje i sve projekte u četiri područja i pomoć radu svih udruga) Srbija godišnje izdvaja 150.000 eura, što je otprilike jednako sredstvima koje samo Grad Zagreb izdvaja za srpsku manjinu u Hrvatskoj. S druge strane, ove godine je Hrvatska značajno uvećala sredstva u odnosu na ranije – 120.000 eura. Time što nas je matična domovina pomogla kroz kadrovsko i institucionalno snaženje pokazala je da odista razumije prioritete potrebe Hrvata u Srbiji. Iz Hrvatske su stigle i značajne donacije za točno definirane projekte: Osječko-baranjska županija pomogla je rad naših udruga i osigurala edukaciju za EU projekte; Središnji državni ured za Hrvate izvan RH izdvojio je sredstva za osnaživanje kadrovskih resursa, praćenje obrazovne reforme i povećanje medijske vidljivosti; Vukovarsko-srijemska županija za kupovinu Šokačke kuće u Vajskoj; Ministarstvo znanosti i obrazovanja Hrvatske dva puta je pomoglo tehničko oprema-

nje škola i pribavljanje lektira; Rotary club Osijek je pomogao izradu didaktičkog materijala za Pripremni predškolski program, HDZ BiH je pomogao institucionalne troškove; Samostalni sindikat komunalnih radnika RH je zaslužan za dio izrade programa nastave i učenja; Šibensko-kninska županija je osigurala sredstva za podizanje kvalitete obrazovanja; Crveni križ Grada Zagreba osigurao je ljetovanje za 100 učenika u Novom Vinodolskom; Osnovna škola *Žrnovnica* razmjenu učenika; učenici OŠ *Vladimira Preloga* iz Zagreba sakupili su sredstva za udžbenike za učenike Gimnazije. Osim većih, bilo je i manjih donacija kao što su npr. Zadarska županija, župa crkve sv. Ante u Benkovcu, Grad Benkovac i Grad Biograd na moru potpora programu profesionalne orijentacije, Grad Zagreb posjet *Interliberu*, Učenički dom *Marije Jambrišak* iz Zagreba potpora maturanoj ekskurziji, Učenički dom *Podmurvice* u Rijeci je ugostio ljetnu školu tambure, Udruga *Lijepa naša*, Hrvatska matica iseljenika, Pedagoški zavod Vojvodine i sl.

Koliko stalno uposlenih i povremeno uposlenih sada ima u HNV-u? Po Vašoj procjeni koliko bi trebalo još ljudi uposliti i koliko sredstava nedostaje za redovito funkcioniranje i razvoj četiri područja u kojima HNV ima ovlasti?

Iz proračuna Srbije mogu se, na žalost, uposliti samo tri osobe. Četvrtu osobu smo uposlili iz dijela programskih aktivnosti obrazovanja i još tri osobe iz projekata/donacija iz Hrvatske. Dakle, ukupno smo uspjeli pribaviti sredstva za sedam osoba. Ako ste ikada bili u Mađarskom nacionalnom vijeću, mogli ste vidjeti 30 osoba kako vrijedno rade, što implicira da bi nas trebalo biti 90 da dostignemo tu razinu ostvarenosti prava i nadomjestimo propušteno. Tome bi, naravno, dobro došao i proaktivan odnos vlasti. Svakako, za najosnovnije funkcioniranje HNV-a svake godine nedostaje još 90.000 eura što nadomještamo gore pomenutim donacijama.

Fokusirali ste se, kao što ste i najavili, na izradu planova, elaborata, vizija i strategija u područjima u kojima HNV radi. Koliko je planskih dokumenata, elaborata urađeno?

Pretpostavka bilo kog projekta jest da se stanje, potrebe i očekivani ishodi stave na papir. Takav dokument onda može naći i svoju odgovarajuću financijsku podršku. Samo ove godine smo izradili 11 planskih dokumenata i elaborata. Među elaboratima su: Elaborat za obrazovno-odgojni centar *Zadužbina biskupa Budanovića*, Elaborat za Rekreativno-edukacijski centar *Antun Gustav Matoš*, Elaborat za *Hrvatsku kuću*, Elaborat za jačanje kaderskih kapaciteta HNV-a, Elaborat za *Šokačku kuću* u Vajskoj i Elaborat za *Kuću monaštorske župe*. A od planskih dokumenata najponosniji smo na Program rada HNV-a, Godišnji plan rada i Godišnje izvješće koji u ovakvom formatu do sada nisu bili praksa HNV-a, a koji se svi nalaze na našem novom sajtu.

Kada se očekuje donošenje dvije nedostajuće strategije – za informiranje i službenu uporabu jezika?

Ako Bog da da se plan za 2020. godinu realizira do konca godine.

Koliko ste zadovoljni uključenosti elektora i svih drugih u radu Vijeća? Drugim riječima, smatrate li da ste uspjeli u cilju koji ste postavili na početku – decentralizirati donošenje odluka, napraviti klimu otvorenog komuniciranja, konstruktivnih rasprava i pluralnosti mišljenja?

To je proces koji je tek otpočeo. Zadovoljni ćemo biti kada bude zadovoljna i većina onih koji u njega budu uključeni.

Ove godine je konstituirano pet povjerenstava, a elektore smo uključivali koliko smo mogli. Po nama još ne u dovoljnoj mjeri, ali je fizički u većoj mjeri bilo neizvedivo. Ono što smo počeli uspostavljati jest da dopredsjednici imaju razvijenu mrežu i poveznicu prema elektorima i potrebama s terena. U tom smislu je održano četiri sastanka dopredsjednika i elektora. Pomak u uključenosti elektora je svakako načinjen, no prostora za unaprijeđenje je puno. Klima konstruktivnih rasprava i pluralnosti mišljenja je svakako nešto što potičemo i za sada se pokazala izuzetno plodonosnom.

Na sastanku s elektorima ste rekli da »kad se stvori pozitivna jezgra, ubacuju se različiti elementi da razbijaju zajednicu«. Možete li nam bliže reći o čemu se radi? Gdje vidite opasnost za zajednicu?

Spominjala sam to kada ste me pitali o obrazovanju. Strategija države razgranata je na nekoliko kolosijeka: od upisa *Dužijance* u registar nematerijalne kulturne baštine, obnove Bača, financijskog favoriziranja Bunjevaca nehrvata, otvaranja odjela pa do uplitanja u rad kulturnih udruga. Uglavnom, ono što sam htjela time naglasiti jest da ne krivimo uvijek, kao što često znamo, našeg čovjeka za razdore u zajednici. Pretjerana servilnost prema vlasti, i u povijesti i sada, našoj svijesti ne omogućuje da pomisli da nas drugi svjesno, namjerno i dugotrajno »razbijaju«, nego mi pojednostavljeno prebacimo krivnju na našeg čovjeka. Dva Hrvata se posvade i onda često znamo reći kako smo sami sebi najveći neprijatelji, no ne vidimo onog koji je organizirao kavgu i koji se iza ugla slatko i zadovoljno smije. Morali bismo imati viši prag oprosta za svog čovjeka.

U čemu niste uspjeli u prvim godinu dana, odnosno čime ste nezadovoljni? Smatrate li da ste nešto propustili ili pogrešno uradili?

O, da. No, zbog visoko postavljenih ljestvica moramo biti blagi prema sebi. Na sto hvalevrijednih ishoda moramo si dozvoliti makar nekoliko pogrešaka. Ne smijemo strogo suditi. Pogotovo što smo Hrvati u Srbiji, narod čija je sudbina gurati kamen nekad samo radi toga da bismo mi sami očvrslili, a rijetko da bismo ga pomakli. Deset puta više napora iziskuje svaki korak načinjen čovjeku u kolicima, ali radost je time veća. Nezadovoljna, dakle, nisam. Naprotiv, zadovoljstvo je veliko. Znao kako je lijepo biti na sastanku kada si poražen, a uz vas su stali Crkva, Hrvatska i naš čovjek. Nije naš cilj spasiti svijet od »grabljivaca«, naš cilj je boriti se do kraja uz sačuvan mir, zajedništvo i siguran okvir za našu djecu. A propusti, koji bi se bolje mogli nazvati planovima za narednu godinu, odnose se najviše po pitanju informiranja, službene uporabe jezika i pisma, Sombora i Srijema. Ukratko.

Od svih započetih projekata, što očekujete – koji projekti će biti završeni u 2020. godini? A koji u mandatu ovoga saziva Vijeća?

»Ako te tvoji snovi ne plaše, nisu dovoljno veliki!«... Očekujem da će biti sve završeno što smo planirali platformom »Hrvat i Zajedno!« A što će realno biti od toga, vidjet ćemo. Moguće je da ćemo samo ojačati gurajući nepomični kamen, ali će sigurna sam oko tog kamena biti puno ljudi. A onda će i Školski centar i *Hrvatska kuća* i Spomen dom Josipa bana Jelačića i Dom u Srijemskoj Mitrovici i prostor u Beogradu i kazalište i muzej biti lakše podići... Nije li to dovoljno?

Tajne lijepo vile

Glavni ulaz na veliko imanje lijepo vile Manojlović na Paliću nekada, u vrijeme njene izgradnje prije stotinu godina, bio je iz Ulice Marka Oreškovića, te je i glavno široko stepenište na tremu bilo postavljeno u tom pravcu. Zbog promjena nastalih minulih desetljeća okolica vile je značajno izmijenjena, u dvorište objekta ulazi se iz druge ulice, ali je arhitektura ove jednokatne lijepo građevine sačuvana. No, zbog smanjenog placa, vila je danas smještena u gusto naseljeni dio Palića, a građena je kako bi izgledom i veličinom dominirala nekadašnjim velikim imanjem. Neobična je sudbina vile, kao što je neobična i povijest obitelji koja ju je gradila.

Prije stotinu godina vila je izgrađena za **Dušana Manojlovića**, pripadnika poznate subotičke obiteljske loze, koji je obavljao značajne javne gradske funkcije. Njegova supruga bila je **Anastazija**, iz obitelji **Dimitrijević**, također ugledne obitelji iz Subotice. Imali su dvije kćeri, **Ivanku** i **Jelisavetu**, no one nisu imale potomstva. Dušan Manojlović stradao je u bombardiranju Beograda 6. travnja 1941. godine. Nedovoljno je poznato što se potom dešavalo s Anastazijom, Ivankom i Jelisavetom, te s vlasništvom nad objektom. Naime, uz Anastaziju u vili poslije Drugog svjetskog rata živjele su i druge obitelji, a potom je smješten vrtić, toga se sjećaju Palićani. Sedamdesetih godina dio prvobitno velikog placa odvojen je za postavljanje montažnog objekta vrtića u Ulici Marka Oreškovića, koji se i danas koristi u iste namjene. Plac vile je smanjen, ali je ovaj lijepi objekt sačuvan. Okolnosti životnih putova obitelji graditelja vile i dalje su nedovoljno istražene (ili nepublicirane).

Što će nam donijeti Djed Božićnjak?

Kada ovo budete čitali, već ćemo znati što smo dobili od Jezuške, ali zato možemo razmišljati što bi trebao donijeti Djed Božićnjak, u skandinavskim zemljama Santa Claus, u susjedstvu Télapó itd. Za početak, kao svojevrsni poklon, ispričat ću vam jedan vic, koji sam nedavno pročitao: Pita Stipica majku: »Mama, je li istina da nam Mikulaš donosi darove ili virgač ako nismo bili dobri?« Mama odgovori: »Istina je, sine.« »Mama, je li istina da nam Jezuška donosi darove?« »Istina je, sine«, odgovori majka. »Mama, je li istina da je mene donijela roda?« »Naravno da je istina, Stipice.« »Onda mi kaži što je moj otac uopće radio u životu?«

Naravno, svi znamo da je Djed Božićnjak izmišljen lik i ove priče su dio bajke za djecu, ali se svi pravimo kako u njih na neki način vjerujemo, barem dok smo bili djeca. Ali ono što me često zna iznervirati je kad nas neki dužnosnici, političari, smatraju djecom i pričaju nam razne bajke. Nedavno (18. prosinca) u dnevnom listu koji izlazi na mađarskom jeziku pročitao sam izjavu člana Gradskog vijeća zaduženog za privredna pitanja u svezi svršetka radova na zgradi Narodnog kazališta. Iz izjave smo saznali da je gradnja podijeljena u deset faza, trenutno je raspisana javna nabava za radove za 8.1 fazu, ali se još ne može govoriti o točnom iznosu sredstava. Prvo je govorio o iznosu oko 5 milijuna eura, a na koncu o iznosu od oko 7.2 milijuna. Rekao je kako im je cilj da glavnu dvoranu osposobe za kazališne izvedbe; ovisno o rezultatima javne nabave radovi 8.1 faze će biti završeni koncem sljedeće godine, ali najkasnije 2021. Onda nam ostaju još dvije faze za koje je potrebno »dobiti« od Pokrajine i republičke Vlade još cca. 9.6 milijuna eura. Ja kažem: to će već biti briga drugih dužnosnika, kao i briga o tome tko će financirati npr. režijske troškove? Samo da vas podsjetim: gradnja traje već 11 godina. Ono što se zasad kako-tako sigurno zna jest da

će nam Djed Božićnjak donijeti opće izbore u Republici u 2020. Izbori će biti održani u »ustavnom roku« ako u međuvremenu ne promijene i sam Ustav. I o tome se govorka.

Kakve darove ćemo još »dobiti«?

Ovaj izraz »dobiti« preuzeo sam od samog predsjednika Republike, koji često koristi ovu frazu u obliku »građani ili stanovnici ovog ili onog grada dobili su to i to«. Ja bih volio dobiti izjavu tipa: »građani su svojim porezima i taksama financirali to i to«. Također mi kao bajka djeluje da nam Kinezi samo za naše lijepe oči daju zajmove, grade ceste i mostove itd. Nikada se ne govori o tome što im mi dajemo, plaćamo kao nadoknadu: koncesije, rudna bogatstva! Priznajem, očito sam omatorio i ne vjerujem u priče za djecu, ali mogu se praviti naivan. U gradu se govorka da će ove godine konačno biti završena obilaznica (Y krak, koridora 10) oko grada, čija je izgradnja počela davne-davne 1990. godine (ovo tvrde neki portali, no koliko se ja sjećam gradnja je počela još ranije, oko 1988.). No, čini mi se da je naš Djed Božićnjak najbogatije darovao prijestolnicu zemlje, gdje su »darovi« u obliku cesta, mostova, fontana itd. kao da ih bacaju »iz sanjki«: na svaki dio grada, gdje je to potrebno. Prema »našem malom mistu« bio je škrt i dobili smo samo pregršt lijepih obećanja. Aktualni gradski političari su skoro isti kao ja: jer, recimo, obećam da ću oprati sudove ili usisati prašinu ali na koncu često ne ispunim obećanja iz objektivnih i subjektivnih razloga.

Pismo Djedu Božićnjaku

»Dragi, Djede. Iako sam umirovljenik i znam da si izmišljen lik, ponekad više vjerujem u Tebe nego u neke političare, naročito u one zvani 'preletači' i zato Ti se obraćam javno preko tiska. Možda ćeš kojim slučajem pročitati ovo moje pismo. Znaš, kako čovjek stari, ponekad bude sličniji djetetu. Zato želim da me makar malo vratiš u djetinjstvo i doneseš mi jedno Paličko jezero u kojem je voda čista i zdrava, kako bih mogao ponovo skočiti u nju i malo zaplivati kao nekad. Znam, u principu Tebi ništa nije nemoguće, zato želim da mi doneseš jedan otvoreni tramvaj, kako bih mogao ponovno ljeti ići na Palić. Kada smo već na Paliću, volio bih da mi doneseš jednu finu banju s termalnom vodom, u kojoj ću malo liječiti svoje ostarjele kosti i sve zglobove. Molim Te da onima koji odlučuju o građenju ili rušenju doneseš zdrav razum da, umjesto što žele rušiti Zelenu fontanu i izgraditi neku skalameriju, da ju rekonstruiraju po pravilima građevinarstva jer postoji i takva opcija. Još jedna sitnica: molim Te, tvrtkama koje vrše krpljenje asfalta donesi kvalitetan asfalt i tehnologiju da je znaju pravilno upotrijebiti. Unaprijed Ti hvala na razumijevanju«. Svima Vama želim uspješnu i sretnu Novu godinu i, naravno, zdravlja kako ne biste morali koristiti usluge našeg zdravstvenog sustava.

Čovjeci s pilama

Drugo lice **SUBOTICE**

Sve dobre vlasti sličje jedna drugoj, a svaka loša razlikuje se po stupnju vlastite gluposti, bahatosti, korumpiranosti, nestručnosti, lopovluka i sebeljublja. Kako aktualna vlast – i to na svim razinama – ne liči ni na što ona se, dakle, od ostalih razlikuje u stupnjevima. Ali, čak i u tako jakoj konkurenciji, lokalna vlast u Subotici od ostalih u ovoj državi izdvaja se u nečemu što je stavlja uz bok onoj prijestolničkoj: u stupnju destruktivnosti. Ništa za aktualnu lokalnu vlast, imamo o tome nedavna iskustva, ne znače zakonske obaveze isticanja građevinskih ploča u najužoj jezgri grada kao što joj ništa ne znači, to je još svježije, ni odluka Republičkog zavoda za zaštitu spomenika kulture da se u Ulici braće Radića ne smiju rušiti kuće.

Ipak, ono po čemu će ova lokalna vlast – ako jednog lijepog dana, nedajbože, padne – ostati upamćena u odnosu na sve ostale destruktivne joj sestrice jest kategorija koja se, u nedostatku boljih, za sada u užestručnoj terminologiji ekoloških pokreta naziva – drvocid. Podulja je lista svježje smaknutih stabala koja su nekome smetala za ostvarenje svojih betonskih snova ili pak nekih drugih vrućih ciljeva: od onih gelegunja na Somborskom putu, preko onih u Ulici Sándora Petőfija ili pak kod Zoološkog vrta na Paliću, pa do 200 metara topola kod vinarije *Petra*, također na Paliću. Posljednji u nizu takvih »incidenata« dogodio se nedavno, vjerojatno prošloga tjedna, kada su na Trgu Republike, u blizini spomenika *Risaru*, posječena dva stabla gelegunje.

Kako građani nisu obaviješteni o tome tko je to uradio, zašto i ima li uopće plana za njihovo nadomještanje istima ne preostaje ništa drugo do li da o tim pitanjima samo nagađaju moguće odgovore.

Običan građanin, kada se živ iščudi ovoj gluposti i bahatosti, može pomisliti, recimo, da su to iz nepoznatih razloga učinili

djelatnici Javnog komunalnog poduzeća *Čistoća i zelenilo* prilikom nedavnog orezivanja stabala u centru grada. Ali, ma kako zvučalo fantastično (mašta je ipak samo stvar individualnog ograničenja), običan građanin, poučen nedavnim iskustvima, može pomisliti i to da je netko pikirao taj dio Trga Republike za ostvarenje svojih građevinskih snova (snovi su, kao i mašta, samo pitanje individualnog ograničenja). Kako je za ovakvu vrstu tekstova realnost ipak poželjniji saveznik od fikcije, zadržat ćemo se samo na onom što se golim okom, i to iz daleka, vidi: čovjeci s pilom iza sebe su ostavili dva posječena panja kao tužne svjedoke nasilno prerezanih života. Ljudi s dužim pamćenjem nekih boljih običaja sjetit će se da su se u sličnim prilikama panjevi vadili i zatrpavali kako bi se na mjestu starog moglo zasaditi novo drvo. Sada, međutim, vidjeli smo to i na ranije opisanoj listi drvocida, takvo što niti je poznato niti je »in«.

No, kada već nemamo službenog objašnjenja tko je i zašto posjekao dva života gelegunje u najužem središtu grada, neka nam bude dopušteno bar isto toliko prijedloga u cilju saniranja neplanirane štete. Prvi se tiče poziva lokalnim muralistima da na panjeve, po vlastitoj volji, iscrtaju likove čelnika lokalne samouprave ili onih iz komunalne policije kako bi umorni građani imali osjećaj olakšanja kada na njih sjednu. Drugi se odnosi izravno na lokalnu samoupravu: umjesto papagaja koje sporadično koriste da bi građanima objasnili kako su drva posječena zato što su stabla bila bolesna, bolje da za održavanje istih uposle djetliće. Em će biti efikasniji, em korisniji, em im je glas dok rade daleko ugodniji, razumljiviji i smisleniji. Kazna za njihovo držanje je 150.000 dinara, što je i tako mnogo manja šteta nego čovjeci s pilama. Zbog kojih kasnije nastupa skuplji zbor – onih sa šarenijim perjem.

Z. R.

Muzikom protiv bolesti

Bitna je dobra volja, nema izgovora

Dobro je poznato da glazba pozitivno utječe na bolesnike, pa čak i da može pomoći u liječenju nekih bolesti. Mladi tamburaši u ovom slučaju odlučili su glazbom i svojim sviranjem pomoći onima kojima je pomoć prijeko potrebna – bolesnoj djeci.

Rijetko možemo vidjeti da netko ima toliku želju pomoći drugima, okupiti mlade ljude oko sebe i činiti dobro. Jedan od njih je i naš sugovornik, mladić velikog srca **Bojan Temunović**.

Pomoć drugima

Nakon završene Gimnazije u Subotici, Bojan je upisao Visoku tehničku školu u Novome Sadu, smjer multimedia. Po završetku studija ostao je u ovom gradu i zaposlio se kao grafički dizajner, ali kako je sam rekao, glazba je prevagnula, pa mu je struka postala hobi. Osim tambure, točnije kontre, u ansamblu *Uspomene* Bojan svira i gitaru u pop i jazz sastavu. Prve note i svirati tamburu naučio je u Subotičkom tamburaškom orkestru, a za sebe kaže kako je samouki gitarist, ali mu je sviranje na kontrii, kao i teorija muzike, koju je naučio uz tamburu, pomogla i kod sviranja gitare.

Kako Bojan ne bi »samo« ljude uveseljavao nego ih i pomagao, potaknula ga je objava na društvenim mrežama.

»Krajem ožujka sam na facebooku vidio objavu prijatelja **Gorana Matijaševića**, također tamburaša ali iz Hrvatske, kako je njegov bend cjelokupnu zaradu sa svirke uplatio za liječenje nekog djeteta. To je bila prva varnica i osjetio sam potrebu učiniti dobro djelo. Tako sam nekoliko mjeseci cjelokupnu zaradu s jedne mjesečne svirke uplaćivao za liječenje nekog djeteta«, priča Bojan i objašnjava kako je u kolovozu, kada je došao s posla, dobio ideju otići u središte grada i svirati, s ciljem da sve što zaradi uplati za neko dijete.

Tako je sve počelo.

»Jednostavno je došla potreba i doslovno sam 'izletio' iz stana s gitarom u ruci. Stavio kutiju i svirao. Nikada to prije nisam radio i nisam znao kako sve to izgleda. Kako sam i planirao, sav zarađeni novac sam uplatio fondaciji *Budi human*«, kaže Temunović.

Kako to mladi danas i rade, svoje zadovoljstvo podijelio je i na društvenim mrežama te pozvao i druge da mu se pridruže. Tako su se ovome pozivu prvi odazvali tamburaši **Nikola Stanin** koji svira u sastavu *Amajlija* i **Josip Ivković** iz ansambla *Naša tajna*. Svaka dva tjedna su svirali u Novom Sadu, a potom, s obzirom na to da su svi iz Subotice, odlučili su se pojaviti i na subotičkom Korzou. Već sljedeći puta njihovoj inicijativi priključili su se i tamburaši iz ansambla *Ruže*.

Za svako dijete koje su do sada svirali, Bojan je napravio plakat i tako su sugrađani znali za koga doniraju.

»Ljudi kada vide paket i kad znaju za koga daruju, žele pomoći. Nama je poslije ovakve svirke srce puno, divan je osjećaj da znaš

Bojan Temunović (treći s lijeva)

da si nekom pomogao, a roditeljima bolesne djece novac puno znači«, kaže Temunović.

Naše malo njima znači puno

Svojim muziciranjem ovi mladi ljudi do sada su pomogli liječenje 11-ero djece i prikupili više od 200.000 dinara za liječenje bolesne djece. Imali su devet uličnih svirki i jedan humanitarni koncert koji je 10. prosinca održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, na kojem su sudjelovali ansambli *Amajlija*, *Ruže*, *Naša tajna* i *Uspomene*. Bojan je rekao kako nemaju neki poseban kriterij, nego sviraju za djecu koju nasumice odaberu, a u fondaciji *Budi human* oko 300 djece čeka pomoć. Po njegovim riječima nakon svirke prikupe sav novac i uplate ga preko interneta na žiro račun djeteta ili na račun fondacije, a do dva roditelja su uspjeli i osobno doći i dati im novac. »To nam daje dodatnu snagu i elan da ne posustanemo u ovome. Žao mi je što ne možemo doći i do drugih roditelja i druge djece«, kaže Temunović i dodaje kako je ovo tek početak, te da je prije svega bitna dobra volja i onda nema mjesta za izgovore.

Čim dođe ljepše i toplije vrijeme, planiraju se ponovno vratiti na ulice i tamo svirati za dobrobit drugih. Do tada nastavljaju u zatvorenom prostoru, te će tako danas, 27. prosinca, u klubu *Mladost* u Subotici biti organizirana akustična svirka, a sav prikupljen prihod ići će za liječenje bolesne djece.

Za sada su »led probili« tamburaši, ali su pozvani i svi drugi muzičari da se priključe i svojim sviranjem pomognu najmlađima. Bojan je voljan pomoći svima u izradi plakata, a bilo bi mu drago, kako je rekao, kada bi i drugi muzičari zasvirali pod sloganom *Muzikom protiv bolesti*.

Ž. Vukov

Kako smo (pre)živjeli godinu

Marija Mandić, liječnica – Subotica Ispunjenje očekivanja

Protekla 2019. godina bila je godina vraćanja svojoj profesiji u punom smislu te riječi, obogaćena znanjem i iskustvom stečenim na specijalističkim studijama koje sam završila neposredno pred dolazak 2019. Nakon šest godina osnovnih, dvije godine postdiplomskih i pet godina specijalističkih studija isprekidanih trudničkim i porodičnim bolovanjima mogu reći da je 2019., godina ostvarenja mojih težnji na poslovnom, ali i privatnom planu.

Povratak u ambulantu, povratak pacijentima i njihova ozarena i ohrabrena lica te osmjesi kad izlaze iz moje ordinacije ostaću mi »lajtmotiv« godine koja se približava kraju. Bilo je puno slučajeva zbog kojih sam u sebi pomislila »zbog ovoga je vrijedilo završiti medicinu«.

A na privatnom planu? Bogu dragom hvala što smo u 2019. i dalje svi relativno zdravi, osobito moji roditelji od kojih sam naučila uživati u malim stvarima, činiti svijet ljepšim mjestom za život, te što smo obiteljski i dalje upućeni jedni na druge što

mi neizmjereno puno znači. Bilo je puno manifestacija na kojima smo se međusobno podržavali i uživali u društvu dragih osoba. Najprije je to dječji hokej i neprekidan niz turnira u zemlji i inozemstvu te nezaboravni odlazak u Sarajevo. Zatim, početkom godine krenule su naše veslačke aktivnosti s ekipom *Salašari somborski* gdje sada postoji već čvrsta i jaka ekipa dragih ljudi koji na desetak manifestacija godišnje dišu jednim dahom. Vrhunac svog truda i zajedništva doživjela sam na *Maratonu lađa* na Neretvi gdje sam ove godine veslala kao *četvrta desno* u ženskoj ekipi *Salašara somborskih* kada smo u cilj stigle četvrte od osam ekipa.

Kako dođe svibanj, krećemo i na ulične utrke, najprije *Somborski polumaraton*, pa utrka prijateljstva u Kuli, *Subotički polumaraton*, *Dunavski polumaraton* na kojima više ili manje uspješno otrčim svojih pet kilometara. Najveći sportski izazov ove 2019. godine za mene je svakako bio *Ultramaraton Baja – Sombor* koji sam trčala u *Štafeti* sa sestrom i suprugom. Svojih sedam kilometara sam 1. prosinca otrčala prema planu uz odluku da će naredna 2020. za mene biti obilježena povećanom fizičkom aktivnošću, trčanjem dužih relacija nego do sada i napokon osvajanjem medalje na *Maratonu lađarica* na Neretvi.

Kroz sve naše priče se već šest godina provlači naša knjiga *Kuvarski dnevnik bebe Marte* koji je ove godine doživio i svoje 10. izdanje uz koje smo tiskali još jednu manju knjigu, odnosno *Svesku Kuvarski dnevnik moje bebe* za zapisivanje uspomena vezanih za ishranu bebe. Knjiga se sada čita već u 38 zemalja svijeta i polako razmišljamo o prijevodu i na neki strani jezik.

U nadi da će nova godina biti bar ovoliko zanimljiva s još puno druženja i zajedništva, završila bih riječima jednog mog pacijenta od 83 godine. Kada sam ga pitala što je tajna tako dugog života, rekao je: »Biti tolerantan prema drugima i doživjeti da i drugi budu tolerantni prema tebi«. To će biti moj motiv za godinu koja je pred nama.

Ana Tudor, umirovljenica i slikarica – Sonta/Hvar

Ostvarenje životnog sna

Ovu, 2019. godinu, pamtit ću po ostvarenju svojeg životnog sna. Kako čitatelji po vašim brojnim napisima znaju, umjetnost me opsjeda od djetinjih godina. Iako mi se nije ostvarila želja za upisom na umjetničku akademiju, od umjetnosti nikada nisam odustala. Iako samouka, postizala sam što sam naumila. Puno putovanja, puno izložbi, radionica i kolonija i najdraže, puno druženja s djecom oplemenjivali su mi život. Starost mi je donijela sve što je mladost propustila. Vratila sam se svojim korijenima, pa sam sa suprugom **Tonkom** dio godine u rodnoj Sonti, dio u Hvaru. Prije nekoliko godina uobličila mi se ideja, a ubrzo je uslijedio i mukotrpan rad, a konačno, ove godine i

realizacija mog kapitalnog projekta. Ljetos sam završila i na, za mene veličanstven način, prezentirala javnosti najdulju sliku na svijetu, *Kilometar Dunava*. Na platnu dugom točno 1.000 metara predstavila sam tok ove moćne rijeke od izvorišta do ušća. Slika

je predstavljena na seriji izložbi u najvećim podunavskim gradovima. Nažalost, zbog godina i ne tako sjajnog zdravstvenog stanja nisam nazočila svima, to bi mi bilo prenaporno. U najljepšem sjećanju ostat će mi premijerna izložba na samom izvorištu Dunava, u gradiću Donaueschingenu. Za mene je to bio veliki događaj, najveći u mojem životu. Nazočnost gradonačelnika, angažman pisanih i elektroničkih medija i veliki broj posjetitelja jako su me impresionirali. Sada mi je duša puna, jedino se nadam da će mi u narednoj godini biti realizirana i želja da ova slika bude upisana u *The Guinness Book of Records*. Pored svega, vesele me i male stvari. Tako sam i za Uskrs i sada za Božić na tržnici u mojoj Sonti imala prodajnu izložbu tematskih unikatnih uradaka. Puno ljudi ih je vidjelo, a skoro sve sam i rasprodala. To mi je i najkonkretnija podrška u ovom što radim. Svima bih poželjela neka uživaju u blagdanskim danima i neka im 2020. donese malo više radosti nego ova koju upravo ispraćamo. I svakako, svakom bih poželjela ostvarenje makar jednog od svojih snova.

Zlatica Kopic Nikačević, umirovljenica – Gibarac

Rad na vlastitoj povijesti

Pokušat ću sjećanja zadržati u onom ljepšem dijelu. Godinu na izmaku ispraćam relativno zadovoljna na osobnom planu. S obzirom na moju dob, zdravlje me je poslužilo dovoljno da se mogu posvetiti mojim bližnjima kao i aktivnostima koje me is-

punjavaju. Jedna od njih je i angažman na očuvanju tradicije i kulture u okviru naše Udruge šokačkih Hrvata *Gibarac*. Posebno me raduje što smo tijekom godine uspjeli očuvati i razviti našu facebook stranicu koja je višestruko značajna. Osim što budi naše uspomene i sjećanja, uključuje se i sve više naših mladih. To nas svakako raduje, ali i obvezuje. Cilj nam je da u sadašnjosti, a zahvaljujući tehnologiji, imamo virtualni *Gibarac*, bez obzira na to gdje trenutno živimo. Jednako važno jeste da budućim generacijama i povijesti ostane dovoljno tragova naše prošlosti i života na ovim prostorima. Čestit Božić i sretni nastupajući praznici svim čitateljima.

Marko Brdar, učenik – Monoštor Dinamična godina

Ova godina baš mi je bila puna dešavanja i bilo bi puno da sada pričam o svemu, pa ću izdvojiti pet, za mene najznačajnijih. Prvo što bih rekao je glazbena škola, jer sam jesenas postao đak prvak u toj školi, a već u prosincu sam po ubrzanom položio prvi razred i upisao drugi. Pripremao sam se za glazbenu školu, pa sam prije upisa pohađao privatne sate harmonike i eto to se isplatilo. Drugo što bih rekao i što mi znači u ovoj godini jeste zlatno odličje koje sam sa svojom rukometnom ekipom

Somborelektro osvojio na turniru u Adi. Da-da treniram i rukomet. Tri godine već. Ima i dalje. Osvojio sam prvo mjesto na natjecanju koje je raspisalo Društvo slijepih iz Sombora, a tema je bila »Jutro bez svitanja«. Pisao sam o susretu s dječakom koji je slijep i o tome kako sam nakon našeg susreta stalno razmišljao o njemu. Ova godina bila je za mene posebna i po još nekim nagradama i pohvalama koje sam dobio. Na pjevačkom natjecanju u somborskoj knjižnici *Note prijateljstva* osvojio sam drugo mjesto, a pjevao sam pjesmu *Večeras je naša fešta*. Na natjecanju re-

citatora na hrvatskom u Subotici dobio sam pohvalnicu. Uz to je išlo i nagradno putovanje u Osijek, ali ja nisam putovao. Ne zato što nisam htio već nisam mogao, jer je baš tada bilo općinsko natjecanje iz matematike. Upravo sam nedavno saznao da sam imao dovoljno bodova za plasman na okružno. Prvo je trebalo 48 bodova za prolazak na okružno, a onda su spustili na 40, a kako sam ja imao 45 bodova i tu sam bio uspješan ove godine.

Kada bih morao izabrati što me je najviše obradovalo, onda je to položen prvi razred u glazbenoj i medalja na rukometnom turniru, jer oduvijek sam htio imati i jednu medalju.

Uz to, uspio sam u ovoj godini dolaziti na probe i nastupe dječje skupine KUD-a Hrvata *Bodrog*. Izgleda to puno, ali meni nije teško. Sve sam stigao, a imam i slobodnog vremena. Evo sada će i raspust pa ću se odmarati, ali moram se i pripremati za okružno iz matematike. Pomoći će mi učiteljica, malo mama i naravno da ću i ja raditi i truditi se uz njihovu pomoć.

.....
Marina Crnković, biokemičarka – Tavankut

Upis doktorata

Jedna od najljepših i najuspješnijih godina bila mi je upravo 2019. Doživjela sam mnogo lijepih trenutaka koje ću uvijek pamtit. Prvu polovicu godine obilježili su posljednji ispiti na master studijama biokemije na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu, selidba iz studentskog doma i povratak kući iz Novog Sada, nakon pet godina. Poslije kratkog odmora, ubrzo mi se ukazala prilika za dobar posao u struci, u Subotici. Na poslu sam se odlično snašla, u čemu su mi mnogo pomogle susretljive i divne kolege s kojima sam se odmah sprijateljila. U pitanju je rad u kontrolnom laboratoriju u tvrtci lijekova za životinje.

Kada sam u rujnu uspješno obranila svoj master rad, mislila sam da sam završila studije za sva vremena. No ipak sam, na poticaj svojih najbližih, razmislila o nastavku studiranja. Iako sam razmišljala skoro godinu dana o tome, nisam pronalazila dovoljno hrabrosti i snage za tako veliki korak. Kada sam konačno donijela odluku, bilo je prekasno za prvi rok. No, ja sam ipak odlučila kontaktirati svoju profesoricu i reći joj da želim biti njezin doktorant. Nakon toga uslijedilo je još jedno razočaranje za mene: profesorica, iako oduševljena mojom željom, morala me je odbiti jer nije uspjela pronaći odgovarajuća sredstva za moj rad. Tada sam još jednom pomislila da je kraj, ali da ću svakako pokušati i sljedeće godine. Međutim, sreća me je i dalje pratila, iako nisam bila ni svjesna. Potpuno nenadano, nekoliko dana prije drugog roka za prijavu, profesorica mi je javila da je pronašla mjesto za mene. Pozicija koju mi je nudila nije bila moj prvi izbor u željenom području istraživanja, a u pitanju je bio i drugi fakultet – Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu. Nisam dugo razmišljala i prihvatila sam ponudu. Upisala sam doktorske studije biokemije na PMF-u, s tim da ću disertaciju raditi na Poljoprivrednom fakultetu. Iako je mjesta na proračunu bilo samo tri, uspjela sam zauzeti jedno. Ubrzo sam se upoznala sa svojom mentoricom i dodatno informirala o tematici svog doktorata. Dogovorile smo se da ću u početku moći usporedno raditi i studirati, čime sam ja bila osobito zadovoljna.

Često se događa da mi je dan prekratak da izvršim sve obveze, ali tješim se mislju da se trud uvijek isplati. Na kraju godine to mi je potvrdilo i Srpsko kemijsko društvo, koje je mene i druge moje najuspješnije kolege pozvalo na svečanu dodjelu specijalnog priznanja za izuzetan uspjeh tijekom studiranja. Nakon svega, kada se osvrnem na proteklu godinu, mogu reći da je bila prilično uspješna i nastojat ću se da sljedeća bude još uspješnija!

.....
Vlč. Josip Kujundžić, župnik župe Svetog Lovre – Sonta

Kap dobrote

Proteklu, 2019. godinu, pamtit ću po puno aktivnosti, kako na građevinskoj obnovi naše crkve tako i po brojnim aktivnostima na daljem izgrađivanju žive crkve. No, nikako ju ne mogu promatrati izdvojeno. Zahvaljujući prije svega ljudima dobroga srca nastavljeni su radovi započeti 2014. godine. Te godine smo angažirali poduzeće koje je odradilo hidroizolaciju crkve, a već naredne smo izradili i postavili nove kore. Velikih aktivnosti bilo je i 2016. i 2017. Potpuno je obnovljen krov. Trule grede su zamijenjene, opšivena je i učvršćena kompletna građa. Stari lim je očišćen od korozije, a potom premazan, prvo zaštitnom, pa u dva sloja bojom koju sada vidimo. Ni naredne, 2018. godine, nismo mirovali. Na krovu župnog stana i vjeronaučne dvorane stari i dotrajali crijep zamijenjen je novim, pa danas sva tri objekta tvore jednu skladnu cjelinu. Radove u tijeku, koji nisu na oku vjernicima poput već realiziranih, pamtit ću kao najveće postignuće u odlazećoj godini. Bio sam uvjeren da će crkva biti omalana i oslikana tijekom godine, no, ti radovi baš i ne idu zamišljenom brzinom. Rekao bih da ljudi angažirani za ovaj dio posla nisu obične zanatlije nego umjetnici. Posao je pri završetku, a

već planiramo i što ćemo raditi u naredne dvije godine. Tijekom 2020. namjeravamo zamijeniti pločice u crkvi, jer su postojeće u vrlo lošem stanju, veliki dio je ispucan, a ispod njih izbija vlaga. I, konačno, kružnicu namjeravamo zatvoriti 2021. završnim uređenjem fasade. Jako sam zahvalan svojim vjernicima, jer bez njihove potpore, bez njihovih donacija, u svemu ovome ne bismo uspjeli. Svjestan sam kako se danas teško živi, pa ipak ovi ljudi su izdvojili i donirali crkvi svoja dragocjena sredstva, svatko spram svojih mogućnosti. Svaku donaciju, bez obzira na iznos, nazvao sam kap dobrote. Skupa sa mnom ti darovatelji se vesele svemu urađenom, ponose se novim izgledom naše crkve, samim tim i našega sela. Ovu godinu ću pamtiti i po pojačanom radu sa živom crkvom. Iz godine u godinu svjedočimo o brojnim iseljavanjima mlađeg dijela populacije. Odlaze mlade obitelji, s njima odlaze i djeca. I seoska škola se suočava s permanentnim smanjivanjem broja učenika, pa je isto tako i sve manje djece na vjeronauku. U selu je i zamjetan postotak starih i bolesnih, a kroz obilasku tih vjernika spoznao sam koliko teško žive, a ipak me nestrpljivo iščekuju. Kroz godinu smo organizirali i nekoliko književnih promocija, više tribina i predavanja, tako da ću, vezano za 2019., s velikim zadovoljstvom pamtiti i taj oblik rada. Samo duhovnom izgradnjom, samo očuvanjem svoje bogate baštine, uspjeh ćemo očuvati svoj nacionalni i vjerski identitet. Na pragu 2020. godine svim ljudima dobre volje poželio bih puno radosti i Božjeg blagoslova.

.....

Nikoleta Prekpaljaj, kućanica – Šid

Godina ispunjenih očekivanja

Odlazeću godinu bih ocijenila kao veoma dobru. Mogu reći da su se ispunila sva moja očekivanja, jer sve što sam zamislila mi se ispunilo. Dešavale su mi se samo lijepe stvari, a ono što je najvažnije, zdravlje nas je dobro poslužilo. Kao najljepši

događaj bih izdvojila prinovu u obitelji, postala sam teta i to mi je najveća radost. Cijela godina nam je bila u znaku putovanja. Preko ljeta smo bili kod djece u Puli, tamo smo im pomagali u njihovom obrtu, čuvali smo unuke i to razdoblje mi je bilo najljepše. Početkom jeseni smo se vratili u Šid i ovo vrijeme kada su hladni dani, suprug i ja posvećujemo sebi i našim dragim prijateljima s kojima se svakodnevno družimo. Nadam se da će nam i dolazeća godina biti poput ove i da će nam se dešavati samo lijepe stvari i da ćemo biti zdravi, što mi je najvažnije.

.....

Savo Tadić, profesionalni pčelar – Stanišić

Ne ponovila se

Za pčelare ova godina bila je jedna od lošijih. Mogu slobodno reći katastrofalna, jer je proizvodnja meda nekoliko puta manja od prosječnih godina. Problemi su počeli još na početku

sezone, kod prve medonosne ispaše za pčele, a to je uljana repica. Proljeće je bilo odlično, pčelinja društva su se lijepo razvijala i taman su pčele počele izlaziti na uljanu repicu, kada je na koncu travnja počela kiša i pala temperatura tako da je propala paša uljane repice i bagrema. Zbog toga su se pčele pojačano rojile, a posljedica su loše spremljena društva za ispašu na sun-cokretu, tako da što se tiče proizvodnje meda ovo je jedna od gorih godina. Po košnici pčelari su ove godine imali pet do deset kilograma, a normalno bi bilo od 20 do 40 kilograma. Meda ima manje, ali to ne znači da mu je cijena veća. Med je burzanska roba i cijena se nije nešto mijenjala. Možda je povećana tek za 10 centi po kilogramu. Cijena nije povećana, ali ove godine nismo imali problema s prodajom, jer meda nema. Čak su med kupovali i pčelari koji ove godine nisu imali dovoljnu proizvodnju za potrebe njihovog tržišta, pa su one količine koje su im falile nadomjestili kupovinom od drugih pčelara. Lako se može desiti da meda na tržištu, onog domaćeg, kvalitetnog ne bude dovoljno. Oni koji obilaze tržnice već mogu primijetiti da nekih pčelara nema, jer nemaju što prodavati.

Profesionalni sam pčelar i to je mojoj obitelji osnovni izvor prihoda, i da nije bilo dodatnih poslova od proizvodnje meda ne bismo ove godine mogli preživjeti. Ti dodatni poslovi su proizvodnja rojeva, matica, polena. Zahvaljujući tome uspjeh ćemo opstati.

A kakva nas čeka naredna godina? Pčele su oslabljene ušle u ovo zimsko razdoblje i pčelari već sada prijavljuju velike gubitke, što znači da će u sezonu nove ispaše pčelinja društva ući oslabljena. Pčelarima koji imaju manju proizvodnju meda baviti se pčelarstvom uopće više nije isplativo.

Mario Dulić, poljoprivrednik – Đurđin

Prosječna godina

Proizvodna 2019. godina započela u jesen sušne 2018. godine. Manjak padalina se najviše odrazio na nicanje i bokore-

nje pšenice (sijana je odmah po skidanju prethodnog usjeva – kukuruza). Kod uljane repice je bila nešto bolja situacija. Svatko tko je uspio sačuvati ljetnu vlagu nije imao problema s nicanjem i formirao se sasvim dovoljan broj biljaka za prosječne prinose.

U sjetvenom planu su bile zastupljene sljedeće kulture: pšenica, ječam, uljana repica i kukuruz.

Cijene su mogle biti i bolje s obzirom na to da su prinosi bili manji od očekivanih. Očekivao sam da će cijena to djelomično nadoknaditi, što se nije dogodilo.

Sve kada se zbroji, bila je ovo prosječna godina.

Svjedoci smo klimatskih promjena koje se odražavaju i na poljoprivredu. Padaline su neravnomjerno raspodijeljene, ili imamo izrazito sušna ili izrazito kišna razdoblja. Proizvodna 2019. godina je bila tipičan primjer za to. Relativno sušno razdoblje je trajalo od jeseni 2018. do proljeća (travnja) 2019. godine, da bi zatim od 1. travnja do 1. srpnja na području Đurđina palo preko 330 l/m², što je polovica prosječnih godišnjih padalina.

Svaka godina je zasebna i nosi nova iskustva u proizvodnji. Na nama poljoprivrednim proizvođačima je da se prilagodimo, prihvatimo nova znanja i tehnologije proizvodnje. Naravno, u mjeri u kojoj financijska sredstva to dozvoljavaju.

Dušica Žeravica, obrtnica – Šid

Razdvojena obitelj

Na profesionalnom planu u obiteljskom obrtu mogu sa zadovoljstvom reći da smo bili uspješni. Zdravlje nas je poslužilo,

djeca su mi bila dobra i uspješna, što mi je najvažnije. Međutim, bilo je i tužnih momenata. Bliži članovi naše obitelji su nam se preselili u Irsku što nam je svima teško palo. Teško smo se pomi-

rili s njihovim odlaskom, s obzirom na to da smo bliski i to razdoblje kada su oni otišli mi je bilo najtužnije. Tek kad smo otišli kod njih u posjet i kad smo se uvjerali da im je tamo dobro i da su se lijepo snašli, bilo nam je lakše. Ali nam još uvijek nedostaju. Sada brojimo mjesece i dane kada će nam doći u posjet i ti susreti s njima nas čine sretnim. Iskreno se nadam da će nam iduća godina biti ispunjena srećom i lijepim dešavanjima, te da će nas sve u obitelji zdravlje dobro poslužiti, što od srca svima želim.

.....

Valentina Bačlija, studentica – Subotica

Prevladavaju lijepi trenuci

Pamtit ću zauvijek 2019. godinu. U toj godini sam maturirala kao učenik generacije u Politehničkoj školi u Subotici, smjer fotograf. Upisala sam Grafički fakultet u Zagrebu, tehničko-tehnološki smjer. Uspjela sam prije početka studija

provesti šest tjedana u Antaliji, preko studentske udruge AIESEC, i tamo svojim volontiranjem pridonijeti promociji turskog turizma, gdje sam proširila vidike družeći se s mladima iz cijelog svijeta. Iz Antalije sam donijela ogromno stečeno iskustvo, puno dojmova, fotografije koje će mi koristiti i u daljem školovanju i usavršavanju. Sada sam i dio AIESEC-a u Zagrebu.

Brucosića sam, pa mi je sve novo i zanimljivo, ponekad nimalo lako, ali se nadam da se uvijek trud na koncu isplati. Oduvijek sam prijateljima govorila, dok smo dolazili s Politehničkom školom u posjete Zagrebu, da ću ovdje studirati jer se ljubav između ovog grada i mene vidjela odmah. Osobito sam se obradovala

kada su mi u posjet u Zagreb stigle majka, sestra i njen muž. Bila sam taj dan njihov vodič kroz najljepši advent u Europi.

Nerijetko se sjetim mojih prijatelja iz Subotice i moje Kire čije mi šapice puno nedostaju. Ova godina je bila pravi »rolerko-ster«, jer mi se dogodilo i mnogo tužnih momenata, ali život mi je odmah nakon tih momenata donio prelijepe uspomene po kojima ću pamtiti ovu godinu.

U Zagrebu sam upoznala mnogo ljudi koji su mi promijenili pogled na svijet i veoma brzo sam se uklopila u društvo. Također, zabave i druženja u studentskom domu *Stjepan Radić* su nezaboravni momenti koji me usrećuju svaki put kada ih se sjetim.

.....

Smilja Darabašić, umirovljenica – Šid

Zdravlje na prvom mjestu

Kada je kuća puna, onda sam najsretnija. Djed i ja smo ostali sami. Djeca su otišla svatko svojim putem, sinovi i snahe zbog posla, a unuci zbog školovanja. Nekada sam jako tužna zbog toga, jer ih nema mjesecima, ali sam sretna što je djed po-

red mene koji mi pomaže i često me tješi i uvijek jedno drugome možemo pomoći. Drago mi je što su se oni snašli i što rade, što su unuci zadovoljni i što su upisali fakultete koje su željeli, ali s druge strane bih voljela da smo svi zajedno, da je kuća češće ispunjena smijehom. Zato se radujem vikendima, predstojećim praznicima kada ćemo se opet svi okupiti i uživati jedni u drugima. Sretna sam što smo u odlazećoj godini svi bili zdravi, što nismo imali velikih problema u obitelji i nadam se da će tako biti i u nastupajućoj godini. A s odlaskom mojih najbližih se moram pomiriti i moliti za njih, za njihovo zdravlje i poslovni uspjeh.

SIJEČANJ Januar

- S 1 NOVA GODINA**
MARIJA BOGORODICA
Č 2 Bazilije, Grgur Nazijanski
P 3 Ime Isusovo, Genoveva, Anastazija,
S 4 Dafroza, Angela F., Borislava
N 5 2. NEDJELJA PO BOŽIĆU
Telesfor, Emilijan, Miljenko
P 6 BOGOJAVLJENJE (Tri kralja)
Gašpar, Melkior i Baltazar
U 7 Rajmund P., Rajko, Zoran
S 8 Gospa od brze pomoći, Severin, Teofil
Č 9 Julijan, Miodrag, Živko, Alix
P 10 Agaton, Dobroslav, Grgur X.
S 11 Honorat, Neven, Higin
N12 KRŠTENJE GOSPODINOVO
Ernest, Tatjana Rimska
P 13 Hilarije, Veronika, Radovan
U 14 Feliks, Srećko, Veco
S 15 Pavao pust., Mavro, Anastazija, Stošija
Č 16 Honorat, Marcel, Oton, Mislav
P 17 Antun op., Leona, Vojmil, Lavoslav
S 18 Margareta Ug., Priska, Premila
N 19 2. NEDJELJA KROZ GODINU
Mario Kanut, Ljiljana, Marta
P 20 Fabijan, Sebastijan
U 21 Agneza, Janja, Neža, Ines
S 22 Vinko đakon, Anastazija, Irena R.
Č 23 Emerencijana, Ema, Vjera, Milko
P 24 Franjo Saleški, Bogoslav
S25 OBRAĆENJE SV. PAVLA AP., Ananija
N 26 3. NEDJELJA KROZ GODINU
Timotej i Tit, Bogoljub, Tješimir
P 27 Anđela Merici, Pribislav, Živko
U 28 Toma Akvinski, Tomislav
S 29 Valerije, Konstancije, Zdeslav
Č 30 Martina, Gordana, Darinka, Jacinta
P 31 Ivan Bosco, Saturnin, Marcela

VELJAČA Februar

- S 1 Sever, Brigita, Miroslav**
N 2 4. NEDJELJA KROZ GODINU
Prikazanje Gospodinovo, Marin
P 3 Blaž, Vlaho, Tripun, Oskar, Dubravko
U 4 Veronika Jeruz., Andrija Corsini
S 5 Agata, Jagoda, Dobrila, Silvan, Goran
Č 6 Pavao Miki i dr., Doroteja, Dorica
P 7 Pio IX., Držislav, Rastimir, Rikard
S 8 Jeronim Emilijani, Jozefina B., Jerko
N 9 5. NEDJELJA KROZ GODINU
Skolastika, Apolonija, Sunčana
P10 Alojzije Stepinac
U 11 Gospa Lurdska, Mirjana
S 12 Eulalija, Zvonka, Zvonimir, Damjan
Č 13 Katarina Ricci, Božidarka, Kastor
P 14 Valentin, Zdravko, Valentina
S 15 Klaudije Col., Georgija, Agapa
N 16 6. NEDJELJA KROZ GODINU
Julijana, Miljenko, Đula
P 17 7 utemelj. Reda slugu BDM, Donat
U 18 Bernardica, Šimun, Gizela
S 19 Bonifacije, Konrad, Blago, Ratko
Č 20 Leon, Lav, Lea
P 21 Petar Damiani, Eleonora, Damir
S22 Katedrala sv. Petra, Tvrtko, Izabela
N 23 7. NEDJELJA KROZ GODINU
Polikarp, Grozdan, Romana
P 24 Montan, Modest, Goran
U 25 Viktorin, Valpurga, Hrvoje, Darko
S26 Čista srijeda - Pepelnica
Aleksandar, Sandra, Branimir
Č 27 Gabriel od Žalosne Gospe, Tugomil
P 28 Roman, Teofil, Radovan, Bogoljub
S 29 Osvald, Hilarije (Prijestupni dan)

OŽUJAK Mart

- N 1 1. KORIZMENA NEDJELJA (Čista)**
Albin, Hadrijan, Jadranka
P 2 Janja Pr., Lucije, Iskra, Čedomil
U 3 Marin, Kunigunda, Kamilo, Zvezdan
S 4 Kazimir, Eugen, Natko, Miro (kvatre)
Č 5 Euzebij, Teofil, Vedran, Lucije
P 6 Marcijan, Viktor, Zvezdana (kvatre)
S 7 Perpetua i Felicita, Tereza (kvatre)
N 8 2. KORIZMENA NEDJELJA (Pačista)
Ivan od Boga, Ivša, Boško
P 9 Franciska Rimska, Franjka, Franika
U 10 Emil, Makarije, Krunoslav
S 11 Eutimije, Kondid, Firmin, Tvrtko
Č 12 Maksimilijan, Teofan, Bernard, Budislav
P 13 Kristina, Rozalija, Modesta, Ratka
S 14 Matilda, Miljana, Borislava
N 15 3. KORIZMENA NEDJELJA (Bezimena)
Klement, Veljko, Vjekoslava
P 16 Agapit, Smiljan, Hrvoje
U 17 Patrik, Domagoj, Patricija, Gertruda
S 18 Ćiril Jeruzalemski, Cvjetan, Ćiro
Č 19 JOSIP ZARUČNIK BDM, Josjo, Josipa
P 20 Niceta, Dionizije, Vladislav, Klaudija
S 21 Serapion, Vesna, Kristijan
N 22 4. KORIZMENA NEDJELJA (Sredoposna)
Oktavijan, Jaroslav, Lea
P 23 Turibije, Oton, Pelagije, Dražen
U 24 Latin, Simeon, Javorka, Katarina
S 25 NAVJEŠTENJE GOSPODINOVO
Dižma, Kvirin, Prokopije
Č 26 Emanuel, Sabina, Montan i Maksima
P 27 Lidija, Rupert, Lada
S 28 Priska, Sonja, Nada, Polion
N 29 5. KORIZMENA NEDJELJA (Gluha)
Bertold, Jona, Eustazije
P 30 Kvirin, Viktor, Vlatko
U 31 Benjamin, Amos, Ljubomir, Ljubo

TRAVANJ April

- S 1 Hugo, Teodora, Božica**
Č 2 Franjo Paulski, Dragoljub
P 3 Rikard, Cvijeta, Radojko, Ratko
S 4 Izidor, Žiga, Strahimir
N 5 CVJETNICA - Nedjelja muke Gospodnje
Vinko Fererski, Berislav, Mira
P 6 Vilim, Celzo, Rajko, Petar
U 7 Ivan de la Salle, Herman, Gizela
S 8 Dionizije Korintski, Alemka
Č 9 Veliki četvrtak, Marija Kleofina
P10 Veliki petak, Ezekijel, Apolonija
S11 Velika subota, Stanislav, Stana
N 12 USKRS (VAZAM)
Julije, Viktor, Davorka, Đula
P13 Uskrsni ponedjeljak, Martin I., Ida
U14 Maksim, Tiberije, Valerijan
S 15 Damjan, Anastazija, Bosiljka
Č 16 Josip Benedikt Labre, Bernardica
P 17 Rudolf, Robert, Inocent, Šimun
S 18 Hermogen, Eusebij, Atanazija, Roman
N 19 2. USKRSNA NEDJELJA (Bijela)
Konrad, Ema, Rastislav, Marta, Leon
P 20 Marcijan, Teotim, Bogoljub
U 21 Anzelmo, Goran, Fortunat
S 22 Soter i Kajo, Teodor
Č 23 Juraj, Bela, Đuro, Đurđica, Adalbert
P 24 Fidelis, Vjera, Vjerko
S25 Marko ev., Ervin, Maroje
N 26 3. USKRSNA NEDJELJA
Kleto i Marcelin, Zorko
P27 Ozana Kotorska, Jakov Zadrani
U 28 Petar Chanel, Euzebij
S29 Katarina Sijenska, Kata
Č 30 Pio V., Josip Benedikt Cottolengo

SVIBANJ Maj

- P 1 Josip radnik, Sigismund, Žiga, Jeremija**
S 2 Atanazije, Eugen, Boris
N 3 4. USKRSNA NEDJELJA (Dobri pastir)
Filip i Jakov ap., Mladen
P 4 Florijan, Cvjetko, Cvijeta, Iskra
U 5 Anđelko, Irena, Maksim, Silvana
S 6 Dominik Savio, Dinko, Nedjeljko
Č 7 Duje, Gizela, Boris, Ivan
P 8 BDM Posrednica milosti, Bratoljub
S 9 Pahomije, Herma, Mirna
N 10 5. USKRSNA NEDJELJA
Ivan Merz, Gospa Trsatska, Antonin
P 11 Mamerto, Franjo Hieronym
U12 Leopold Mandić, Bodgan, Pankracije
S 13 BDM Fatimska, Servacije, Ema, Vjeko
Č14 Matija ap., Matko, Matiša, Bonifacije
P 15 Izidor, Sofija, Sonja, Jakov
S 16 Ivan Nepomuk, Ubald, Nenad
N 17 6. USKRSNA NEDJELJA
Paskal, Paško, Bruno, Sara, Akvilin
P 18 Ivan I., Venancije, Feliks, Srećko
U 19 Celestin, Teofil, Rajko, Ivan
S 20 Bernardin Sijenski, Zvezdan
Č21 Uzašašće (Spasovo), Andrija B.
P 22 Helena, Jagoda, Rita, Eugen
S 23 Deziderije, Željko, Željka
N 24 7. USKRSNA NEDJELJA
BDM Pomoćnica, Suzana
P 25 Beda Časni, Grgur VII., Urban
U 26 Filip Neri, Zdenko
S 27 Augustin Canterburyjski, Bruno, Julije
Č 28 German, Vilim, Velimir, Ana Marija P.
P 29 Ervin, Euzebij, Polion
S 30 Ivana Arška, Ferdinand, Srećko
N31 DUHOVI
Krunoslava, Vladimir

LIPANJ Jun

- P 1 Marija Majka Crkve, Justin, Mladen**
U 2 Marcelin i Petar, Blandina, Eugen
S 3 Karlo Lwanga i drugovi, Dragutin (kvatre)
Č 4 Kvirin Sisački, Predrag, Optat
P 5 Bonifacije, Valerije, Darinka (kvatre)
S 6 Norbert, Neda, Paulina (kvatre)
N 7 PRESVETO TROJSTVO
Robert, Sabinijan, Radoslav
P 8 Medard, Vilim, Žarko
U 9 Pelagija, Efre, Ranko
S 10 Margareta, Greta, Biserka, Bogumil
Č 11 TIJELOVO (Brašančevo)
Barnaba ap., Borna, Borko
P 12 Ivan Fakundo, Bosiljko, Ninko
S 13 Antun Padovanski, Tonko, Antonija
N 14 11. NEDJELJA KROZ GODINU
Rikard, Rufin, Elizej
P 15 Vid, Jolanka, Ferdinand, Amos
U 16 Franjo Regis, Zlatko, Borko, Zlata
S 17 Emilija, Laura, Bratoljub, Inocent
Č 18 Marko i Marcelijan, Ljubomir, Grgur
P 19 PRESVETO SRCE ISUSOVO, Romuald
S 20 Srce Marijino, Naum Ohridski, Goran
N 21 12. NEDJELJA KROZ GODINU
Alojzije G., Vjekoslav, Slavko
P 22 Ivan Fisher, Toma M., Paulin Nol.
U 23 Sidonija, Josip Cafasso, Sida, Zdenka
S 24 ROĐENJE IVANA KRSTITELJA, Krsto
Č 25 Vilim, Henrik, Adalbert, Eleonora
P 26 Ivan i Pavao, Vigilije, Zoran
S 27 Ladislav Ug., Ćiril Aleks., Ema, Toma
N 28 13. NEDJELJA KROZ GODINU
Irenej, Mirko, Smiljan
P 29 PETAR I PAVAO AP., Krešimir, Beata
U 30 Rimski prvomučenici, Ernest Praški

SPRANJ Jul

- S 1 Estera, Aron, Šimun, Predrag
Č 2 Pohod BDM, Oton, Matinijan, Višnja
P 3 Toma ap., Tomo, Leon
S 4 Elizabeta Port., Elza, Jelica, Neven
N 5 14. NEDJELJA KROZ GODINU
Čiril i Metod, Antun M., Zakarija
P 6 Marija Goretti, Bogomila
U 7 Vilibald, Klaudija, Vilko, Lovre
S 8 Akvila i Priscila, Hadrijan, Eugen
Č 9 Marija Petković, Augustin Zhao Rong
P 10 Amalija, Ljubica, Veronika, Vjerka
S 11 Benedikt opat, Benko, Dobroslav
N 12 15. NEDJELJA KROZ GODINU
Mohor, Suzana C., Ivan Gualberto
P 13 Majka Božja Bistrička, Henrik, Hinko
U 14 Kamilo, Katarina, Miroslav
S 15 Bonaventura, Vladimir K., Dobriša
Č 16 Gospa Karmelska, Elvira, Karmela
P 17 Andrija, Branko, Nadan, Marcela
S 18 Fridrik, Jadviga, Natko, Miroslav
N 19 16. NEDJELJA KROZ GODINU
Aurelija, Zora, Zlatka, Makrina
P 20 Ilija prorok, Iljko, Margareta
U 21 Lovro Brindiz., Danijel, Danica
S 22 Marija Magdalena, Manda, Lenka
Č 23 Brigita Švedska, Apolinar, Ivan Kasijan
P 24 Kristina, Mirjana, Kunigunda
S 25 Jakov st. ap., Kristofor, Krsto
N 26 17. NEDJELJA KROZ GODINU
Joakim i Ana roditelji BDM, Anica
P 27 Klement Ohridski i dr., Natalija
U 28 Viktor, Beato, Nevinko, Inocent
S 29 Marta, Flora, Blaženka, Mira, Olaf
Č 30 Petar Krizolog, Rufin, Anđa
P 31 Ignacije Loyol., Zdenka, Vatroslav

KOLOVOZ Avgust

- S 1 Alfons de Liguori, Vjera, Nada
N 2 18. NEDJELJA KROZ GODINU
Porcijunkula, Gospa od anđela
P 3 Augustin Kažotić, Lidija, Aspren
U 4 Ivan Marija Vianney, Dominika
S 5 Gospa Snježna, Nives, Snježana
Č 6 Preobraženje Gospodinovo, Predrag
P 7 Siksto II., Kajetan, Donat, Albert
S 8 Dominik, Nedjeljko, Dinko, Neda
N 9 19. NEDJELJA KROZ GODINU
Edith Stein, Roman, Firmin, Tvrtko
P 10 Lovro đakon, Lovorko, Erik, Laura
U 11 Klara, Jasna, Ljiljana, Suzana
S 12 Anicet, Hilarija, Veselka, Ivana Fr. Ch.
Č 13 Poncijan i Hipolit, Ivan B., Kasijan
P 14 Maksimilijan Kolbe, Euzebijs, Alfred
S 15 UZNESENJE BDM (Velika Gospa)
N 16 20. NEDJELJA KROZ GODINU
Rok, Roko, Teodor, Rudolf
P 17 Hijacint, Liberat, Miron, Jacek
U 18 Jelena Križarica, Jelka
S 19 Ivan Eudes, Ljudevit, Tekla, Donat
Č 20 Stjepan kralj, Krunoslav
P 21 Pio X., Hermogen, Anastazija
S 22 BDM Kraljica, Vladislava, Mavro
N 23 21. NEDJELJA KROZ GODINU
Ruža Limska, Flavije, Zakej, Vuk
P 24 Bartol ap., Miroslav Bulešić, Emilija
U 25 Ljudevit kralj, Josip Kal., Lajčo
S 26 Bernard, Branimir, Aleksandar
Č 27 Monika, Honorat, Časlav
P 28 Augustin, Tin, Gustav, Pelagije, Zlatko
S 29 Mučeništvo Ivana Krstitelja
N 30 22. NEDJELJA KROZ GODINU
Feliks i Adaukt, Radoslava
P 31 Josip iz Arimateje, Nikodem, Rajmund

RUJAN Septembar

- U 1 Egidije, Branimir, Tamara
S 2 Kalista, Maksima, Divna, Veljka
Č 3 Grgur Veliki, Gordana
P 4 Ruža Viterpska, Rozalija, Dunja, Ida
S 5 Majka Terezija, Lovro Just., Borko
N 6 23. NEDJELJA KROZ GODINU
Zaharija, Boris, Davor
P 7 Marko Križevčanin, Blaženko
U 8 Rođenje BDM (Mala Gospa), Maja
S 9 Petar Claver, Strahimir
Č 10 Nikola Tolentinski, Tara, Pulherija
P 11 Hijacint, Cvjetko, Miljenko
S 12 Ime Marijino, Gvido, Dubravko
N 13 24. NEDJELJA KROZ GODINU
Ivan Zlatousti, Zlatko, Ljubo
P 14 Uzvišenje sv. križa, Višeslav
U 15 Gospa Žalosna, Melita, Dolores
S 16 Eufemija, Kornelije i Ciprijan (kvatre)
Č 17 Robert Belarmin, Rane sv. Franje
P 18 Josip Kupertinski, Sonja, Irena (kvatre)
S 19 Januarije, Suzana, Emilija (kvatre)
N 20 25. NEDJELJA KROZ GODINU
Andrija Kim, Pavao Chong, Svjetlana
P 21 Matej ap. i ev., Matko, Mato
U 22 Toma Vilanovski, Mavro, Žarko
S 23 Pio iz Pietrelcine, Lino, Tekla
Č 24 Gospa od Otkupljenja, Mirko
P 25 Firmin, Zlata, Kleofa, Rikarda
S 26 Kuzma i Damjan, Pavao VI., Justina
N 27 26. NEDJELJA KROZ GODINU
Vinko Paulski, Gaj, Berislav
P 28 Vjenceslav, Većeslav, Veco
U 29 Mihael, Gabriel i Rafael, arkandeli
S 30 Jeronim, Jerko, Jere, Honorije

LISTOPAD Oktobar

- Č 1 Terezija od Djeteta Isusa
P 2 Anđeli čuvari, Anđelko, Anđelka
S 3 Kandid, Maksimilijan, Gerhard
N 4 27. NEDJELJA KROZ GODINU
Franjo Asiški, Franka, Kajo
P 5 Faustina K., Mauro, Placid, Miodrag
U 6 Bruno, Fides, Verica, Vjera
S 7 BDM od Krunice (Ružarija), Rosario
Č 8 Demetrije i dr., Zvonimir, Šime
P 9 Dionizije Areop., Ivan Leonardi, Denis
S 10 Franjo Borgia, Daniel, Danko
N 11 28. NEDJELJA KROZ GODINU
Ivan XXIII., Emilijan, Prob, Milan
P 12 Serafin, Maksimilijan, Makso
U 13 Eduard, Hugolin, Hugo, Magdalena
S 14 Posveta subotičke katedrale, Kalist
Č 15 Terezija Avilska, Zlata, Rezika
P 16 Hedviga, Marija Margareta Alacoque
S 17 Ignacije Antiohijski, Vatroslav
N 18 29. NEDJELJA KROZ GODINU
Luka ev., Lukša, Svjetlovid
P 19 Pavao od Križa, Ivan Br. i Izak Jogues
U 20 Vendelin, Irena, Miroslava
S 21 Uršula, Zvezdan, Hilarija
Č 22 Ivan Pavao II., Marija Saloma, Dražen
P 23 Ivan Kapistran, Borislav, Severin
S 24 Antun Marija Claret, Jaroslav
N 25 30. NEDJELJA KROZ GODINU
Krizant i Darija, Katarina Kotromanić
P 26 Demetrije, DMITAR, Zvonko
U 27 Sabina Avilska, Gordana
S 28 Šimun i Juda Tadej ap., Siniša
Č 29 Narcis, Donat, Darko, Ida
P 30 Marcel, Marojko, Ferdinand, German
S 31 Alfons Rodriguez, Volfgang, Vuk

STUDENI Novembar

- N 1 SVI SVETI, Svetislav, Sveto**
P 2 Dušni dan, Dušica, Duško
U 3 Martin P., Hubert, Silvija
S 4 Karlo Boromejski, Dragutin, Drago
Č 5 Emerik, Mirko, Elizabeta, Srijemski muč.
P 6 Leonard, Sever, Vedran
S 7 Engelbert, Anđelko
N 8 32. NEDJELJA KORZ GODINU
Gracija Kotorski, Bogdan
P 9 Posveta Lateranske bazilike, Vitomir, Vito
U 10 Leon Veliki, Ivan Skot, Lav, Lavoslav
S 11 Martin biskup, Davorin
Č 12 Jozafat, Emilijan, Milan
P 13 Stanislav Kostka, Stanko, Didak
S 14 Nikola Tavelić, Ivan Trogirski, Zdenko
N 15 33. NEDJELJA KROZ GODINU
Albert Veliki, Leopold, Berto, Albe
P 16 Margareta Škotska, Gertruda, Otmar
U 17 Salomeja Krakovska, Igor, Hilda
S 18 Posveta bazilike sv. Petra i Pavla
Č 19 Elizabeta Ug., Krispin, Severin, Matilda
P 20 Feliks Valois, Srećko, Edmund, Veco
S 21 Prikazanje BDM, Gospa od zdravlja
N 22 ISUS KRIST KRALJ SVEGA STVORENJA
Cecilija, Cilika, Slavujka
P 23 Klement, Milivoj, Blagoje
U 24 Krizogon, Krševan, Andrija, Firmin
S 25 Katarina Aleksandrijska, Kata, Erazmo
Č 26 Konrad, Leonard, Dubravko
P 27 Maksim, Severin, Virgilije
S 28 Sostan, Jakov Markijski, Držislav
N 29 1. NEDJELJA DOŠAŠĆA (Godina B)
Iluminata, Svjetlana, Vlasta
P 30 Andrija ap., Andrijana, Andrea

PROSINAC Decemabr

- U 1 Elegije, Natalija, Božena
S 2 Bibijana, Živka, Blanka, Lara
Č 3 Franjo Ksaverski, Klaudije
P 4 Barbara, Ivan Damašć., Kristijan
S 5 Saba, Krispina, Dalmatin, Slavka
N 6 2. NEDJELJA DOŠAŠĆA
Nikola biskup, Nikša, Vladimir
P 7 Ambrozije, Dobroslava, Agaton
U 8 BEZGRJEŠNO ZAČEĆE BDM, Imakulata
S 9 Valerija, Petar F., Zdravka, Abel (kvatre)
Č 10 Gospa Loretska, Judita, Julija
P 11 Damaz, Damir, Sabin (kvatre)
S 12 Ivana Franciska de Chantal (kvatre)
N 13 3. NEDJELJA DOŠAŠĆA - Materice
Lucija, Jasna, Svjetlana
P 14 Ivan od Križa, Špiro
U 15 Drinske mučenice, Kristijana G., Irenej
S 16 Adela, Etela, Zorka
Č 17 Lazar, Florijan, Zrinka
P 18 Gracijan, Bosiljko, Dražen
S 19 Urban, Tea, Božica, Vladimir
N 20 4. NEDJELJA DOŠAŠĆA - Oci
Amon, Eugen i Makarije
P 21 Petar Kanizije, Snježana
U 22 Honorat, Časlav, Zenon
S 23 Ivan Krakovski, Viktorija, Vita
Č 24 Badnjak, Adam i Eva, Irma
P 25 BOŽIĆ, Anastazija, Božidar
S 26 Stjepan prvomučenik, Krunoslav
N 27 SVETA OBITELJ
Ivan ap. i ev., Janko, Fabiola
P 28 Nevina dječica, Mladen, Nevenka
U 29 Toma B., Davor, David
S 30 Trpimir, Sabin, Liberije
Č 31 Silvije I., Silvija, Donata

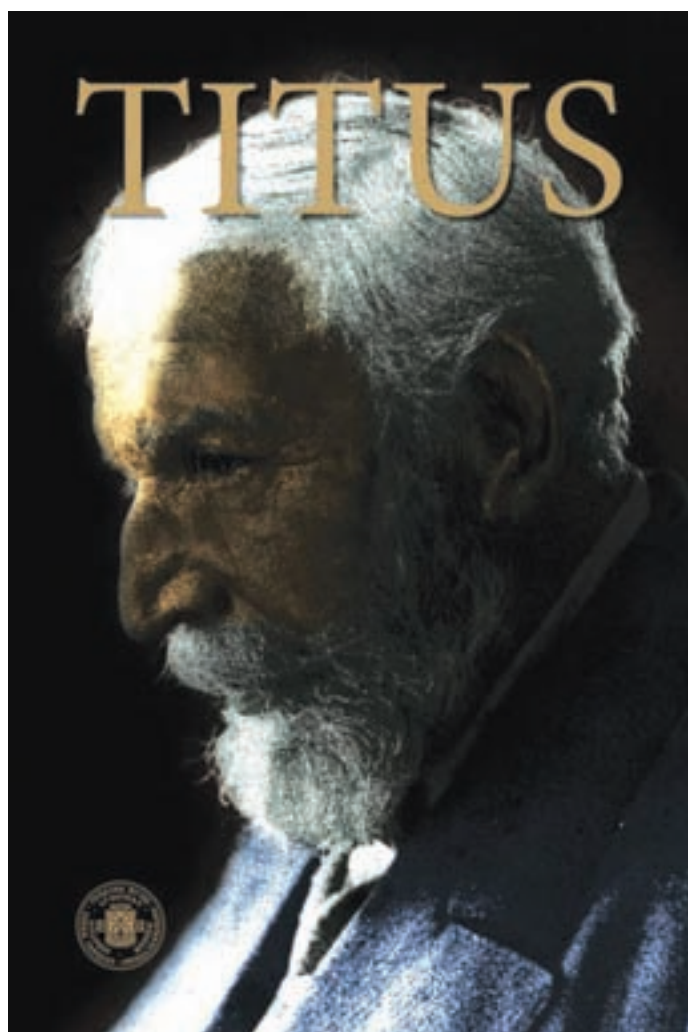
Mia Dimšić predstavila album *Sretan put*

BEOGRAD – Prodavaonica *Jugoton Croatia Recordsa* u središtu Beograda bila je prošloga tjedna tijesna da primi sve ljubitelje glazbe **Mie Dimšić**, mlade hrvatske kantautorice. Ona je predstavila svoj treći album *Sretan put*. Mia je istaknula da joj je ovo važan dan u karijeri. Za sebe kaže da radi posao svojih snova. Planovi za budućnost su joj promovirati singlove s albuma, posjet Americi i snimanje novih pjesama.

LJ. C.

Večer posvećena Titusu Mačkoviću

SUBOTICA – Gradski muzej Subotica priređuje večeras (petak, 27. prosinca) večer posvećenu subotičkom arhitektu **Titusu Mačkoviću** (1851. – 1919.), u povodu 100 godina od njegove

smrti. O životu i graditeljskom opusu arhitekta govorit će povjesničar **Mirko Grlica** i arhitektica mr. **Gordana Prčić-Vujnović**. Bit će priređen i prigodni komorni postav nekih od predmeta iz zbirke Gradskog muzeja, vezanih za Mačkovića i njegovu obitelj. Autorica postava je povjesničarka umjetnosti dr. **Olga Kovačev-Ninkov**. Početak je u 18 sati.

Dvije predstave *Bunjevačkog kola*

SUBOTICA – Dramski odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* izvest će dvije predstave sa svoga repertoara ovoga vikenda, u subotu i nedjelju, 28. i 29. prosinca, u dvorani Centra u Subotici. Sutra, u subotu, 28. prosinca, bit će izvedena predstava *Č'a Grgina huncutarija*, dok je u nedjelju, 29. prosinca, na programu komad *Skupština na čoši*. U pitanju su pučke komedije iz života bunjevačkih Hrvata u Bačkoj koje je režirao **Marjan Kiš**. Ulaznice se mogu kupiti u pretprodaji i pred početak predstava na ulazu u HKC, po cijeni od 250 dinara. Kontakt telefoni su: 024/556-898 ili 064/659-06-35.

Veliko prelo u Subotici

SUBOTICA – HKC *Bunjevačko kolo* organizira Veliko prelo koje će biti održano u subotu, 25. siječnja 2020., u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* u Subotici, s početkom u 19 sati. U programu sudjeluje *Veliki preljski tamburaški orkestar* kojeg sačinjavaju: ansambl

Hajo, ansambl *Ravnica*, ansambl *Biseri* i ansambl *Ruže* i članovi folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*.

Tijekom večeri će biti pročitana najljepša *preljaska pisma*, a birat će se i najljepša *prelja* s pratiljama.

Cijena ulaznice je 2.400 dinara. U cijenu je uključena večera i piće tijekom večeri. Svaka ulaznica sudjeluje u izvlačenju bogate tombole. Sve informacije u vezi s rezervacijom karata mogu se dobiti u Uredu HKC-a ili na telefone: 024/555-589 i 064/6590-635.

NIU Hrvatska riječ: Poziv za rukopise!

SUBOTICA – Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice objavilo je javni poziv za književne autore i autorice iz Srbije koji stvaraju na standardnom hrvatskom jeziku ili na dijalektalnim govorima Hrvata da pošalju svoje neobjavljene rukopise radi njihove objave u idućoj, 2020. godini. Rukopise je potrebno poslati u elektroničkom obliku na e mail: naklada@hrvatskarijec.rs najkasnije do 31. prosinca 2019. godine. O uvrštavanju rukopisa u nakladnički plan za 2020. godinu odlučivat će nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ*.

Znanstveni kolokvij ZKVH-a u Somboru

Pogled na obitelj Marković

Rodonačelnik plemenite obitelji Marković, **Dujo Marković** zaslužan je za doseljavanje Hrvata Bunjevaca na područje Subotice, Segedina i Baje 1687. godine. Austrijske vlasti postavili su ga za kapetana Sombora sa širokim ovlastima. Nakon njegove smrti isto povjerenje uživali su i njegovi sinovi **Đuro i Matija Marković**, koji su također bili somborski kapetani. Značajan trag, ne samo u Somboru već i na prostoru današnje Hrvatske i Austrije ostavili su i drugi članovi ove obitelji. Povijest Markovića detaljno je istražio povjesničar **Vladimir Nimčević**, koji je u novom broju Godišnjaka za znanstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata objavio rad »Plemenita obitelj Marković u 17. i 18. stoljeću«. Obitelj Marković bila je i tema LXIV. znanstvenog kolokvija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji je održan u Somboru.

Duboki tragovi u povijesti

U svom izlaganju Nimčević je istaknuo da se obitelj Marković ne može promatrati samo kroz vojne već i kulturne zasluge.

»Oni u ove krajeve nisu došli samo kao osloboditelji od turske vlasti, već i kao kulturni heroji. Ove krajeve oni su dignuli u kulturnom i gospodarskom smislu. Bili su suci, inženjeri, članovi somborskog poglavarstva, projektanti revolucionarnih zamisli«, kazao je Nimčević.

Nedovoljno su Markovići poznati, iako razloga da se detaljno istraže članovi ove obitelji ima.

»Prvo, imali su udio u gradskim, županijskim i vojnim vlastima. Drugo, na njihovom primjeru lijepo se mogu uočiti, pa čak i sustavno pratiti kroz generacije, učinci procesa odnarođivanja podunavskih Hrvata. U njihovom slučaju to odnarođivanje nije se završilo mađarizacijom već germanizacijom. Stupajući u bračne veze s mađarskim i njemačkim obiteljima, Markovići su vremenom izgubili hrvatske identitetske sastavnice«, kazao je Nimčević.

Plemićka titula obitelji Marković dodijeljena je 1690. godine, a osim Duje Markovića pravo na tu titulu imala su i njegova djeca – kćeri i sinovi. Dujo Marković nije dugo uživao u tituli, jer je poginuo u bitci kod Slankamena 1691. godine. Nakon njegove smrti u službi austrijskog carstva bio je njegov sin Đuro, koji je također bio somborski kapetan. U istom razdoblju na povijesnoj sceni pojavljuje se i njegov brat **Matija Marković**. Sljedeća imena iz obitelji Marković su **Marko i Josip**, Matijini sinovi. Marko se posvetio vojnoj službi, a Josip će ostati upamćen kao zagovor-

nik ideje povezivanja Dunava i Mostonge, mnogo prije izgradnje Velikog bačkog kanala.

»Idejni projekt nije pronađen, već samo sažetak. Ali i iz tih fragmenata vidi se da je on imao svjesnost o cjelini ovog prostora,

Vladimir Nimčević i Tomislav Žigmanov

jer je područje zapadne Bačke gledao kao cjelinu sa Slavonijom«, kazao je Nimčević.

Njegova istraživanja dotaknula su se druge polovice XIX. i prve polovice XX. stoljeća. U tom razdoblju značajni Markovići bili su **Kalman i Bela**, koji su istraživali povijest svoje obitelji. Bela Marković bio je svjetski poznat austrijski speleolog.

Okvir za vlastitu sliku

Za ravnatelja ZKVH-a **Tomislava Žigmanova**, koji je također nazočio kolokviju u Somboru, ovakva istraživanja lokalne povijesti jesu značajna.

»Nema veliki broj ovakvih skupova na kojima bi se na popularan način tematiziralo, naravno činjenično utemeljeno, ono što je važno. Bilo da je iz društvene kulturne ili političke povijesti ili prostora sadašnjosti. U tom smislu Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata je pokrenuo cijeli niz takvih aktivnosti, gdje pokušavao progovoriti, znanstveno relevantno, kako bismo popularizirali određenu temu i s druge strane produbljivali vlastitu sliku o nama«, kazao je Žigmanov.

Z. V.

Božićni koncert HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina

Blagdan kao nadahnuće

Božićne pjesme koje su dio glazbene baštine Petrovaradina, među kojima i skladbe glasovitog **Ilije Okrugića Srijemca**, činile su okosnicu repertoara ovogodišnjeg božićnog koncerta HKPD-a *Jelačić* koji je održan 20. prosinca u crkvi sv. Jurja na Petrovaradinskoj tvrđavi. Nastupio je mješoviti pjevački zbor udruge koji trenutačno broji oko 30 članova, skupa sa svojim gostima – pjevačkim zborom KUU-a *Kristal Sladorana* iz Županje.

»Svaki koncert nam znači, ali ovi veliki blagdani su posebni i predstavljaju nam veliko nadahnuće. Sve na božićnom koncertu je posvećeno rođenju Isusa Krista«, objasnila je voditeljica zbora **Vesna Kesić-Krsmanović**.

Gosti iz Županje kažu da je, iako su na Božićni koncert u Petrovaradin došli peti put, uzbudjenje isto kao i prvog puta. Dva zbora su zajedno izvela poznatu pjesmu *U to vrijeme godišta*.

»Drago mi je što se viđamo i u Županji i u Petrovaradinu. Zbor *Jelačić* svake godine dolazi na godišnjicu pada Vukovara, a imamo i smotru zborova i svaki put smo sretni kada nam dođu Petrovaradinci. Što se tiče programa, iako je ovo Božićni koncert, odabrala sam i neke skladbe koje su izvan božićnog sadržaja, a s obzirom na

to da smo u adventu – odabrala sam i neke adventske pjesme«, kazala je voditeljica zbora iz Županje **Suzana Juzbašić**.

Nastupila su i djeca, polaznici *Petrovaradionice* koju udruga *Jelačić* organizira. Izvela su dvije božićne recitacije i jednu božićnu pjesmu. Božićni koncert HKPD-a *Jelačić* organiziran je osmi puta.

K. I. I. / Foto: A. Miškov

Božićni koncert i izložba božićnjaka

Tiha noć u Đurđinu

Uoči jednog od dvaju najvećih kršćanskih blagdana, 21. prosinca, HKPD *Đurđin* organiziralo je u mjesnoj župnoj dvorani božićni koncert i izložbu božićnjaka naslovljene kao *Tiha noć u Đurđinu*.

Božićne pjesme pjevali su župljani podijeljeni u tri dobne skupine: osnovnoškolci, srednjoškolci te stariji vjernici koji pjevaju pod euharistijskim slavljinama dugi niz godina. Program su osmislile i sa sudionicima uvježbale vjeroučiteljica iz Đurđina **Verica Dulić** i glazbenica iz Subotice **Nela Skenderović**.

Osim glazbenog dijela programa, organizirana je i izložba božićnjaka koje su izradile žene iz Đurđina, a bilo je kolača i iz Subotice i Mirgeša.

Kako je predsjednica Društva **Marica Stantić** rekla ovim programom završen je projekt *Advent u Đurđinu* kojemu je prethodila radionica izrade figurica za božićnjake i doček sv. Nikole, a najavila je i pokladnu manifestaciju *Prelo na salašu* koje će biti održano početkom sljedeće godine.

J. D. B.

Božićni koncert u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske

Božić kroz tri desetljeća

Jubilarni, 30. božićni koncert u subotičkoj katedrali održan je 22. prosinca kao uvod u predstojeći blagdan radosti i mira. Božićne popijevke koje su se proteklih 30 godina izvodile našle su se na koncertnom repertoaru pred brojnom publikom koja je katedralu-baziliku sv. Terezije Avilske ispunila do posljed-

i zbor *Collegium musicum catholicum*, te solisti: **Marko Križanović**, **Emina Tikvicki**, **Tamara Babić** i **Jakov Vukov**, a svi su nastupali uz pratnju Subotičkog tamburaškog orkestra koji je pripremila **Sonja Berta**. Koncert je pripremio i njime ravnao mo. **Miroslav Stantić**.

njeg mjesta. Na programu su se našla djela **Zajca**, **Schnabela**, **Vejkovića** i **Jaića**, a uz ovdašnje bačke, izvedene su i božićne popijevke iz Hrvatske, Mađarske i Francuske. Glazba je i ovoga puta ujedinila nekoliko zborova i orkestar, te su tako nastupili katedralni zborovi **Albe Vidaković**, **sv. Terezija** i **Zlatni klasovi**, kao

Subotičkoj publici se ovom prigodom predstavio i Subotički tamburaški kvartet koji je izveo kompoziciju *Christmas over the world* koja predstavlja izbor božićnih pjesama iz cijeloga svijeta, a aranžman za nju potpisuje Sonja Berta, koja je skupa sa **Stipanom Jaramazovićem** i pripremila kvartet.

Iako je katedralni zbor **Albe Vidaković** s radom započeo još 1973. godine, prvi božićni koncert održan je tek kada su za to bili stvoreni uvjeti, prvenstveno politički, a to se desilo 1990. godine. Suradnja sa Subotičkim tamburaškim orkestrom postoji od toga doba, dakle puna tri desetljeća.

Katedralni zborovi su prije svega tu da bi svojim pjevanjem obogatili liturgijska slavlja, što čine tijekom čitave godine, ali prigodom velikih blagdana zborovi žele ponuditi duhovnu glazbu i široj publici. Zanimljiv je podatak kako se ove godine navršilo 210 godina od prvog koncerta u Subotici, kojega je po riječima Stantića, pripremio **Georg (Đuro) Arnold** koji se u Suboticu doselio 1800. i bio je prvi profesionalni glazbenik koji je uveo značajne novine u crkvenu i svjetovnu glazbu, te postavio temelje muzičkog života Subotice.

Ž.V.

Božićni koncert i izložba u Somboru

U iščekivanju posebne noći

HKUD **Vladimir Nazor** iz Sombora organizirao je božićni koncert i izložbu božićnih kolača – božićnjaka. Predstavljeno je 12 božićnjaka koje su pripremile žene iz Sombora i s okolnih salaša. »U našoj obitelji božićnjak ima centralno mjesto na božićnom stolu. Siječemo ga na prvi dan Nove godine, i to na onoliko dijelova koliko ima članova u obitelji i onda gledamo tko je što dobio od figurica, koje su na kolaču. Na Tri kralja te figurice potopimo u vodu i dajemo svim životinjama«, kaže **Irena Mijić**, koja božićnjak pravi više od tri desetljeća. Izložba božićnjaka uvijek je posjećena kao i božićni koncert. S pjesmom i glazbom u Hrvatskom domu slavila se noć Isusova rođenja. Uz ŽPS **Kraljice Bodroga** sudjelovala je Klapa **Zrinjski** iz Osijeka, pjevačka skupina HKUD-a **Vladimir Nazor**, Mađarska građanska kasina, Udruga **Nijemaca Gerhard**, te pojedinci i glazbeni sastavi.

Z.V.

Božićni koncert i adventski vašar u Vajskoj

Radosno i humanitarno

Na četvrtu adventsku nedjelju u župi sv. Jurja u Vajskoj održan je drugi po redu božićni koncert (ova je praksa »obnovljena« prošle godine nakon godina pauze), ali i prvi adventski vašar. Koncert je u prepunoj župnoj crkvi priredio

VIS *Ritam vjere* iz Subotice. Grupa broji dvanaest članova, postoje desetak godina, trenutno ih vodi **Vedrana Cvijin**. U Vajskoj su se predstavili adventskim i božićnim pjesmama i duhovnim šansonama.

Ove je godine božićna »priča« u Vajskoj proširena i na adventski vašar. Na vašaru su se mogle kupiti šalice koje su oslikavale župljanke, kolači, med, orasi, lješnjaci, bademi u medu, ručno rađene figurice za *betlehem* i anđelčići, a sve su to darovi župljana. U priču oko vašara uključila su se i djeca pa su dani ma pravila kuglice i anđelčiće. Na vašaru se mogla naći i pečena kobasica, koju nam je donirala mesnica *Aleksi*, kuhano vino i čaj. Vašar je bio humanitarnog karaktera, sav prihod od prodaje ide za dom za djecu sa smetnjama u razvoju *Kolevka* u Subotici.

Usprkos kiši, koncert i vašar bili su lijepo posjećeni, a organizatori i publika se nadaju da će biti priređeni i iduće godine. Župnik **Vinko Cvijin** se ovom prigodom zahvalio gostima na koncertu, kao i svima koji su pomogli u realizaciji dvaju događaja.

A. Š.

Božićni koncert u Zemunu

Radujte se narodi

U crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemu nu u nedjelju, 22. prosinca, održan je predbožićni koncert kojega je priredio pjevački zbor *Odjek* koji djeluje pri mjesnom ZHZ-u *Ilija Okrugić*.

Izvedeno je 12 pjesma, među kojima i skladbe **Dugana**, **Nardellija**, **Mava**, **Liguorija**, **Grubera** i **Händela**, a kojima se navješćuje Božić. Jedna od njih bila je i *Radujte se narodi*.

Zborom je ravнала dirigentica **Mina Bošnjak**, a za klavijaturom je bila **Hristina Antić**. Solistica je bila **Ana Marija Vukić**.

»Unatoč svim mogućim vrijednostima i tradicijama i običajima koje nosi sa sobom i čime zapravo na neki način povijest posadašnjuje, Božić treba zapravo pobuditi u ljudima jednu duhovnu obnovu da se otvore milosti Božjoj. Davno je bio događaj Betlehema, ali danas taj događaj rođenjem Isusa Krista treba zahvatiti svakoga čovjeka i moja poruka bi glasila: radimo svi na miru koji je Isus Krist donio, a mira svijetu danas treba i imamo se za što moliti«, izjavio je za HR nakon koncerta zemunski župnik vlč. **Jozo Dusepara**.

Lj. C.

Projekt digitalizacije ZKVH-a predstavljen u Zagrebu

Otvorena topoteka

Baština Hrvata u Srbiji

Vlatka Lemić, Katarina Čeliković i Josip Bako

Projekt *Digitalizacija hrvatske kulturne baštine u Vojvodini – Povijesna građa vojvođanskih Hrvata na Internetu* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata predstavljen je prošloga tjedna u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu, a u organizaciji ICARUS-a Hrvatska.

Tom prigodom otvorena je internetska topoteka *Baština Hrvata u Srbiji*, a predstavili su je predstavnici ZKVH-a – stručna suradnica za kulturne projekte i programe **Katarina Čeliković** i poslovno-administrativni tajnik **Josip Bako** te predsjednica ICARUS-a Hrvatska **Vlatka Lemić**.

Naime, u okviru projekta digitalizacije u suradnji s ICARUS-om na međunarodnoj suradničkoj digitalnoj platformi *Topoteka* izrađena je virtualna arhivska zbirka *Baština Hrvata u Srbiji* (hrvatisrbija.topoteka.net), a na nacionalni hrvatski portal *Znameniti.hr* uključeno gradivo znamenitih osoba značajnih za povijest i kulturu vojvođanskih Hrvata. Na stranicu *Topoteka* Zavod je za sada postavio 107 arhivskih jedinica, od kojih najviše ima fotografija, a kako je Bako najavio, uskoro će biti otvorena e-mail adresa na koju će zainteresirani moći slati fotografije koje posjeduju u privatnim arhivima, a u planu je i odlazak na teren radi prikupljanja ovakve arhivske građe.

Osim po Vojvodini, u Zavodu kažu da će se građa prikupljati i iz drugih dijelova svijeta gdje žive Hrvati rodom s područja Vojvodine. S obzirom na to da je prilikom ovog prvog predstavljanja Topoteke u Zagrebu bilo dosta zainteresiranih Hrvata rodom iz Vojvodine za sudjelovanje u projektu, iz Zavoda kažu da će radi prikupljanja što više i bolje arhivske građe koju oni posjeduju angažirati jednog svog suradnika u ovome gradu.

Na platformi *Topoteka* aktivno je 13 europskih država, među kojima je i Srbija preko nedavno otvorene topoteke *Baština Hrvata u Srbiji*, što u srbijanskim medijima nije registrirano. Prokomentirao je to ravnatelj ZKVH-a i zastupnik u Narodnoj skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov** na svom Twitter profilu: »Hrvati iz Vojvodine ostvaruju velika postignuća, čine pionirske iskorake u području kulture i u srbijanskim razmjerama, no o tome se ništa ne može pročitati u Srbiji – uistinu se može zaključiti da smo prešućena zajednica!«

Opširnije o topoteci *Baština Hrvata u Srbiji* moći ćete pročitati u sljedećem broju našeg tjednika.

J. D. B.

MIR – izazov koji dolazi iz SRCA

»Mir kao put nade: dijalog, pomirenje i ekološko obraćenje«, tema je poruke pape Franje za 53. svjetski dan mira koji se slavi 1. siječnja 2020. godine.

Nada nas pokreće na put mira, dok nepovjerenje i strah povećavaju slabost odnosa i opasnost od nasilja – od te misli polazi Papin poziv da budemo tvorci mira, otvoreni za dijalog bez isključivanja i manipuliranja, idući također prema ekološkom obraćenju koje je novi pogled na život. Brojni su vidici na koje se papa Franjo osvrnuo u poruci, podijeljenoj u pet poglavlja, prenosi Radio Vatikan.

Nada nam daje krila za mir

Mir, prema kojemu valja težiti unatoč naporu, Papa je nazvao ljudskom težnjom, predmetom naše nade, dragocjenim dobrom. Papa je spomenuo znakove rata i sukoba, utisnutih u sjećanje i u tijelo, koji i dalje pogađaju posebno najsiriromašnije i najslabije. Traume su to koje su posljedica ponižavanja, isključivanja, žalosti, nepravde, kao i sustavne nesmiljenosti prema vlastitom narodu i vlastitoj obitelji.

Bratstvo je poziv ljudskoga roda

Čitavi se narodi muče kako bi se oslobodili lanaca iskorištavanja i korupcije koji potiču mržnju i nasilje – stoji u poruci. Svaki se rat pokazuje bratoubojstvom koje uništava i sâm naum bratstva, upisan u pozivu ljudske obitelji. Papa Franjo stoga u poruci objašnjava razloge rata do kojega često dolazi iz netrpeljivosti zbog različitosti drugoga, koja potiče želju za posjedovanjem i voljom za prevlašću.

Izopačenost i zlouporaba moći

Rat izbija iz ljudskoga srca pokvarenoga egoizmom, ohološću i mržnjom prema drugomu, kojega želi zatvoriti u negativnu sliku te ga stoga treba izbrisati i isključiti. Rat, prema Papinim riječima, potiču izopačenost odnosa, hegemonске ambicije, zlouporaba moći, strah od drugoga i razlikâ u kojima se vide prepreke. Podsjetivši na govor održan prilikom pohoda Japanu, Papa je istaknuo da su mir i međunarodna stabilnost nespojivi s bilo kakvim pokušajem gradnje na strahu od uzajamnoga uništenja ili na prijetnji potpunoga uništenja. Naprotiv, rađaju se samo iz globalne etike solidarnosti i suradnje.

Bratstvo uspostavlja dijalog i pouzdanje

»Nepovjerenje i strah povećavaju krhkost odnosa i opasnost od nasilja, u zatvorenom krugu koji nikada neće moći dovesti do mirnoga odnosa. U tom smislu i odvrćanje od nuklearnoga

oružja može stvoriti samo prividnu sigurnost«, kazao je Papa te upitao »Kako onda izgraditi put mira i uzajamnoga povjerenja? Kako prekinuti bolesnu logiku prijetnje i straha? Kako prekinuti dinamiku nepovjerenja koja sada prevladava? Trebamo težiti istinskom bratstvu, utemeljenom na zajedničkom izvoru u Bogu, te ostvarenom u dijalogu i uzajamnom povjerenju. Želja za mirom duboko je upisana u ljudskom srcu i ne smijemo se pomiriti s nečim što je manje od toga«, napomenuo je Papa.

Pamćenje prošlosti za budućnost mira

Pamćenje je obzor nade; u mraku ratova i sukoba, spomen i na neku malu gestu solidarnosti koju smo primili može nadahnuti hrabre, pa čak i herojske odluke; može pokrenuti nove snage i potaknuti novu nadu u pojedincima i u zajednicama. Papa se pritom prisjetio dirljivoga susreta s preživjelim u eksplozijama atomske bombe u Hiroshimi i Nagasakiju, koji još i danas svjedoče o strahotama prošlosti da bi se zajamčila i izgradila pravednija i bratska budućnost. Pamćenje je, naime, prema Papinim riječima, korijen i trag za današnje i buduće odluke mira.

Mir – izazov koji dolazi iz srca

Otvoriti i zacrtati put mira izazov je, toliko slojevitiji koliko su brojni i proturječni interesi, i odnosi među pojedincima, zajednicama i narodima. Papa je zbog toga uputio apel moralnoj savjesti te osobnoj i političkoj volji, kako bi se iz ljudskoga srca rodio mir, a politička volja stalno jačala u svrhu poticaja novih procesa koji će pomiriti i ujediniti pojedince i zajednice.

Tvorci mira

Nazvavši mir građevinom koju treba stalno graditi, papa Franjo je dodao da je mir put koji trebamo prijeći zajedno, u potrazi za općim dobrom, održavajući danu riječ i poštujući pravo. Svijetu ne trebaju prazne riječi nego uvjereni svjedoci, tvorci mira otvoreni za dijalog bez isključivanja i manipuliranja. Put kojim valja ići jest suočavanje, zauzimanje u traženju istine bez obzira na različite ideologije, potičući poštovanje prema drugomu kako bismo postigli to da u neprijatelju prepoznamo lice brata. Riječ je o strpljivom radu koji otvara za nadu, snažnijem od osvete, a koji u ljudima može pobuditi sposobnost za samilost i kreativnu solidarnost.

Prepoznati se braćom praštajući

Papa Franjo, osim toga, preporučuje da se napusti želja za vladanjem drugima, te potiče sve ljude da nauče gledati jedni druge kao osobe, kao djecu Božju, kao braću. Hodeći tim putom moći će se prekinuti uvojnica osvete i krenuti putom nade. Ako naučimo živjeti u praštanju ojačat će naša sposobnost da postanemo žene i muškarci mira. Istinski mir prolazi kroz praved-

niji gospodarski sustav, kako je istaknuo Benedikt XVI. prije deset godina, u enciklici *Caritas in veritate*, zazivajući oblike gospodarskih aktivnosti čija su obilježja besplatnost i zajedništvo, primijetio je papa Franjo.

Ekološko obraćenje, nov pogled na život

Spomenuvši encikliku *Laudato si'*, Papa je istaknuo ekološko obraćenje pred posljedicama naše nenaklonjenosti prema drugima, nedostatnoga poštovanja prema našem zajedničkom domu te zlorabi prirodnih izvora koji se smatraju samo korisnim sredstvima za zaradu, bez poštovanja lokalnih zajednica, općega dobra i prirode. Hod započet *Sinodom o Amazoniji* poticaj je za obnovu mirnoga odnosa između zajednice i zemlje, sadašnjosti i pamćenja, iskustva i nade.

Ekološko obraćenje na koje pozivamo, napisao je Papa, vodi nas stoga do novog pogleda na život, uzimajući u obzir velikuodušnost Stvoritelja koji nam je darovao Zemlju i koji nas poziva na radosnu umjerenost uzajamne podjele, dopuštajući da se u odnosima sa svijetom istaknu sve posljedice susreta s Isusom.

Postižemo onoliko koliko se nadamo

Put pomirenja zahtijeva strpljenje i pouzdanje – istaknuo je Papa u posljednjem odlomku poruke. Mir se ne postiže ako mu se ne nadamo. Moramo vjerovati, nadahnjujući se Božjom ljubavlju prema svakomu od nas; oslobađajućom, bezgraničnom, besplatnom, neumornom ljubavlju. Papa stoga poziva da idemo dalje od strahova koji su izvor sukoba, dajući da se razvije kultura susreta. Taj je put kod vjernika poduprt sakramentom pomirenja. Primivši oprost nudimo ga drugima, dan za danom, te tako sve više postajemo tvorci pravednosti i mira, istaknuo je papa Franjo.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Sveta Obitelj

Prve nedjelje poslije Božića Crkva slavi svetkovinu Svete Obitelji. Iako nam se u prvi mah čini idilično i simpatično slaviti ovu svetkovinu nakon Božića, koja se tako savršeno uklapa u božićno ozračje koje volimo, evanđelje nam donosi nimalo idiličan tekst o Herodovoj želji da smakne tek rođenog Sina Božjeg (usp. Mt 2,13-15.19-23).

Božji Sin prepušten ljudskoj brizi

Kao Božji Sin Isus je mogao izabrati da se rodi u imućnoj obitelji, u potpuno savršenom okruženju, takvom da mu ništa ne manjka. A on kao da je izabrao i pogrešne ljude i pogrešan trenutak, te se rađa dok su članovi njegove obitelji u tuđini, te nisu u stanju osigurati mu ni čestit krov nad glavom. A onda, kao da to nije dovoljno, Herod, čuvši da se rodio kralj, radi mu o glavi. Svi ovi evanđeoski tekstovi dočaravaju nam što to znači da je Bog postao čovjekom. On ne bira savršene uvjete, iako je to u stanju učiniti, nego dolazi na svijet poput svakog drugog čovjeka, izložen opasnostima, nevoljama i problemima. Bog se utjelovio u konkretan ljudski život, bez ikakve idile, te se prepustio brizi svoje obitelji u koju je poslan, brizi Marije i Josipa.

Utjelovljeni Božji Sin od samoga početka svoga postojanja na zemlji bio je izložen različitim nedaćama. Zaboravljamo što uistinu znači roditi se u štali. To nije ni malo simpatično i slatko, kako mi to predstavljamo. Bog dopušta takve nevolje na samom početku svoga života da shvatimo kako nas u našim ljudskim nevoljama potpuno razumije, jer nam ni po čemu nije stran i dalek. A briga Marije i Josipa u tim je trenucima odigrala ključnu ulogu, jer ne jako dijete u štali bez brige obitelji ne može opstati. Ali, to nije posljednja opasnost, Herod ga želi smaknuti, jer ne razumije njegovo poslanje, misli jedino na svoju vlast i osjeća se ugroženo. Međutim, Bog, iako ostavlja Isusa brizi Marije i Josipa, ne napušta njihovu obitelj, već nad njima bdije. Josip biva upozoren u snu: »Uzmi dijete i majku njegovu te bježi u Egipat i ostani ondje dok ti ne rekнем jer će Herod tražiti dijete da ga pogubi« (Mt 2,13). Sin Božji je spašen zahvaljujući Josipovoj vjeri i otvorenosti volji Božjoj. Ne piše ni da se premišljao, niti da je tražio jednostavnija rješenja, nego

je poslušao Božji glas i učinio kako mu je rečeno.

Bog ne stvara posebne uvjete za svoga Sina, naprotiv stavlja ga u teže uvjete od mnogih u kojima su živjeli ljudi onoga vremena. Ne lišava ga opasnosti i nedaća, koje ljudi moraju proživjeti. Već od samoga početka iskusio je Isus i siromaštvo i progonstvo, ali i brižnost svoje obitelji, Marije i Josipa. Ipak, Bog je stalno bio s njima, nad njima bdio. Pokazao je tako da je čovjeku najbliži kada je u nevolji, ali i da čovjek treba biti spreman poslušati ga, slijediti i vjerovati mu, kao što je to činio Josip.

Bog je snaga obiteljskoga zajedništva

Sveta Obitelj čini nam Boga bližim i poučava nas kako u okviru obiteljskoga života živjeti s Bogom i na njega se oslanjati. Rodivši se u obitelji Isus posvećuje obiteljski život i otkriva njenu vrijednost. Čovjek nije stvoren da živi sam, tako ni utjelovljeni Božji Sin nije mogao živjeti sam nego je rastao u krugu obitelji. A briga za njega nije bila prepuštena samo Mariji, nego mu je Bog odabrao i počima, koji će se za njega brinuti. Tako se obiteljski život uklopio u Božji spasenjski plan.

Kao što je bio uz Svetu Obitelj, Bog želi biti i uz naše obitelji, štititi ih i nad njima bdjeti. No, i one trebaju željeti njegovu prisutnost. Zahvaljujući svojoj vjeri i otvorenosti Božjoj volji i njegovom djelovanju, Josip je bio u stanju sačuvati svoju obitelj i zaštititi Isusa. A našim obiteljima upravo toga nedostaje, da roditelji vjeruju u Boga i Bogu, te mu se u potpunosti predaju i prepuste mu brigu za svoju obitelj. Suradnja s Bogom zaštititi će ih od najveće opasnosti suvremenog doba, od raspada. Životne nedaće preteške su, ako se podnose bez Boga, te ljudi nemaju snage ni načina sačuvati zajedništvo. No, Bog kroz Svetu Obitelj pokazuje da jedini on može pomoći da se nadvladaju naizgled nepremostive prepreke, ako sve predamo u njegove ruke.

Bog treba biti oslonac svake obitelji. Djeca trebaju od roditelja naučiti kako se u Boga vjeruje. Tako će i oni jednoga dana biti sposobni osnovati svoje obitelji koje se u Boga pouzdaju i s Bogom grade svoje obiteljsko zajedništvo.

Ana Hodak

Kapa dolje – priča o (ne) pokrivanju glave (1. dio)

Pokrivala za glavu prisutna su u svim kulturama diljem svijeta, a njihova važnost i značenja tijekom povijesti temeljili su se na »univerzalnim predodžbama vezanim uz ljudsku glavu budući da je ona najistaknutiji i najvidljiviji dio osobe«. Budući da se i kod bačkih Hrvata velika pozornost pridaje tradicijskom češljanju i ogavljanju, evo priče o izložbi koja je na ovu temu priređena u sklopu proslave 100. obljetnice Etnografskoga muzeja u Zagrebu. Autorice izložbe su muzejska savjetnica i voditeljica tekstilne zbirke središnje Hrvatske mr.

rao i kako se, konačno, prezentirao. Nama je ideja krenula tako što su upravo poculice – kapice i marame, bili prvi predmeti koji su prikupljeni kada je počelo institucionalno sabiranje etnografskih predmeta unutar narodnog muzeja. U to vrijeme etnologija još nije kod nas bila ustanovljena kao znanstvena disciplina na fakultetu«, istaknula je magistrica Brenko.

Materijalna kultura Hrvata

»Materijal koji se prikuplja imao je za cilj svjedočiti o materijalnoj kulturi Hrvata. Naime, tradicijska kultura poistovjećivala se s nacionalnom kulturom, smatrajući da upravo ona najviše odražava nacionalni duh, a prikupljeni predmeti dobili su tada status narodne umjetnosti. U to doba nije bilo važno prikupljanje cjelovitih predmeta, već su se prvobitno prikupljali fragmenti tkanja veza i čipke, najčešće s ukrašenih dijelova kapica i marama središnje Hrvatske. Izabrali smo neke datume koji govore o važnim društvenim i političkim okolnostima – počevši s ilirizmom i vremenom osnutka Narodnog muzeja, pa smo za prijelomno razdoblje odabrali period iza Drugog svjetskog rata koji smo prezentirali s pionirskom kapicom, a početak 1991. godine i domovinski rat s maskirnom kapom. Također, unutar tih razdoblja istaknuli smo neke godine koje se tiču događanja u muzeju (novih stalnih postava, novih praksi, statuta, objava i istraživanja). Prigodna jubilejska izložba Etnografskog muzeja završava osnutkom postavke suvremene odjeće.

Za mikrofonom **Mareta Kurtin**, iza nje od lijevo ka desno su Aida Breno, Vesna Zorić i Katarina Perić, dizajnerica izložbe.

sc. **Aida Brenko**, kustosica i voditeljica zbirke Dinarskog areala i zbirke čipkarstva **Mareta Kurtin** i muzejska savjetnica i voditeljica zbirke narodnih nošnji sjeverozapadne Hrvatske i zbirke suvremene odjeće i zbirke naroda Europe **Vesna Zorić**.

Ideja za izložbu

Etnografski muzej u Zagrebu je 2019. godine proslavio stotu obljetnicu rada i od velikog broja prikupljenih zbirki predmeta za prigodnu obljetničku izložbu trebalo je izdvojiti materiju koja bi na najbolji način mogla ispričati storiju o povijesti muzeja (razlozima sabiranja, metodama i načinu prezentacije), ali i promjeni društvenih odnosa kroz jedno stoljeće. Jedna od autorica ove nadasve zanimljive izložbe, mr. sc. Aida Brenko, bila nam je sugovornica u razgovoru kroz koji saznajemo mnoge zanimljive činjenice vezane uz povijest pokrivala za glavu.

»U ovoj našoj obljetničkoj godini bila nam je ideja prikazati povijest muzeja i ujedno prezentirati materijal koji se nalazi u našim zbirkama. Također, željeli smo upoznati javnost s razlozima zbog kojih se isti prikupljao, načinom na koji se interpreti-

Pokrivala za glavu

Etnografska fotografija zabilježila je bosonoge osobe u mnogobrojnim svakodnevnim životnim situacijama. Međutim, ogavljanje izrađeno u domaćoj radinosti ili kupljeno od samoukih seoskih majstora te gradskih obrtnika uvijek je prisutno. Ogavljanje obvezuje tradicijska norma i pratilo je sva životna razdoblja muškaraca i žena.

»Pokrivala za glavu zauzimaju značajno mjesto u etnologiji, o čemu svjedoči činjenica da su se svi poznati etnolozi, počevši od **Milovana Gavazzija**, **Vladimira Tkalčića**, **Jelke Radauš** i drugih bavili ovom temom. Stoga nam se činilo da kroz te prakse sabiranja, interpretiranja i prezentiranja možemo najbolje pokazati prakse koje su se unutar ovih stotinu godina događale. S druge strane, željeli smo prikazati naš bogati fundus i ulogu pokrivala za glavu i iz drugih područja izvan Hrvatske od kojih su neka godinama bila nedostupna javnosti«, pojašnjava naša sugovornica i dodaje: »Sva pokrivala za glavu imaju tri osnovne funkcije koje se međusobno ne isključuju: zaštitnu (od vremenskih uvjeta ili udaraca), statusnu (simboličku – odražava društvene statuse poput

 Pokrivala koja imaju funkciju zaštite od uroka

rodnih, vjerskih, bračnih, identitetskih i dr. ili amblematsku – odnosi se na zanimanja i profesije), te estetsku funkciju. Postavljajući ovu izložbu pokušali smo oglašiti razvrstati, te istaknuti koja je funkcija u nekom momentu najdominantnija. Krenuli smo od zaštitne funkcije, gdje se za izradu takvih predmeta koristio materijal iz prirode koji je bio i najdostupniji. Te su predmete ljudi najčešće izrađivali sami za osobne potrebe, od slame, vune, kože i sl. Među ovom skupinom oglašiva zanimljiv je šešir koji potječe od sredine XIX. stoljeća, a koji je muzeju darovao gradonačelnik Paga 1929. godine. Takve šešire plele su žene od šaša, a nosile su ga radnice u solani. Također, zanimljivi su i primjerci vrlo starih pustinih kapuljača ili struke koje mi etnolozi volimo svrstavati u balkanski sloj. Uz fizičku, oglašiva imaju ulogu i duhovne zaštite. Putem pojedinih oglašiva htjeli smo naglasiti njihov magijski karakter, odnosno kako se u narodnom poimanju prepliću vjerska i magijska shvaćanja. Posebno je zanimljiva kapa od uroka s ušivenim perjem koja se stavljala bolesnoj djeci na glavu, a koju je **Marijana Gušić**, ravnateljica muzeja nakon Drugog svjetskog rata donijela iz Crne Gore, gdje je dvadesetih godina prošlog stoljeća radila terenska istraživanja na Durmitoru. Također, zanimljive su svadbene krune za koje se zna da sadrže brojna značenja koja se mogu povezati s magijskim, s time da se želi zaštititi mladenku od zlih sila i zlih pogleda.

(Nastavak u idućem broju)

Aleksandra Prčić

 Pokrivala zaštitnog karaktera

RECEPT NA TACNI

Novogodišnja trpeza

Novogodišnja trpeza nije samo za one koji će tu ludu noć provesti kod kuće, ona je obvezna i kod onih koji će otići u goste, ili će skitati po trgovima, biti na nekoj glazbi ili po lokalima. Novogodišnja trpeza je za svakoga i ja se nadam da neće biti mnogo onih koji je ne mogu priuštiti sebi i da će biti mnogo onih koji će svoju trpezu podijeliti s onima koji je nemaju. Neka dobar duh blagdana bude s nama.

Razmišljajući odakle krenuti s prijedlozima, smislila sam komplet aranžman. Na stolu volim imati suho voće, datulje, a obvezan aranžman su mi štapići od cimeta. Nakon toga dobro dođe neko suhomesnato predjelo, pa pogača i salate, juha, glavno jelo, obavezno sarma i na kraju torte i kolači. S ovakvom trpezom, nakon par dana, razvit će vam se potreba za dijetom. No, ne zaboravite, sretni i debeli uvijek idu zajedno. Šalu na stranu, u rubriku glavnog jela ove godine planiram ubaciti blagdanski krumpir i rolanu teletinu.

PAZNIČNI KRUMPIR

Potrebno: 8 većih krumpira, 200 g šampinjona, 2 luka, 2 čena češnjaka, slatka začinska paprika, 40 g susama, 3 žlice ulja, ružmarin, papar, kim, sol.

Krumpir oguliti i oprati, pa svakom odrezati vrhove koji će poslužiti kao poklopac, a sredinu izdubiti. Na vrelom ulju propržiti isjeckan crni luk, dodati šampinjone isjeckane na listiće, naribanu sredinu krumpira i kim, pa posoliti i popapriti. Pripremljenom masom puniti krumpire i poklopiti odrezanim vrhovima. Poredati u podmazanu posudu i posuti sjeckanim češnjakom i začinskom paprikom pomiješanom sa sjeckanim ružmarinom i sezamom. Poklopiti posudu i peći oko 35 minuta, a potom skloniti poklopac i zapeći dok ne porumeni.

ROLANA TELETINA

Potrebno: 1 kg teletine, 200 g slanine, 100 g mrkve, žlica senfa, papar, sol, mesarski konop.

Postupak: Komad telećeg mesa posoliti i popapriti, pa premazati senfom. Slaninu i mrkvu narežite na kockice, stavite ih po sredini mesa, a onda lagano meso uvijte u rolnu i vezujte konopom u razmaku od jednog centimetra. Rolanu teletinu stavite u pleh, pokrijte aluminijskom folijom i pecite u pećnici sat vremena na 180 stupnjeva. Kada bude pečeno, skinite foliju i pecite još pola sata dok ne porumeni. Meso režite po mjestima na kojima je konop i servirajte.

Kada je riječ o novogodišnjoj trpezi, moj savet i želja je da budete nježni prema sebi, umjereni i da uživajte u svakom zaglogaju. Sretna vam Nova i svako dobro! Dobar tek!

Gorana Koporan

Poznati hrvatski psihijatar i književnik Veljko Đorđević gostovao u Subotici

Ludolog među umjetnicima

Veljko Đorđević, Petar Bujas, Marijana Braš i Branko Ištvančić

»J oš od srednje škole sam se želio baviti umjetnošću, želio samo upisati studij režije na Akademiji dramske umjetnosti, no ipak sam završio medicinu i postao psihijatar. Cijelog života sam 'pisuckao'. Književnost je način da se vratim toj mladalačkoj ljubavi, koja mi je danas strast ali i svojevrsna terapija, dijalog sa samim sobom«, kazao je poznati hrvatski psihijatar, ali i književnik **Veljko Đorđević** na književnoj večeri koja mu je priređena prošloga petka, 20. prosinca, u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata u Subotici.

Đorđević je u javnosti poznat prije svega kao psihijatar koji je vodio poznate radijske i televizijske emisije, a u proteklom desetljeću etablirao se i kao književnik. Autor je drama, zbirki priča i romana u kojima, kako kaže, ima i autobiografskih elemenata i fikcije, ali i neizostavnih dojmova iz preko 40 godina rada u svojoj matičnoj struci, odnosno bavljenja ljudskom dušom.

»Dugo mi je bilo neugodno objaviti neku knjigu, jer se nisam smatrao književnikom. A kada sam 2018. objavio knjigu *Ožiljci života* povjesničar književnosti **Slobodan Prosperov Novak** mi je rekao da se više ne trebam predstavljati kao psihijatar, već kao književnik«, kazao je Đorđević.

Djetinjstvo, struka, ljubić...

Đorđevićeva kolegica, psihijatrica i izvanredna profesorica na Medicinskom fakultetu u Zagrebu **Marijana Braš** navela je da je za razliku od drugih kolega, koji su pisali statistike i znanstvene radove, Đorđević svoja iskustva iz struke pretakao u književnost. O tomu svjedoči njegovo prvo književno djelo *Lepoglavski blues* iz 2011. u kojemu, uz memoarske elemente,

opisuje svoj rad sa zatvorenicima u Lepoglavi. Njegovu memoarsku trilogiju čine još: *Osječki nocturno*, koji je kronika njegova odrastanja u tom gradu te knjiga *Ludolog među umjetnicima* u kojoj bilježi vlastita svjedočanstva o druženju s umjetnicima, bilo kao liječnik ili suradnik.

»Njegove knjige su pune emocija, ali nisu neka *self help* literatura«, ocijenila je Marijana Braš.

Đorđević je prošle godine objavio knjigu *Ožiljci života*, a ove tzv. ljubić s predumišljajem *Sante leda*. Za svoje knjige kaže da su ujedno i posveta njegovoj generaciji, rođenoj početkom 50-ih godina prošloga stoljeća.

Na književnoj večeri u Subotici govorio je i ravnatelj Kulturno-informativnog centra u Zagrebu i urednik **Petar Bujas** koji je kazao kako je Đorđević

»dobar primjer da čovjek ne treba biti zatvoren u svojoj struci, već širiti svoje vidike«.

Humanističke po(r)uke

Na promociji je istaknuto i da su poruke u Đorđevićevim knjigama duboko humanističke. Đorđević je, među ostalim, uredio knjigu *Pouke o čovječnosti* u kojoj su objedinjena svjedočanstva o akciji spašavanja psihijatrijskih bolesnika iz bolnice u Pakracu, tijekom Domovinskog rata. Na temelju ove knjige hrvatski redatelj podrijetlom iz Vojvodine **Branko Ištvančić** snimio je istoimeni dokumentarni film. Film je imao premijeru sredinom ove godine, a Ištvančić, koji je bio moderator Đorđevićeve književne večeri u Subotici, podsjetio je na uspjehe koje su s tim ostvarenjem do sada zabilježili: *Pouke* su ušle među deset finalista Velike nagrade URTI za autorski dokumentarac u Parizu, a bile su prikazane na festivalu u Puli kao i na uglednom međunarodnom festivalu IDFA u Amsterdamu. Ištvančić je naveo i to kako bi s Đorđevićem u budućnosti volio surađivati i na nekom igranom filmu.

Na promociji je bilo riječi i o vezama između umjetnosti i psihijatrije, a u tom kontekstu Đorđević je istaknuo kako kreativni rad i procesi mogu imati terapijsko djelovanje.

»Već dugi niz godina imamo biblioterapiju kao model u psihijatriji i drugdje. Također, bavljenje pisanjem ili umjetnošću, slikanjem ili skladanjem, je nešto što vas oslobađa stresova i onoga što je potisnuto. Upravo stoga smo prije desetak godina na Akademiji likovnih umjetnosti pokrenuli izborni kolegij *Mozak, um i umjetnost – od neurona do zajednice*, u kojem se bavimo ovim vezama«, zaključio je Đorđević.

D. B. P.

Za sve je bio dida Pera

U brojnim njuškanjima po napuštenom placu i poluzarušenoj kući u kojoj je nekada živio zaljubljenik u fotografiju i istinski fotokroničar Sonte **Ivan Gladić Slikika** nenađano mi je u ruke dopala jedna stara, izbljedjela fotografija, na kojoj je moj veliki prijatelj **Antun Čonka** prepoznao legendarnog sončanskog Roma, **dida Peru**. »Dida Peri se danas nitko i ne sjeća prezimena. U Sontu, na Medan, doselio se nedugo prije II. svjetskog rata, kažu iz Mađarske. Ubrzo se i oženio, a imao je vješte ruke, bio je pravi majstor za obradu drveta. Što bi zamislilo, to bi svojim najjednostavnijim alatima i stvorio. Od mog pokojnog oca sam čuo puno priča o njemu, ali i on ga je, kao i cijelo selo, znao samo kao dida Peru koritara. Po očevu sjećanju, dida Pera je bio skroman čovjek, u selu vrlo omiljen. Imao je dvanaestero djece, s prvom suprugom šestero. Kad je umrla, kako je pričao zbog djece, ubrzo je doveo drugu ženu, s kojom je izrodio još četvero. Nekoliko dana nakon četvrtog djeteta i ona se preselila među anđele, dida Pera je odmah doveo i treću. Istina, bila je pomalo sipljiva, ali djeci je trebala neka koja im može zamijeniti majku. I s njom je proširio obitelj s još dvoje. Nakon njezine smrti više se nije ženio, a djeca su ga, jedno po jedno, napuštala u potrazi za svojim sretnim zvijezdama. S navršenih 50 godina života u svojoj krovinjari je ostao sam, a s nepunih 60 pokopan je o seoskom trošku«, iz rukava sipa podatke Čonka. Po zapisima koje sam pročitao, a i po sjećanjima starih ljudi, pri-

je Drugog svjetskog rata slavonska, baranjska, bačka i banatska sela bila su gusto napučena, a za žitelje bi bila prava senzacija kad bi iz Mađarske došli Cigani u prosjačenje. Vremenom, u pojedinim selima su gradili i nastambe. Istina jadne, ali imali su krov nad glavom. Za Ciganima prosjacima brzo su počeli pristizati i Cigani koritari. Prvi su tražili pomoć od kuće do kuće, kupili staro željezo, oštrili su motike i krpili lonce. Koritari su, najčešće od vrbovog drveta, izrađivali korita, od najvećih, pogodnih za šurenje svinja, do malih, za kupanje beba, razne zdjele, drvene lopate za čišćenje snijega, drvene žlice i ostale potrepštine koje bi prodavali lokalnom stanovništvu. Nadolazeći II. svjetski rat bio je poguban za Cigane. Poput Židova, Nijemci su istrebljivali i njih. Na navedenim prostorima ostao ih je manji broj, a Čonka pretpostavlja da je pokojni dida Pera jedan od njih. »Dida Pera je uvijek bio okružen djecom, i svojom i tuđom, kako mi je pričao otac. Uvijek u poslu, uvijek s nekom od svojih alatki u rukama. Mislim da je u Sonti još i danas u uporabi puno korita za šurenje svinja, njegovom rukom izdijeljenih, što samo govori o njihovoj kvaliteti. Osim korita, izrađivao je i zdjele u kojima su žene mijesile kruh, razne drvene potrepštine, kolijevke za bebe, a potkraj života izradio je i nekoliko dubaka. Umro je kako je i živio – tiho: podnoć je zaspao i više se nije probudio. Ovaj svijet je napustio usamljen, napušten od rođene djece, odjeven sirotinjski, a sahranjen je o trošku sela«, završava priču Čonka.

Ivan Andrašić

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ СУБОТИЦА
24000 Суботица, Трг слободе 1/III

www.suarhiv.co.yu
info@suarhiv.co.yu

SZABADKAI TÖRTÉNELMI LEVÉLTÁR
24000 Szabadka, Szabadság Tér 1/III

Direktor: 024/626-866
Fax: 024/524-033

POVIJESNI ARHIV SUBOTICA
24000 Subotica, Trg slobode 1/III.

Sekretarijat: 024/626-889
Služba zaštite arhivske građe 024/551-171

Del. broj UO-01-4/38-2019

Na temelju članka 35. Zakona o kulturi (*Službeni glasnik Republike Srbije* broj 72/2009), kao i na temelju članka 21. i 27. Statuta Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica (urudžb. br. 01-27/1-2003 od 17. 1. 2013. godine) i odluke Upravnog odbora Povijesnog arhiva Subotica broj: broj UO-01-4/40-2019-XV/1 od 23. 12. 2019. godine,

Upravni odbor ustanove Povijesni arhiv Subotica oglašava javni natječaj za izbor i imenovanje ravnatelja Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica

Raspisuje se javni natječaj za izbor i imenovanje ravnatelja Povijesnog arhiva Subotica za mandatno razdoblje od četiri godine.

Podaci o ustanovi: Ustanova, Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica, Subotica, Trg slobode 1/III., Matični broj: 08 00 92 79, PIB:100849819, djelatnost ustanove: 91.01 – Djelatnost knjižnica i arhiva.

Radno mjesto: Ravnatelj ustanove Povijesnog arhiva Subotica, ravnatelja imenuje Skupština grada Subotica na razdoblje od četiri godine, na temelju prijedloga Upravnog odbora Ustanove. U postupku imenovanja ravnatelja, nacionalna vijeća nacionalnih manjina iz članka 4. Odluke o osnutku ustanove Историјски архив Суботица – Szabadkai Történelmi Levéltár – Povijesni arhiv Subotica (Službeni list Grada Subotica broj 53) daju mišljenje.

Kandidat mora ispunjavati sljedeće uvjete:

da je državljanin Republike Srbije
da ima VII. stupanj stručne spreme na jednom od fakulteta: filozofski, filološki, pravni
znanje ili poznavanje jezika sredine
najmanje 5 godina radnog iskustva u struci
da protiv kandidata nije pokrenut kazneni postupak za djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje dužnosti ravnatelja, od-

nosno da nije pravosnažnom sudskom odlukom osuđivan za kazneno djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje dužnosti ravnatelja

da ispunjava i ostale opće uvjete po propisima o radu.

Dokazi koji se prilažu uz prijavu na javni natječaj:

kratki životopis s podacima o dosadašnjem radnom iskustvu
preslika potvrde o državljanstvu
ovjerena preslika diplome ili potvrda o stručnoj spremi
dokaz o radnom iskustvu (preslika radne knjižice i/ili potvrda od poslodavca)

potvrda da nije osuđivan (izdana od MUP-a Republike Srbije – PU prema prebivalištu kandidata) i da se protiv njega ne vodi kazneni postupak (izdana od mjesnog nadležnog Osnovnog suda – prema prebivalištu kandidata)

prijedlog Programa rada i razvitka Ustanove za mandatno razdoblje na koje se imenuje.

Rok za podnošenje prijave:

Natječaj ostaje otvoren 8 dana od dana objavljivanja.

Natječaj se objavljuje:

na oglasnoj ploči Nacionalne službe za zapošljavanje (Područni ured u Subotici) i posredstvom Nacionalne službe za zapošljavanje u listu *Poslovi*, u tjedniku *Subotičke novine*, u listu *Magyar Szó* – nedjeljno izdanje, u listu *Hrvatska riječ*, na sajtu *Bunjevačkih novina* i u listu *Večernje novosti*.

Adresa na koju se podnose prijave na javni natječaj je:

Upravni odbor Povijesnog arhiva Subotica, 24000 Subotica, Trg slobode 1/III., s naznakom: »Prijava na javni natječaj za imenovanje direktora Povijesnog arhiva Subotica – NE OTVARATI«.

Osobe zadužene za davanje obavijesti o javnom natječaju: Sanela Pletikosić, tel. 024/626-867 i Nevenka Beronja, 024/626-889.

NAPOMENE:

Prijave uz koje nisu priloženi svi traženi dokazi u originalu ili preslike ovjerene kod nadležnog tijela, nepravodobne, nedopuštene, nerazumljive ili nepotpune prijave i prijave uz koje nisu priloženi svi potrebni dokazi, Upravni odbor odbacuje zaključkom protiv koga se može izjaviti posebna žalba osnivaču u roku od tri dana od dana dostavljanja zaključka.

Upravni odbor će u roku od 30 dana od dana završetka javnog natječaja izvršiti izbor kandidata i prijedlog dostaviti osnivaču.

Subotica, 23. 12. 2019.

Koza Gabriella, predsjednica
Upravnog odbora

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini

Moj dida je pao s Marsa

Četvrti i posljednji ovogodišnji nastavak Ciklusa hrvatskog filma u Vojvodini održan je 21. prosinca u Art kinu *Lifka* u Subotici. Ovoga puta prikazan je sjajan znanstveno-fantastični igrani film za djecu *Moj dida je pao s Marsa*. Iako je film namijenjen djeci viših razreda osnovne škole, slobodno ga mogu pogledati i mlađi, pa i oni stariji školarci, ali i odrasli. Film redatelja **Marine Andree Škop** i **Dražena Žarkovića** okupio je sjajne glumce, od kojih se glavna glumica **Lana Hranjec** našla u ulozi Une. Osim nje tu su još i **Ozren Grabarić**, **Alex Rakoš**, **Nils Ole Oftebro**, **Petra Polnišova**, **Sven Barac**, **Tonka Kovači**.

Naizgled običan život djevojčice Une sasvim se preokrenuo kada njezinog djeda otmu vanzemaljci. Una u potrazi za djedom, u podrumu kuće otkriva da je i sam djed vanzemaljac čiji se brod davno srušio na Zemlju, a tu je ostao i njegov pilot, mali mrzovoljni robot, kojega kasnije naziva Dodo. Njih dvoje imaju manje od 24 sata pronaći i spasiti djeda. U ovoj akciji spasavanja Dodo i Una postaju prijatelji ili kako Una u filmu objašnjava – *frendovi*, te šalju poruku kako je prijateljstvo moguće i u različitosti, te da ljubav, uz iskrenost može pobijediti sve.

Najsuvremenije filmske tehnike i glazbeni efekti, do sada u hrvatskoj kinematografiji nezabilježeni, daju poseban ugođaj. Ova neobična avantura snimljena je prema motivima kratke priče **Irene Krčelić** *Moj dida je vanzemaljac*.

Film je rađen u produkciji *Studio dim* i koprodukciji: *Senca Studio* (SI), *MasterFilm* (CZ), *Fabrika* (BA), *Wady Films* (LU), *Artileria* (SK), *Filmbin* (NO), HRT (HR).

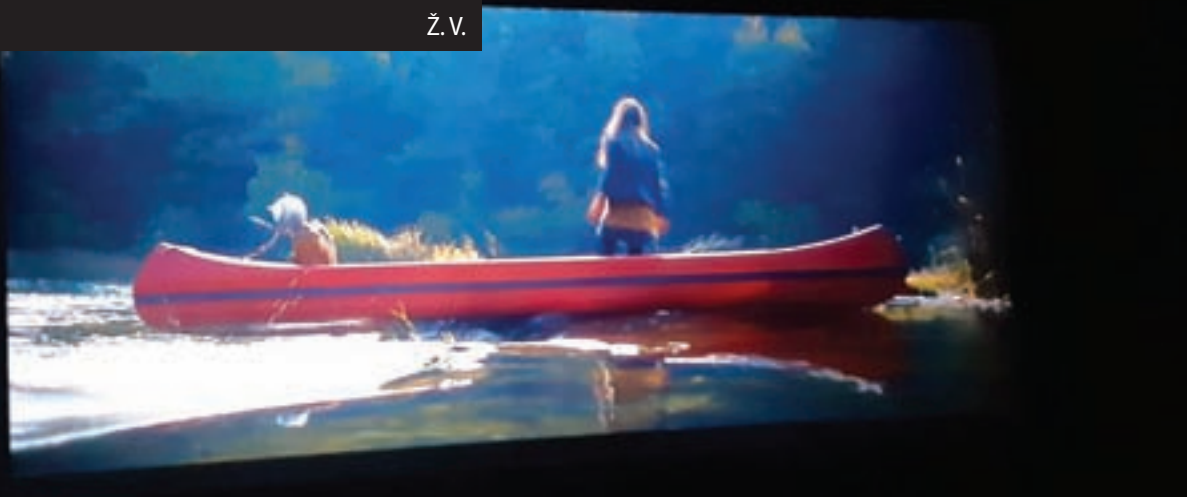
Iako je najavljeno kako će se gledatelji moći upoznati s glavnom glumicom i porazgovarati s njom, ona zbog bolesti nije mogla doći, te se djeci kratko obratio redatelj **Branko Ištvančić**, koji je i organizator ovoga projekta.

Ciklus hrvatskog filma u Vojvodini održava se u organizaciji Udruge za audiovizualno stvaralaštvo *Artizana* iz Zagreba u partnerstvu sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, u suradnji s Art kinom *Lifka* u Subotici i uz potporu Hrvatskog audiovizualnog centra i Društva hrvatskih redatelja.

Ž. V.

ZOVEM SE: Martina Tikvicki
IDEM U ŠKOLU: OŠ *Matko Vuković*, Subotica – 3. razred
IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: treniram hokej u Hokejaškom klubu *Spartak* i sviram tamburu u Subotičkom tamburaškom orkestru
VOLIM: konje, knjige, crtati i bojiti
NE VOLIM: mahune i cvjetaču
U SLOBODNO VRIJEME: čitam knjige i slušam priče s CD-a
NAJ PREDMET: likovna kultura
KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: slikarica i spisateljica

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morskobalu Istre. Tel: 065/689-35-47.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupaoone, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobojni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaoonice, tri štale, svinjci, dvije garaže. Tel.: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m², plac 650 m², Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojlara legalizirana. Informacije na tel.: 024-546-061.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viranogoshi, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel.: 063/865-55-96.

Dvobrazni plug 14, roleri, bunjevačka ruha, papuče, marama i slično, starinska kolijevka. Tel.: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Miroko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

KLD Rešetari objavljuje

Natječaj za XXIII. rešetarački susret pjesnika

KLD *Rešetari* objavljuje Natječaj za 23. Rešetarački susret pjesnika koji žive u iseljeništvu i članove Književne sekcije 2 9 2 KLD *Rešetari* iz Rešetara. Svaki pjesnik sudjeluje s trima pjesmama. Pjesme trebaju biti pisane standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskoga jezika kojim se govori u kraju gdje živi pjesnik. Pisati na računalu te dostaviti na e-mail adresu ili pisačim strojem na papiru A4 formata (jedna pjesma – jedna stranica) na adresu Društva.

Broj objavljenih pjesama u zbirci ovisi isključivo o kvaliteti dostavljenih pjesama. Radovi koji svojom kvalitetom ne zadovolje postavljeni kriterij, neće biti objavljeni. Radovi prispjeli na natječaj neće biti vraćeni. Uz pjesme svaki autor treba poslati svoj kratki životopis do šest rečenica (datum i mjesto rođenja, stručna sprema, posao koji sada radi, gdje i kada su mu objavljeni radovi te adresa stanovanja).

Radove slati na adresu: KLD *Rešetari*, Vladimira Nazora 30, Rešetari, 35400 Nova Gradiška, Hrvatska.

Rok za slanje radova je 1. siječnja 2020. godine!

Predstavljanje knjige i 23. rešetarački susret pjesnika bit će 19. rujna iduće godine.

Izbor radova izvršit će: mr. sc. **Ivan Slišurić**, prof. književnik, Nova Gradiška, dr. sc. **Stjepan Blažetin**, prof. književnik, Pečuh, mr. sc. **Đuro Vidmarović**, književnik, Zagreb, mr. sc. **Mato Nedić**, prof. književnik, Orašje i mr. sc. **Morena Plavac**, Nova Gradiška.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 31. 12. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET +TELEVIZIJA +TELEFON

STANDARD MIX PAKETI

024 555 765
Karadordev put 2, Subotica
www.astratelekom.com

»Jaslice« u Novom Slankamenu

Ove godine župljani župe svetog Mihovila Arkanđela u Novom Slankamenu u porti svoje crkve postavili su betlehemske »jaslice« većih dimenzija koje prikazuju rođenje Isusa Krista. Ideja za njihovom izradom rodila se prije četiri godine kada su župljani pravili veliki adventski vijenac u njihovoj crkvi. Idejni tvorac »jaslica« je mladi **Darko Peka** tutor crkve i član Upravnog odbora mjesnog HKPD-a **Stjepan Radić**. Lutke za »jaslice« izradila je župljanka **Elizabeta Rukavina**.

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Darko Gabrić, vratar

Sedam susreta bez primljenog gola

Za jednu od najboljih polusezona u povijesti NK *Tavankuta* velike zasluge zasigurno ima i mladi vratar **Darko Gabrić** (1997.), koji je na čak sedam susreta 'zaključao' gol i pokazao svoj raskošni nogometni talent. Vrijeme je zimske stanke, zasluženog blagdansnog odmora nakon teških duela u jesenskom dijelu sezone u Vojvođanskoj ligi skupina Sjever, ali za našeg sugovornika nema potpunog predaha. Nastavlja s dopunskim, individualnim treninzima, kako bi što spremniji dočekao nastavak prvenstva.

Kako bi, u najkraćim crtama, predstavio svoju dosadašnju nogometnu karijeru?

Nogometom sam se počeo baviti u najstarijem klubu u državi, NK *Bačka* iz Subotice, u kojem sam doslovno prošao sve starosne selekcije i u majici matičnog kluba nastupao do početka svojih srednjoškolskih dana. Potom je uslijedio prelazak u omladinsku školu subotičkog prvoligaša *Spartaka*, i također sam prošao sve sljedeće starosne natjecateljske kategorije. Na početku seniorske karijere branio sam ponovno za *Bačku*, a sada sam na голу *Tavankuta*.

Zanimljivo je istaknuti kako si na početku bavljenja nogometom bio igrač, a ne vratar. Kako je došlo do odluke da cijeli teren zamijeniš vratarskim prostorom?

Istina je da sam isprva igrao na poziciji lijevoga braniča, ali sam prema kazivanju svojih trenera bio nekako isuviše čvrst i prečesto na rubu grube igre i potencijalnih kartona zbog preoštih startova. Moj vratarski start se dogodio posve slučajno, kada se naš vratar razbolio a mi nismo imali pričuvu za jedan turnir na kojem smo tijekom vikenda trebali sudjelovati. Naš trener je prihvatio prijedlog jednog mog školskog druga i suigrača, ja sam zauzeo vratarsko mjesto u momčadi i od tada nisam 'skidao' rukavice.

Uzgred, na tom turniru u Somboru nisam primio niti gola, pa je praktično moja nogometna sudbina bila zapečaćena.

No, i tvoja visina je nekako išla na ruku odluci da se ozbiljnije posvetiš branjenju. S koliko godina si dostigao današnjih 190 cm.

Počeo sam ozbiljnije 'izrastati' baš negdje u vrijeme svog prelaska u NK *Spartak*, znači negdje na početku srednjoškolske nabozbe. S vremenom su se centimetri nizali da bi se zasutavili na današnjoj visini.

Koji su treneri najzaslužniji za tvoj nogometni razvoj?

Prvi trener, u NK *Bačka*, mi je bio **Marko Romić**, ali najviše zasluga za moj vratarski razvoj imaju dva glasovita subotička vratarska imena: **Zolika Kujundžić** i **Ivan Budimčević**, a potom sam u NK *Spartak* radio s trenerom **Draženom Cvetkovićem**.

Godine provedene u omladinskom pogonu *Spartaka* zasigurno su ponajviše pridonijele tvom daljnjem nogometnom usavršavanju.

Trenirajući u *Spartaku* često sam imao situaciju da nakon svog omladinskog treninga ostanem priključen i radu s prvom momčadi. Ponekad je to znalo biti vrlo naporno, pa sam od umora znao doma zaspati i kasniti na školsku nastavu. Ali sve se to u ve-

likoj mjeri isplatilo, jer sam u osamnaestoj godini bio standardni vratar momčadi koja se natjecala u najkvalitetnijoj omladinskoj ligi Srbije i dobio poziv za reprezentativno okupljanje nacionalne selekcije (starosna kategorija U18).

Koji bi svoj prvenstveni susret u omladinskoj vrsti izdvojio kao najbolji, a koji te je vjerojatno dodatno preporučio za reprezentativni poziv?

Izdvojio bih susret protiv *Vojvodine*, kojemu je prethodio jedan pomalo bizaran moment. Naime, u to vrijeme sam pohađao srednju školu kuharskog smjera i na praksi sam ozbiljnije porezao prst na desnoj ruci. Rekao sam treneru kako zbog velike posjekotine neću moći igrati, ali on za to nije hito ni čuti. Bandažirao mi je ruku, ni sam ne znam kako sam navukao rukavicu, ali sam ipak stao na vrata, u velikoj mjeri pridonio našoj pobjedi i bio izabran za igrača utakmice.

Kako si doživio reprezentativni poziv?

Svakom sportašu je poziv u nacionalnu vrstu najbolja potvrda njegovih sposobnosti i zasigurno veliko priznanje i satisfakcija za sav uloženi trud. Iskreno, bio sam presretan kada sam saznao da ću biti isprva dio šire reprezentativne selekcije nogometaša do osamnaest godina koja je pozvana na pripreme u nacionalni kamp u Staru Pazovu. Potom je uslijedio i poziv u uži izbor, i pripreme za susret protiv Škotske, gdje sam bio uvršten među tri najbolja omladinska vratara u državi.

Vratimo se u sadašnjost. Kako bi opisao svoju aktualnu tavankutsku vratarsku priču?

Mogu reći kako mi je zbilja dobro i lijepo u Tavankutu. Momčad je više nego solidna, napose što je ostvaren jedan od najboljih prvenstvenih startova u povijesti kluba, a ozračje u svlačionici i na terenu je izvrsno. Odlično sam primljen od suigrača, što nastojim uzvratiti svojim igrama i obranama, a sedam susreta bez primljenog gola je moj doprinos bodovnoj žetvi zahvaljujući kojoj se nalazimo u skupini momčadi koja se bori za drugo mjesto.

Spomenuli smo na početku razgovora kako si nastavio s individualnim treninzima, unatoč prvenstvenoj pauzi. Zbog čega si nastavio trenirati?

Prije svega, volim trenirati, a pomalo mi i je duga zimska pauza, pa do početka službenih klupskih priprema radim individualno s trenerom **Mišom Ivanovićem**. Dodatni rad nastojim što više iskoristiti za unaprjeđenje svoje vratarske vještine i svojim obranama u budućnosti pridonijeti još boljem plasmanu kluba za koji nastupam.

Na koncu, ne smijemo zaboraviti i na još jedno Tvoje životno umijeće. Bravure na голу bi jednoga dana mogle zamijeniti bravure za štednjakom. Otkud odabir kuharskog smjera u srednjoškolskoj naobrazbi?

Moja mama je izvrsna kuharica, a ja sam od malena volio dobro jesti, pa je moj odabir ovoga srednjoškolskog smjera bio na neki način povezan sa svim ovim okolnostima. U biti, oduvijek sam se nekako prirodno osjećao u kuhinji i sama priprema obroka mi je predstavljala zadovoljstvo. Završivši kuharski školski smjer dobio sam diplomu koja bi mi jednoga dana, kada završim s nogometom, mogla biti važan faktor u novom životnom izazovu.

D. P.

Restoran

Po završetku nogometne karijere Darko bi želio jednoga dana kulinarstvo umijeće prezentirati u svom restoranu.

POGLED S TRIBINA Zima

Nakon 22. prosinca i službeno (kalendarski) je zima preuzela svoje predsjedanje godišnjim dobima, zavladaвши u mnogim državama svojom surovom, pasivnom hladnom vlasti. Surovom jer nema nogometa, prvenstvenih duela i rezultatske neizvjesnosti koje nosi najljepša sporedna stvar na ovome svijetu. Ima i bit će ga, naravno, u najvećim ligama Europe (Engleska, Španjolska, Italija), ali ćemo na nove okršaje u 1. HNL morati pričekati do 31. siječnja kada je na programu 20. prvenstveno kolo.

Sljedeća, 2020. godina donosi nekoliko velikih nogometnih natjecanja, pa će biti prilike za dodatno uživanje. Naime, prvo nam stiže Europsko nogometno prvenstvo koje će se igrati od 12. lipnja do 12. srpnja u 12 europskih gradova. Hrvatska će igrati u skupini D skupa s Engleskom, Češkom i momčadi koja će biti poznata nakon dodatnog baraža Lige nacija (Škotska, Srbija, Norveška ili Izrael).

Prvenstvo se otvara susretom u Rimu, osmina finala će se igrati u Kopenhagenu, Bukureštu, Amsterdamu, Dublinu, Bilbau i Glasgowlu, četvrtfinala u Münchenu, Bakuu, Sankt Petersburgu i Rimu, dok će polufinala i veliko finale biti odigrani u Londonu.

Na Olimpijadi u Tokiju nogometni turnir će se igrati u terminu od 22. srpnja do kolovoza na stadionima u Tokiju, Ibarakiju, Saitami, Saporou, Sendaiju i Jokohami. Naravno, neće to toliko biti zanimljivo i napeto poput turnira najboljih reprezentacija Staroga kontinenta, jer igraju mlade nacionalne selekcije pojačane s tri seniora, ali borba za olimpijska odličja je uvijek zanimljiva.

Dakle, dragi ljubitelji nogometa, prvo imate priliku malo se odmoriti od ligaškog nogometa (zimski i pauza za Božić), a potom do početka veljače punom parom starta ponovno 1. HNL, kao i sve ostale lige u Europi. Vremena nema mnogo za odmor, jer se sva ligaška natjecanja moraju ubrzano završiti do početka mjeseca lipnja (a i malo prije).

A sada tijekom zimске nogometne pauze posvetite malo više vremena svojoj obitelji (ponajprije suprugama) i umjesto brojnih nogometnih prijenosa (koje poglavito najčešće gledate sami ili u društvu prijatelja), pogledajte skupa neku seriju ili film.

D. P.

Iz Ivković šora

Karmiće

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Baš sad divanim kako sam prošo niki dan. Idem ti ja tako po avliji, sveci su, ne radim ništa pa ko velim da se malkoc prošetam. Da budnem iskren, niki mi andrak počo bubat odastrag na vratu, a bolje mi kad se prošetam. Veli mi ova moja da je to skoćio pritisak od masne rane ovi svetaca. Ha, neću se inadit, mož bit svašta. Al, ko velim sam sebi: ta naradio sam se i našeto ovi dana, nije valjda samo tako skoćio. Nije to ona fićuli laboška za friško kivanje. I da vam pravo velim baš sam i bisan. Ta dok je čovik mlad trči tamo, trči vamo, pa šparaj za ovo, te šporuj za ono; dica u škulu i tamo triba. Nuz ovo naše bresplatno školovanje ode misečno bar sto eura. E, ondak kad je to sve svršeno, dica rade za se i svoju familiju, čovik se malo okrlja, što bi kazli stari. Mogo bi malkoc bolje i na se izdat. Kad, eto ti ga na: nije vridan ni poist ni popit. Trevlja ga vaka bola, te naka, mora se čuvat od ovog, pa od onog, pit ovaj lik, pa taj jedno liči a drugo razboljeva. Idem ja tako iza salaša, nuz ta dva redića vinograda. Kad sam ondak propo, čeljadi moja! Očla mi noga skroz u jamu, a ne vidim ni kaka je, ja se ustravio samo tako. Kad sam došo malo do rad sebe, lagacko izvučem nogu, i ne da mi vrag mira. Odem rad ašova i lopate da otkopam i vidim šta sam to sorco, odgrnem malkoc zemlju, s jednog ašova na priliku kad naiđem na jedan šuk trske, već propale a pod njom dračove tačke, i one protrunute. Oma sam se abro, čeljadi, i vidio da sam poropo u niki karmiće. Jeste, jeste dobro ste čuli: pravi kadgodašnji karmiće. U njem se čuvalo kadgod peršin, šargaripa, krumpir, blitva, paštrenjak i još koji kaki zelen. U karmićima je to ostajalo čak do prolića, samo se moralo protrebljivati i što se počelo kvariti iskećiti, al u karmiću se borme nije nikad smrзло ništa. A znate kako se pravio karmiće? Lipo se iskopala jama tako do meter i frtalj, pa se ondak okolo nazabadalo nuz taj zemljan zid dračovi tačaka da se ne sroni. Odozgor se isto metilo jači dračovi popriko, to se zvalo pojasci, pa na nji opet jači cipalaj, pa na nji trske bar s jednog šuka i sve se ondak zasulo zemljom, i to tako da s obadvi strane ima pada da ne bi kiša jal voda se slivala u karmiće. E, sad to borme ne mož di koji gazda živit ako nema ladnjaču, vake uređaje nake uređaje. Ma višak divana, čeljadi moja. Toliko je ovo očlo u andraka da ne vridi ni mudrovat, sve kobjage zbog nikog specijalnog kvaliteta, pa ovog pa onog, a ono sad kad čovik naiđe slučajno na kaku nepolivanu vočku ne mož se naist kaka je dobra. Eto, to sam vam tio izdivanit, samo da se ne zaboravi da su naša stara čeljad bila pametna, znala i odranit i sačuvat. Ni njim tribala nikaka nauka iz bilog svita. Svaka stopa zemljice bila urađena, a sad nam polak poio korov i drugi parlog. Neg, jeto dosta sam mudrovo, čeljadi moja. Ko razumi, svatiće. A vi lipo proveli svece, veseli i srićni bili, a i mi ode u Ivković šoru ćemo se paštriti da budne tako. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Ko koga izbira

piše: Ivan Andrašić

Par dana pri Božića bać Iva još nikako ni mogo u duše virovat da će blage dane provest sam. Kakogod otvori oči, misli da će ondikud ispast njegova i skuvat jim kafu. A zna, ne može, daleko je u bilomu svitu. Ošla u Švapcku još pri nedilju dana, dojće nikoliko dana pri pepelnice, pa će potli ostat doma dva miseca. Eto, ako već ni tu priko Božića, biće priko Uskrsa. Ha, misli se, eto, on će pod matoru glavu kitit kriškringli, al će zoto ona za Uskrs farbat jajca i pripravljat koišta što se već pripravlja. Nedilja uveče, sijo za sokoćalo, proba ništa natrukovat, ne ide mu. Pišitriši, pišitriši, okanijo se ćorava posla. Latijo se ništa tražit, veli gledaće dok mu se ne pridrimlje. Naišo tamo di se pratilo izbiranje u države koja ga vazdan svojata, najviše ka triba dojt izbirat. Isto ko i u države u koje živi, svi zadobili. I ni što dobili najmanje, bešteluju se za televiziju i samo divanu koliko su zadovoljni, jal dobili više neg što mislili. To za nji isto ko da i zadobili. Na kraj, taj dan ni zadobijo niko, za dvi nedilje će novo izbiranje između dvoj što dobili najviše glasova. I kanda će se svit po cile države, na televizija i po novina, misli se bać Iva, ope naslušat i načitat koikaki grdodbi i splečki na račun noga drugoga. Samo mu žo što će puno nji zaboravit da su vi blagi dani vrime mira i veselja, a ne vrime ratovanja poganima ričima, pa će ope na sokoćalu puno ni što nikako da zaboravu ratovanja, obnarodovat svašta što ne pristaje nima koji viruju. Ope će grdodbe i vriđanja ni što ji svojata država u koje živi, ope će i grdodbe i vriđanja svi koji živu sove strane Dunova. Bać Iva se oduvik pito zašto bi se ratovali, ka već davno svi ratovi prošli. Oduvik se i pito, jal ti što najviše grdu, ne mislu da taki ima i u ve države u koje živi, pa isto tako i oni grdu njegove. I ne samo grdu. Sitijo se i riči njegovoga velikoga pajtaša isprika, Joze. Pri sedamosam godina, dan pri nikakoga izbiranja ko nji, trefili se u bać Ivinomu selu. Bijo pijačni dan, Joza došo koišta trgovat. Sve što mu triba, više se isplati kupit sove strane Dunova. U pijacu radi i jedan bircuz, pa unišli na jednu. I dugo se divanili. Pita Joza bać Ivu jal će it izbirat, vaj veli oće, zašto ne bi. Joza se dugo zagledo u njega. »Jel, drusa, jal ti plaćaš porez i u koje države?«, pita mu i malo se naškobi ispod brkova. »Pa kako ne bi plaćo, mora se. Ako ne plaćaš, vi oma ezeviru. I kako to pitaš u koje države? Pa vada u ve u koje živim«, veli po malo zbunito bać Iva. Najedamput ga iznutri udarila i nikaka vručina, ko da ositijo šta će mu pajtaš odvratit. »E, pa vidiš, drusa moj virni, onda bi u te države tribo i izbirat. Eto, sutra ćemo izbirat ne što će donašat koikake zakone i koji će kroz niko vrime izbirnit ne što će nam razrizat poreze. Pa kako ćete, onda, ti i taki ko ti, izbirat ne što će mene sašit šepu? A naše poreze nećete plaćat vi. Zoto ti je, drusa moj, najbolje da ideš izbirat tamo di i živiš«, veli mu Joza i poruči dvi kafe. Bać Iva se samo zagledo u njega. Kogod šta reko, nikada više ni izbiri u države u koje ne živi.

NARODNE POSLOVICE

- Jutarnja kiša ne zaustavlja hodočasnika.
- Bog nas često posjećuje, ali mi većinom nismo doma.
- Ako ne možeš gristi, ne pokazuj zube.
- Sva ljudska mudrost da se sumirati u dvije reči: čekaj i nadaj se.

VICEVI, ŠALE...

- Zar vi niste čuli moj zvižduk? – upita policajac djevojku za volanom.
- Naravno da sam čula, ali gdje bih stigla kad bih se okretala na svačiji zvižduk.

Mladi liječnik prvi puta dolazi na psihijatriju upoznat se s odjelom. Prolazi hodnikom te ugleda da jedan pacijent trči prema njemu. Liječnik se uplaši i dade se u trk kako bi pobjegao. Trče oni tako, kad se liječnik umoran zaustavi i okrene pacijentu, ovaj ga dotrčavši do njega dodirne i kaže:

- Sad ti loviš!

Kopa Mirko kanal, a za njim Slavko zatrpava. Prolaznik ih upita:

- Što to radite?
- Pa ne vidiš? Kopam kanal za telefon.
- Zašto onda Slavko zatrpava, a nije stavio žicu?
- Pa to je za bežični telefon.

Vremeplov – iz naše arhive

Sombor, HKUD
Vladimir Nazor, 2003. publika

**PETAK
27.12.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:22 Gorski liječnik
11:14 Ekumenizam i religije
12:00 Dnevnik 1
12:29 Divlja zemlja
13:15 Dr. Oz
14:03 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:45 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:07 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Ispod površine, američki film
22:13 5.com s Danielom: Ksenija Erker i Saša Lozar, zabavni talk show
23:09 Dnevnik 3
23:42 Zločesti Djed Mraz 2, američki film
01:14 Dolina sreće
02:07 Dr. Oz
02:48 Dnevnik 3
03:15 Imperij, telenovela
04:00 Voli me zauvijek
04:41 Skica za portret
05:12 Dnevnik 2

05:54 Divlja zemlja
06:08 Kultura s nogu
06:41 Vrtuljci, crtana serija
07:03 Juhuhu
08:38 Pepa Prašćić
08:49 Malo kraljevstvo Bena i Holly, crtana serija
09:00 Juhuhu: Din don
09:02 Andy i mladunc
09:12 Nella, viteška princeza - crtana serija
09:34 Alvin i vjeverice
10:01 Dino Dana
10:26 Noćne more iz svijeta prirode
11:00 Otok ljubimaca
11:31 Heartland
12:16 Istina ili mit: Tijelo na topi masne naslage ako vježbate manje od 20 min.
12:25 George Clark - Čudesne zamisli
13:15 Izradi sam: Papir za

zamatanje
13:26 Božić s princom, kanadski film
14:57 Ostavština cistercita: Njemačka
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Luda kuća
17:25 Malonogometni turnir Kutija šibica, prijenos 1/2 finala
20:05 Najveće svjetske planine: Mont Blanc
20:54 Medeni i divlji: Preslatke životinje, dokumentarni film
22:29 Zavada: Bette i Joan, serija
00:15 Božić s princom, kanadski film
01:44 POPROCK.HR
02:14 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
28.12.2019.**

06:53 Klasika mundi: Bachove božićne kantate u izvedbi ansambla Collegium Vocale Gent pod ravnanjem Philippea Herreweghea, 2.dio
07:48 Od pakla do Teksasa, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:27 Veterani mira
13:20 Zdrav život
13:45 Bajkovita Hrvatska:
13:55 Zajedno u duhu
14:31 Multibox - dokumentarno-glazbena emisija
15:26 Istrage prometnih nesreća
15:53 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
16:30 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:18 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom: Prelog
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 The Voice Hrvatska
21:50 Tragovi u snijegu, američko-kanadsko-britanski film
23:42 Dnevnik 3
00:20 Ghost Rider, američko-australijski film
02:06 Dnevnik 3
02:36 Od pakla do Teksasa, američki film
04:11 Potrošački kod

04:36 Manjinski mozaik
04:51 Skica za portret
04:56 Dnevnik 2
05:38 Multibox - dokumentarno-glazbena emisija

06:02 Regionalni dnevnik
06:46 Vrtuljci, crtana serija
07:08 Juhuhu
08:30 Čarobna ploča - Svijet oko nas
08:44 Pepa Prašćić
08:55 Malo kraljevstvo Bena i Holly, crtana serija
09:06 Juhuhu: Din don
09:08 Andy i mladunci, dokumentarna serija
09:18 Volim životinje:
09:23 Profesor Baltazar
09:33 Juhuhu
09:35 EBU drama: Popravilište za roditelje
09:56 Ovo je umjetnost
10:55 Vrtlarica: Biljke u posudama
11:30 André Le Nôtre i njegovi vrtovi
12:30 Špica, riva, korzo
13:50 Auto Market
14:25 Medeni i divlji: Preslatke životinje, dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:29 Pariška katedrala Notre-Dame, dokumentarni film
17:25 Malonogometni turnir Kutija šibica, prijenos finala
20:05 Divljina, američki film
22:05 Arabija s Levisonom Woodom: Prazna četvrt, dokumentarna serija
23:01 Svjedok optužbe, serija
00:05 Glazbeni Top20
00:54 Brooklyn 99
01:15 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
29.12.2019.**

06:48 Biblija: U početku..., američko-talijanski film
09:37 Biblija
09:47 Portret Erke i mjesta
09:58 Petruževac: Misa
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Zadar: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:03 Snježna romanca, američki film

16:30 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:22 Bajkovita Hrvatska:
17:36 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 'Ko te šiša
20:40 Hrvatski kraljevi: Procvat, dokumentarna serija
21:28 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
22:21 Dnevnik 3
23:01 Biblija: U početku..., američko-talijanski film
01:48 Nedjeljom u dva
03:16 Fenomen Queena - U krilu bogova, glazbeno-dokumentarni film
04:17 Skica za portret
04:31 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
05:18 Dnevnik 2
06:00 Zadar: More

06:15 Regionalni dnevnik
06:44 Vrtuljci, crtana serija
07:06 Juhuhu
08:36 Top-lista DTV-a
09:20 Luka i prijatelji: Svjetlost
09:54 Lienz: Svjetski skijaški kup - slalom
10:57 Velečasni Brown
12:00 Proglašenje Sportaša godine SN, prijenos
13:15 Lienz: Svjetski skijaški kup - slalom
14:00 Odbrojanje do Tokija
14:52 The Voice Hrvatska
16:30 Arabija s Levisonom Woodom: Prazna četvrt, dokumentarna serija
17:25 Oberstdorf: Novogodišnja turneja četiri skakaonice, prijenos 1. serije skokova
18:30 Oberstdorf: Novogodišnja turneja četiri skakaonice, prijenos 2. serije skokova
19:22 NBA Action
20:05 Moulin Rouge, australsko-američki film
22:16 Jamestown, serija
23:07 Graham Norton i gosti
23:56 Fenomen Queena - U krilu bogova, glazbeno-dokumentarni film
01:00 Svijet vrtlara
01:30 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
30.12.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:21 Gorski liječnik
11:10 Treća dob
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:28 Divlja zemlja
13:17 Dr. Oz
14:03 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:08 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Opstanak: Nestanak, dokumentarna serija
21:00 General, serija
21:57 Svijet u 2019.
22:47 Dnevnik 3
23:22 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:09 Agenda: Svijet, vanjskopolitički magazin
00:43 Zakon i red: UK
01:31 Dr. Oz
02:13 Dnevnik 3
02:39 Tajni život zooškoga vrta za Božić
03:26 Imperij, telenovela
04:12 Voli me zauvijek
04:52 Skica za portret
05:08 Dnevnik 2
05:50 Divlja zemlja

05:09 Peti dan
06:09 Ekumenizam i religije
06:38 Vrtuljci, crtana serija
07:00 Juhuhu
09:31 Alvin i vjeverice
09:58 Anandroidi
10:27 Noćne more iz svijeta prirode
11:36 Heartland
12:25 George Clark - Čudesne zamisli
13:27 Snježne nevolje, film
14:59 Životinje Kantabrijskoga gorja, dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zooškoga vrta za Božić
17:40 Auto Market
18:11 Izradi sam: Izrada luster
18:20 TV Bingo
20:05 Sport u 2019.
21:00 Genijalni um, film
23:17 Senzacionalna vijest, britansko-američki film
00:57 Snježne nevolje, film
02:22 Noćni glazbeni program

**UTORAK
31.12.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Gorski liječnik
11:10 Glas domovine
11:36 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:27 Divlja zemlja
13:14 Zdrav život
13:49 Moje pjesme, moji snovi - američki film
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:09 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:05 Tko želi biti milijunaš?
21:00 A strana - novogodišnja emisija
23:15 Lijepom našom - novogodišnja emisija
00:33 Veliki tamburaški hitovi - The Best Off Aurea fest 2019., snimka koncerta
01:58 Prljavo kazalište, snimka koncerta
04:28 Koncert Dražena Zečića, snimka koncerta
05:55 Divlja zemlja
06:38 I to je Hrvatska

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljci, crtana serija
08:29 Pepa Prašči
09:45 Anadroidi
10:05 Noćne more iz svijeta prirode
10:25 20000 milja pod morem, američki film
12:30 George Clark -

Čudesne zamisli
13:30 Srebrni pastuh, film
15:05 Životinje Kantabrijskoga gorja, dokumentarni film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:35 Sport u 2019.
18:30 Naučite to i mog ljubimca
18:54 Izradi sam: Kućica za lutke
19:02 Alvin i vjeverice
19:30 POPROCK.HR
20:05 Braća vjetra, film
21:45 Znojem do love, film
23:55 Dobri momci, film
01:55 Svi su ljudi za Mary, film
03:50 Srebrni pastuh, film

SRIJEDA 1.1.2020.

07:09 Kleopatra, američko-britansko-švicarski film
11:12 Novogodišnji koncert iz Beča, prijenos
13:50 Dnevnik 1
14:12 Veliki bijeg, američki film
17:00 A strana - novogodišnja emisija
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Logan Lucky, američki film
22:04 Dnevnik 3
22:31 XXX, američki film
00:30 Zakon i red: UK
01:17 Dnevnik 3
01:43 Valceri, polke i druge špelancije, snimka koncerta
03:13 Imperij, telenovela
03:57 Voli me zauvijek,

telenovela
04:39 Gučogorski češljari, misija pučke i predajne kulture
05:07 Skica za portret
05:23 Glas domovine
05:48 Dnevnik 2

05:20 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljci, crtana serija
09:08 Nella, viteška princeza - crtana serija
09:59 Anadroidi
10:19 Noćne more iz svijeta prirode
10:40 Braća vjetra, austrijski film
12:20 Jedi, pij i vjenčaj se, kanadsko-američki film
13:55 Garmisch-Partenkirchen: Novogodišnja turneja "Četiri skakaonice", prijenos*
16:00 Lijepom našom - novogodišnja emisija
17:10 Moj dida je pao s Marsa, hrvatski film
18:30 Valceri, polke i druge špelancije, prijenos koncerta
20:05 Alex Honnold: Sam na stijeni, dokumentarni film
21:50 David Bowie - prije slave, glazbeno-dokumentarni film
23:25 Jedi, pij i vjenčaj se, kanadsko-američki film
00:55 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 2.1.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:17 Dobro jutro, Hrvatska
09:33 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Gorski liječnik
11:10 Na dobro vam Salvestrovo, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Divlja zemlja
13:15 Dr. Oz
14:05 Otkrivamo Hrvatsku: Ogulin
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Korak do neba
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tko želi biti milijunaš?
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Paukova mreža - drugo Britansko carstvo, dokumentarna serija
00:25 Zakon i red: UK
01:10 Dr. Oz
01:55 Dnevnik 3
02:21 Tajni život zoološkoga vrta
03:11 Imperij, telenovela
03:56 Voli me zauvijek,

telenovela
04:41 Na dobro vam Salvestrovo, emisija pučke i predajne kulture
05:11 Skica za portret
05:15 Dnevnik 2
05:57 Divlja zemlja, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Vrtuljci, crtana serija
10:07 Anadroidi
10:30 Noćne more iz svijeta prirode
11:00 Juhuhu
11:05 Pozitivno
11:35 Heartland
12:30 George Clark - Čudesne zamisli
13:30 Ljubav je na ledu, američko-kanadski film
15:00 Planet prirodnih čuda
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Tajni život zoološkoga vrta
17:30 Luda kuća
19:05 Crtani film/serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Harry Potter: povijest čarobnjaštva, dokumentarni film
21:00 Harry Potter i kamen mudraca, američko-britanski film
23:30 Amerikanci
00:25 Sretnik
01:15 Ljubav je na ledu, američko-kanadski film
02:40 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice*, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz) emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Godine Nova i Stara

Kad ti godina krene pješačenjem i izletom na Frušku goru, pomisliš kako će cijela biti puna putovanja i avantura i onda se dogodi nešto sasvim drugačije i ti zbrajanjem moraš prednost dati nekim unutarnjim osvojenim vrhovima, ispunjenim malim željama i zacrtanim velikim planovima.

Gdje si bila, Gorana?

Htjeli ili ne, u jednom momentu ovog razdoblja godine se dogodi podcrtavanje linija, osvrtnje, bacanje misli u daljinu i onih pitanja gdje sam bio ovih godinu dana, što sam radio, jesam li se dovoljno smijao, dovoljno volio, koliko sam tugovao, kamo putovao, s kim drugovao. I koliko god sebe obmanjivali uvjerenjima kako je to oko Nove godine i novih početaka glupost i kako je 1. siječnja samo dan nakon 31. prosinca, jedna obična srijeda nakon običnog utorka (dobro, ne baš običnog, malo bučnijeg i s više vatrometa), malo tko će odoljeti i ne poželjeti nešto lijepo sebi i drugima u godini koja dolazi, nakon tog običnog utorka.

Ako se godina mjeri u putovanjima, ova mi je jedna od prosječno vrijednih, možda čak malo ispod prosjeka u odnosu na prethodnih nekoliko. Fruška gora, Pečuh, Segedin, Dubrovnik, Brač, Ušće Neretve, par natjecanja veslačkih i putovanja u bliža mjesta u Mađarskoj i to je to. Baš škrt od mene za mene u ovoj turi. Sada kada to i zapišem malo mi mene žao ali nema smisla tugovati, bolje razmotriti što uraditi po tom pitanju. Do sada mi je uvijek išlo ispraviti neke stvari postavljanjem ciljeva. Dakle, bacanje na posao.

Promjena stvari

U novoj godini sebi želim zadana putovanja, i sva ostala putovanja koja me sama pronađu.

Bukurešt, i to zato što sam se danas slučajno sjetila da taj grad postoji. Drugarica mi je poslala preuranjenu rođendansku čestitku i pisalo je puno te ljubimo iz Bukurešta. Odem vidjeti malo fotografija iz Bukurešta, a on stoji i postoji onako lijep i onda se ja pitam kada će gradovi kao Bukurešt doći na listu nekog putovanja. Dakle, ja sebi Bukurešt dovodim u 2020. godini. Zapravo Bukureštu dovodim sebe. Može na proljeće.

Druga želja mi je malo drugačija, zapravo i veća. Od skoro sam postala ponosni vlasnik vozačke dozvole za kamion s prikolicom i sada si želim jednu avanturu u kamionu. Želim ih više, ali ova jedna je za početak. Želim provozati jednu turu do Španjolske. Heeej, do Španjolske kamionom. Imam i savršenog partnera za tandem i sve miriše na sjajan plan, avanturu, posao i uspjeh. Samo još da nađemo taj kamion, tu priliku, taj posao ali kažu važno je željeti, zacrtati, a i ne vidim kako bi nam netko mogao odoljeti. Iz ove avanture bi mogli nastati opasni zapisi spakirani čak i u neki video. Ali o tom-potom, kamionom do Španjolske i natrag upisano za 2020.

Želim sebi putovanje s mamom. Jako dugo nismo putovale zajedno i uopće provele vikend odvojene od svijeta u svijetu. Djeca porastu, svi mi krenemo na neke svoje strane i normalno je da zajednička putovanja prestanu, ali je isto tako normalno i poželjeti ih i vratiti ih. Mama, pripremi se. Nemam pojma kamo ćemo, ni kako ćemo ali jedan vikend samo za nas dvije. Možemo kako hoćemo, čak mislim da neće biti poanta u destinaciji nego u vremenu provedenom zajedno. Unaprijed se radujem.

Ne znam zašto, ali želim u mojim zacrtanim željama stati na broju četiri. Četvrto što želim je osjetiti plavetnilo sa svih strana. Čak mislim da me ova želja goni par godina. Ulijeva mi strah i mami me u isto vrijeme. Moram to okusiti i nemam pojma koliko je realno da će to što želim stati u jednu godinu, ali što da ne. Kažu, važno je velike snove sanjati.

Neka je svima sretna 2020.

Na kraju, ne broje se samo kilometri u nogama nego i u osmjehu, zdravlju, sreći i ljubavi. I to svima želim kad se sretnemo na kraju 2020. da budemo živi, zdravi, sretni i nasmijani, a što će nas na tom putu održati, to neka bude do nas. Svako dobro i sretna svima Nova.

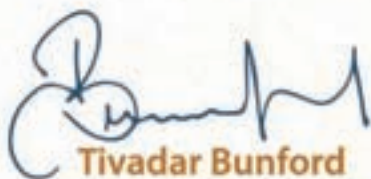
P. S. I da se ne naljuti ova, sad već uskoro Stara, volim je iako je bila škrt a s putovanjima, i umjela je biti teška ali me je i nasmijavala, u njoj sam porasla, nekako stasala, par puta se u njoj izgubila, pa opet našla sebe. Svako dobro svima!

Gorana Koporan

Срећан Божић и Нова Година
Kellemes karácsonyt és boldog új évet
Sretan Božić i Nova Godina
Merry Christmas and Happy New Year
Fröhliche Weihnachten und ein gutes neues Jahr

Tivadar Bunford
Председник Скупштине града
A képviselő-testület elnöke
Predsjednik Skupštine grada
Chairman of the City Assembly
Stadtverordnetenenvorther

Богдан Лабан
Градоначелник
Polgármester
Gradonačelnik
Mayor
Bürgermeister

20
20

**VRIJEME JE
BLAGDANA,
ZBIJMO REDOVE,
VRIJEME JE!**

GODINA
DSHV
DEMOKRATSKI SAVEZ
HRVATA U VOJVODINI